nici nu le-a făcut vreun rău. Işi privia cu tristeţe „fiica", pe când aceasta se juca poznaş cu puii ei. Maimuţa îşi păstrase dragostea numai pentru copilul adoptiv.

Când, după câteva săptămâni, puii pisicii au fost îndepărtaţi, maimuţa manifestă o nespusă bucurie. Ea smuci pisica şi o atrase pătimaşă la pieptul ei. Cele două animale deveniră din nou prietene bune şi dormeau una lângă alta, strâns lipite.

Un alt explorator povesteşte că în colinele sudice din ţinutul Kilimantciaro a găsit un berbec sălbatec a cărui coadă scurtă o ţinea strâns în dinţi un zebu.

Acest din urmă animal fugea ca rătăcit, încoace şi încolo, alunecând în albia unui râu. Prins în laţul unui vânător, s'a putut observa că era orb şi că avea o rană uriaşă deacurmezişul orbitelor.

Imediat ce observă că tovarăşul său se găsea în apropiere, berbecul alergă spre el şi-i întoarse partea dinapoi a corpului.

Orbul adulmecă, behăi de câteva ori, se năpusti, pe spinarea conducătorului mirosindu-l şi apucă imediat coada întinsă şi rigidă a tovarăşului.

Cum s'a înfiripat o asemenea prietenie, rămâne o enigmă. Amândouă animalele erau de acelaş sex şi aparţineau la specii fundamental deosebite.

Capătul cozii berbecului era complet fără păr şi ajunsese plăpând şi subţire, ros de dinţii animalului orb.

Cine ştie câţi ani a târât în felul acesta berbecul, pe tovarăşul său. E o minune că 'n această cursă în galop, conducătorul nu a pierdut niciodată pe protejatul său şi că animalele n'au fost devorate de un leu sau un leopard.

Natura a aşternut omenirei un văl nepătruns, în faţa multor lucruri.

Cu toate cercetările, cunoaştem foarte puţin din tot ceeace priveşte viaţa afectivă a animalelor.

Multe lucruri ne vor rămâne poate taine pe veci ferecate.

Cercetările şi observaţiile animalelor în captivitate ne dau o icoană greşită a firei lor particulare, căci animalul prins, deşi şi el are o viaţă sentimentală, el nu şi-o manifestează în chip natural.

Afară, în aer liber, în codru, în câmpie, în junglă, în stepă, pretutindeni unde animalul se simte încă liber şi mai puţin apăsat de oameni, acolo şi numai acolo putem observa firea lui adevărată. Acolo poate învăţa omul multe, căci animalele sunt bune şi sentimentul lor de dragoste e atât de puternic înrădăcinat, încât ne poate sluji ca pildă.

M. S.

Concursurile „Realităţii Ilustrate" la Slatina

La Slatina au avut loc la 23 Ianuarie concursurile sportive ale „Realităţii Ilustrate". In fotografiile noastre vedem concurenţii înainte şi după concurs. (x) D. A. Lecca corespondentul nostru.

Tennis-Club. campion naţional de hockey

Prin victoriile înregistrate asupra Telefon-Clubului şi C. S. Ciuc Tennis-Club a câştigat campionatul naţional de hockey. In fotografia noastră, echipa campioana Tennis-Club.

Cum se va sfârşi LUMEA

de Prof. LUCIEN RUDAUX

ÎNCERCÂND a răspunde la chestiunea: „Ce va aduce sfârşitul lumei?” Am discutat în capitolul trecut îndepărtata eventualitate a unei ciocniri cu o cometă.

E mai indicat însă, să examinăm pământul şi numeroasele forţe ce se exercită asupra acestui glob, afectându-i solul, sau atmosfera şi activându-i viaţa. Aceasta a făcut pe mulţi savanţi să compare planeta noastră cu un organism viu a cărui evoluţie merge către o inevitabilă moarte.

Această comparaţie ilustrează marele rol pe care forţele naturii îl joacă pe suprafaţa globului. Toate aceste fenomene care sunt strâns legate între ele, au de rezultat un lent proces de irosire ce duce către un „sfârşit al lumii” — adică o epocă în care omenirea n'are să mai poată trăi pe suprafaţa acestei planete. Faptul că globul va deveni impropriu vieţii, nu implică o distrugere a sa, dar înseamnă că va fi o lume moartă şi destinul său îşi va pierde din acel moment orice importantă pentru noi.

Dacă examinăm în mod inteligent, viaţa în trecut şi prezent pe acest pământ, ne putem imagina foarte bine sfârşitul.

Cum a luat fiinţă globul terestru? Aceasta este o chestiune care a determinat mai multe ipoteze — nici una însă definitivă. Cert e că pământul are un trecut imens; geologii, fizicienii şi chimiştii se străduesc necontenit să fixeze perioada când globul nostru şi-a început viaţa.

In genere, rezultatele acestor diferite cercetări se armonizează şi ne arată că materiile ce acoperă suprafaţa pământului au o vechime de două bilioane de ani. E o vârstă respectabilă şi din cele ce s'au văzut până acum rezultă că trebue să considerăm calculele ca exacte. Metodele întrebuinţate la determinarea acestor cifre, diferă mult unele de altele, având puncte de plecare cu totul deosebite, ca: formaţia straturilor geologice, cantitatea de sare a oceanelor, formaţia şi radioactivitatea anumitor minerale. Toate aceste cercetări au dus cam la aceeaş cifră.

La început pământul a fost fluid, şi doar treptat prin răcire a căpătat o coajă solidă. Această coajă este teatrul fenomenelor de evoluţie pe care le vom recapitula.

După formarea coajei solide, s'au ivit inegalităţi de diferite proporţii, determinate de mişcările interioare ale pământului şi de

Dacă procesul de eroziune a pământului va continua ca în zilele de astăzi, uscatul va intra la un moment dat cu totul sub ocean.

contracţiile datorite răcirii. In acelaş timp s'a produs o condensare care până atunci exista sub formă de vapori în atmosferă şi astfel a început o nesfârşită luptă.

Diferitele faze ale acestei lupte, diferitele arme ce s'au întrebuinţat şi rolurile ce s'au jucat în desvoltarea vieţii sunt de un interes pasionant.

Factorul principal în această evoluţie este apa. Ea are diferite procedee dar nu toate au aceleaşi efecte. Cel mai activ dintre toate are un caracter mecanic; termenul, este foarte potrivit, deoarece apa curge pe suprafaţa pământului sub influenţa gravităţii şi roade sau sfredeleşte pământul aşa cum ar face-o nişte maşini gigantice. Dar aceste diferite procese nu se produc în mod uniform.

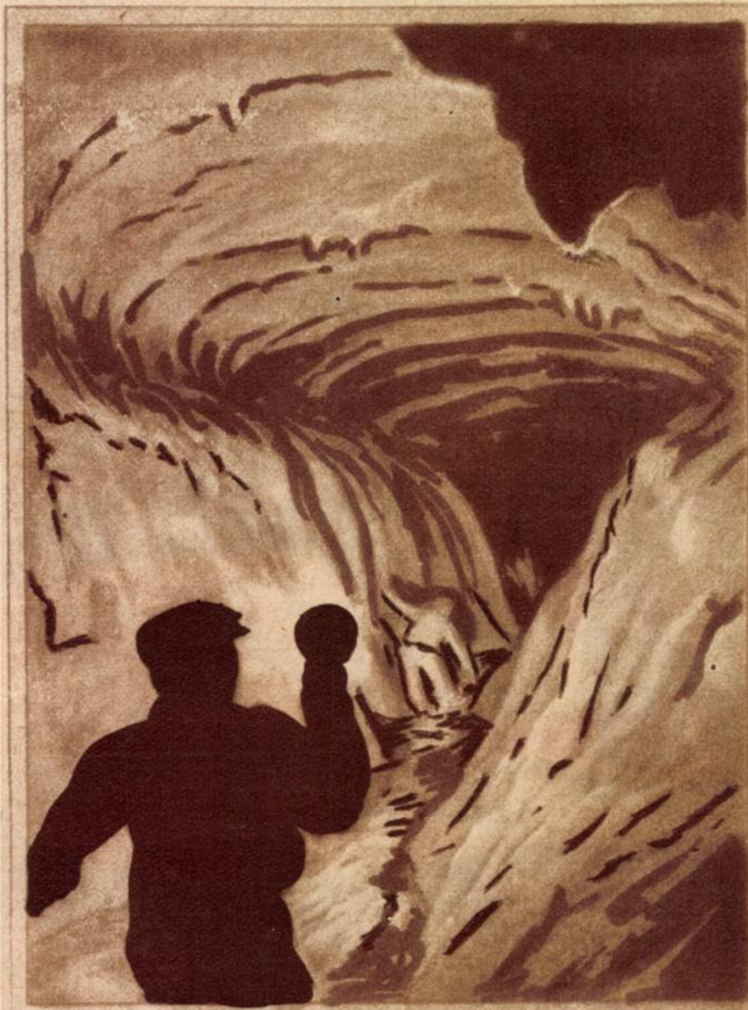
Procesul prin care solul este săpat şi cărat, se numeşte eroziune. Proporţiile pe care le poate atinge acest proces, depind de natura pământului şi de repeziciunea cu care apa trece peste el. O apă care curge cu o viteză moderată, de zece cm. pe secundă, ia cu sine pământul dospit de umezeală, dar pentru a-şi săpa o albie într'o rocă solidă, fâşia de apă trebue să aibă o viteză de patru m. pe secundă. Totul depinde de natura pământului şi de configuraţia sa.

Eroziunea naturală e mai adâncă pe suprafeţele în pantă, râpoase, aşa cum se văd în regiunile muntoase, unde torentele exercită un maximum de forţă. Trebue să adaugăm că acţiunea lor de sfredelire este sporită de o considerabilă cantitate de sfărâmături de stâncă târâte de forţa fluidă, şi care dislocate şi sfărâmate au la rândul lor acţiunea unor unelte de excavaţie. Dar această ac-

Dacă în loc să fie inundată de ocean, suprafaţa pământului s'ar usca, ar veni o vreme când oamenii s'ar întoarce la sălbătecie şi s'ar lupta cu fiarele pentru ultimile locuri unde ar mai găsi puţină apă.

Dacă urmărim râurile subterane, observăm că apa descreşte pentrucă albia se îngustează din ce în ce mai mult.

ţiune îşi reduce efectele atunci când apa ajunge în şes, unde curge foarte lent. Eroziunea continuă însă să se producă prin forţa pe care apa o exercită atunci când îşi sporeşte volumul transformându-se în ghiaţă. Cunoaşte toată lumea stricăciunile cauzate de îngheţ, după ţevile de apă care plesnesc atât de adesea iarna.

A treia acţiune mecanică a apei este cea exercitată de Ocean asupra ţărmurilor. Acest atac se produce fără întrerupere, cu excepţia unor rare perioade de calm atmosferic când nu există vânt care să producă valuri. Natural, ca şi în cazul torentelor, eroziunea ţărmurilor este proporţională cu forţa cauzelor care o produc şi cu natura solului asupra cărora aceste cauze se exercită. Stâncile calcaroase se sfarmă mai repede decât cele cristaline.

Procesul de eroziune mai e sporit şi de nişte împrejurări de natură generală. Rocile sunt toate străbătute de nenumărate crăpături datorite frământărilor crustei, cum sunt contracţiile, cufundările etc., sau locurilor rămase goale între straturile sedimentare. Astfel, se formează o reţea de crăpături unele verticale şi altele orizontale în care apa pătrunde şi caută datorită gravităţei să-şi croiască un drum pentru a se cufunda cât mai adânc.

Aceste forţe primitive au format în sânul pământului încântătoarele grote şi grandioasele caverne pe care le admirăm acum. Intinderea unor astfel de formaţii poate fi imensă. Reţeaua subterană de caverne care e tot atât de minunată pentru ochiul savantului ca şi pentru cel al turistului, demonstrează felul în care lucrează aceste forţe şi care într'o zi pot avea consecinţe fatale pentru viaţa pământului.

In ofensiva generală, profundă şi continuă pe care o duce împotriva pământului, apa nu uzează numai de forţa-i mecanică, ea mai e înarmată şi cu o forţă chimică, care transformă, sfarmă şi disolvă rocile. Acest fenomen se numeşte coroziune. Deşi mai puţin rapidă decât celelalte forţe, în efectele ei, coroziunea joacă totuş un rol important şi contribue la ciudata înfăţişare a anumitor regiuni unde rocile par sculptate.

Acest continu uzaj prin eroziune şi coroziune se produce cu o încetineală ce scapă ochiului profan. Nu-l vedem progresând cum am vedea lucrul unei maşini ale cărei rezultate apar în câteva minute. Oamenii, de când există ei, au crezut întotdeauna că trăiesc într'un cadru invariabil compus din aceleaşi roci marine, din aceaşi munţi şi din aceleaşi văi străbătute de aceleaşi râuri.

Ei şi-au făcut această idee pentrucă viaţa omenească e scurtă în raport cu răstimpurile în care se produc marile transformări ale pământului, cu excepţia unor accidente subite şi concentrate într'un singur punct. Dar acest proces de eroziune, oricât de lent ar fi, se continuă fără încetare, şi rezultatele sale totale vor fi colosale la sfârşitul vieţii pământeşti. Astfel, s'au format văi adânci, tuneluri şi canoane, săpături în care apa se infiltrează circulând pe sub pământ, în vreme ce munţii cu creştetele mereu mâncate şi săpaţi dealungul râpelor, şi-au pierdut o bună parte din înălţimea lor originală. După unele rămăşiţe, s'a calculat că cel mai vechiu lanţ muntos a dispărut cu desăvârşire.

Solul şi rocile dislocate, cum am văzut mai sus, sunt cărate de fluvii spre oceane. Albiile adânci ale acestora din urmă, tind a se umple. Prin acest mecanism de depozitări succesive, s'au format sedimentele ce se descoperă în săpăturile geologice practicate în regiunile unor foste albii fluviale. Acestea din urmă aparţin primelor epoci ale pământului. Astăzi le vedem în unele regiuni dispuse în pantă, uneori ondulate iar alte ori situate la mari înălţimi. Această aparentă anomalie se datoreşte mişcărilor de contracţie ale coajei pământeşti.

Pentru a analiza în amănunt toate aceste fenomene, am avea nevoe de un tratat de geologie. Rezumatul dat aci poate părea arid, dar e indispensabil dacă vrem să dăm o idee asupra caracterului general al acestei imense activităţi depusă de forţele naturei, şi care va avea în cele din urmă de rezultat sfârşitul pământului, asta din punctul de vedere al omului şi al animalelor.

Apa ploilor atacă după cum am văzut suprafaţa continentelor care pe de altă parte mai este măcinată şi de eroziunea marină.

S'au calculat proporţiile acestor generale măcinări şi cifrele rezultate merită tot interesul. S'a evaluat astfel că, râurile aruncă în oceane anual 7.000.000.000 de m. cubici de materie deslocuită de pe pământ. In acelaş timp, pământul pierde vreo jumătate din această cantitate de materie, disolvată fiind de diferite acţiuni chimice. Şi pe lângă acestea, eroziunea marină ce se exercită pe 63 de mii de mile de coastă, face ca pământul să piardă alte 2.000.000.000 de m. cubici anual. Dacă adunăm toate aceste cifre găsim că regulat în fiecare an, pământul pierde din suprafaţa sa solidă o cantitate de materie de vreo 9.000.000.000 de m. cubici. Acesta este colosalul rezultat al unei activităţi ce scapă ochilor noştri.

Odată ce am acceptat aceste cifre, putem calcula timpul în care partea solidă a pământului complect nivelată, va dispare totul sub mare. Trebue să adăugăm că depunerea materiilor solide pe fundul oceanelor, va ridica nivelurile acestora, ceeace va avea de rezultat grăbirea totalei inundaţii a uscatului. Pe scurt, evaluând massa de pământ ce se ridică actualmente deasupra nivelului oceanelor, găsim că dispariţia sa se va produce în vreo patru milioane de ani. Suprafaţa globului nostru nu va mai fi atunci decât un nesfârşit ocean. Aceste concluzii presupun însă că acţiunile la care ne-am referit vor continua a se produce cu repeziciunea şi în măsura cu care se produc acum. Trebue deasemenea să presupunem că nu va interveni nimic care să modifice relaţiunile reciproce dintre continente şi oceane; cu un cuvânt, că toate elementele se vor exercita în aceleaşi proporţii. Dar nimic nu e mai puţin sigur decât aceasta.

In fond, mişcările crustei pământeşti introduc mari modificări în toate aceste procese întârziându-le într'unele locuri prin înălţare şi grăbindu-le într'altele. Trebue însă mai presus de toate să ţinem seamă de un factor de supremă importanţă.

Mulţi geologi sunt de părere că în genere, apa îşi reduce volumul pe suprafaţa pământului. Fenomenele geologice şi studiile referitoare la animalele cari au populat înainte vreme suprafaţa pământului duc la concluzia că elementul lichid a fost cu mult mai abundent în primele epoci ale planetei noastre. Fapte ce indică o progresivă ariditate în istoria pământului confirmă această aserţiune. Vestigii de civilizaţie ce se găsesc în regiuni acum cu totul pustii, sunt o puternică dovadă a veridităţii celor de mai sus. Nordul Africii, actualmente mai mult un deşert, era o regiune fertilă pe vremea imperiului Roman, şi mari întinderi din Asia Centrală au avut un acelaş destin.

Această descreştere nu poate fi măsurată aşa cum e eroziunea, dar multe sunt faptele ce dovedesc că e considerabilă şi că situaţia se va mai agrava încă. Astfel stând lucrurile, acţiunea de măcinare a solului va suferi şi ea modificări. Probabil că, cu reducerea volumului de apă va deveni şi ea mai restrânsă. Este deci rezonabil să ne întrebăm dacă nu cumva apa va dispare mai înainte de a se ajunge la o totală nivelare a solului. In acest caz pământul n'ar mai fi decât un imens deşert. Dispariţia continentelor subt un ocean universal, sau formarea unui deşert tot universal, sunt două forme alternative ale sfârşitului pe care-l putem prezice lumii.

exercițiii sportive, pentru a fi oricând pregătite pentru orice eventualitate.

HITLER PREGATEŞTE RAZBOIUL!...

— Şi nimeni nu-l poate împiedica !... —

de F. ADERCA

AM arătat în numărul trecut al acestei reviste, după cifrele publicate de un ziar ca „Le Temps", ale cărui relații cu autoritățile farnceze îl pun în măsură să fie totdeauna precis informat, că Germania nesocotind acel „petec de hârtie" care e Tratatul de la Versailles, se înarmează din nou. Trupele Reichswehrului, laolaltă cu rezervele, cu poliția militarizată și cu batalioanele de asalt hitleriste — care au fost la început formațiuni civile cu scop politic și cari au fost trecute în sarcina Statului, din ziua venirii la putere a național-socialiștilor — se ridică la un total impresionant de 1.345.000 soldați înarmați... în timp de pace!

Armata franceză, în sarcina căreia cade păstrarea ordinei în Europa și într'un vast imperiu colonial, nu e cu mult mai mare.

Situația în 1934 este deci, din punct de vedere strict militar, aproape la fel cu cea din 1914, anul izbucnirii războiului european.

TRUPE SECRETE

Dar Germania care n'a avut niciodată spirit diplomatic și a lucrat cu o brutalitate devenită tradiție, are în schimb un spirit de organizare demn de invidiat și — desigur — demn de o cauză mai bună.

Pe lângă trupele mai sus enumerate și care deși există prin violarea Tratatului de la Versailles au putut fi camuflate, Germania posedă trupe secrete.

Pentru menținerea și educația lor, s'au creat așa zisele „tabere de muncă", de fapt tabere de concentrare în care tinerii germani se supun unei stricte discipline militare — deși fără uniforme — și aplică aproape în totul regulamentul vieții de cazarmă. In 1932 taberile de muncă erau facultative și numărau în total vre-o 16.000 de „adepți". Odată cu venirea la putere a lui Hitler, brusc, numărul lor s'a ridicat la 286.000. Mai mult, din „facultative", ele devin *obligatorii* — un adevărat serviciu militar obligatoriu și în curând va fi chemată, pentru instrucție, clasa 1915 (cam o jumătate milion de oameni) în două reprize. Studenții sunt de-asemenea obligați a trăi cel puțin 6 luni în „taberele de muncă".

Cine ar mai putea crede, în fața acestei realități, că serviciul militar n'a devenit, sub Hitler, obligatoriu?

N'au fost uitați nici cei 1.300.000 de foști combatanți. Ei alcătuesc a 3-a rezervă (după trupele de asalt și taberele „de muncă") și sunt dați pe mâna foștilor ofițeri, cari au alcătuit planuri amănunțite de mobilizare.

ARMAMENT PE FAȚĂ

Dar materialul omenesc nu este suficient într'un război modern, din potrivă, el poate deveni o piedică a victoriei, cu atât mai grea cu cât este mai mare. Sunt încă generali care, asemenea lui Napoleon, cred că marile victorii nu se pot câștiga decât cu armatele mici. In orice caz — mare sau mică — o armată modernă are nevoe de un utilaj technic fără de care e mai dinainte pierdută. Eroismul soldatului, priceperea marelui stat-major, sunt reduse la zero, dacă inamicul posedă o cât de mică superioritate technică. Locul puștii — mânuite de soldat — a fost luat de bombă și de gaze, aruncate de tunuri și de avioane. Locul calului a fost luat de motor. Un milion de soldați care n'ar poseda decât armele individuale, pot fi distruși de o singură escadrilă de avioane prevăzute cu bombe de atac masiv.

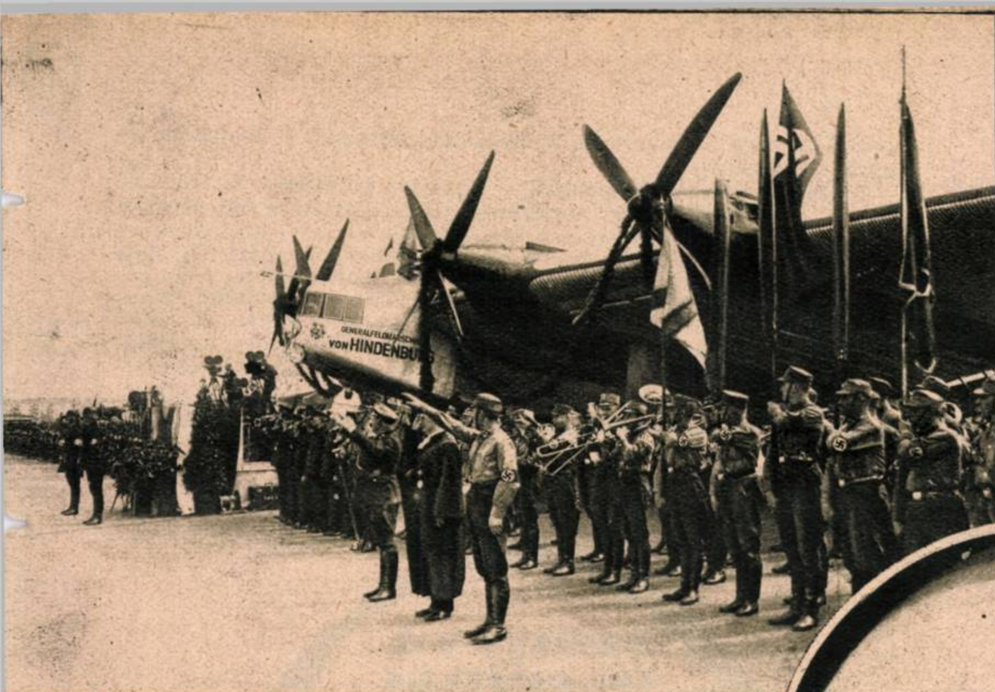
Din acest punct de vedere, Germania, țară suprem industrializată, stă în fruntea Europei. Unui soldat în care disciplina a devenit instinct, Germania îi pune la

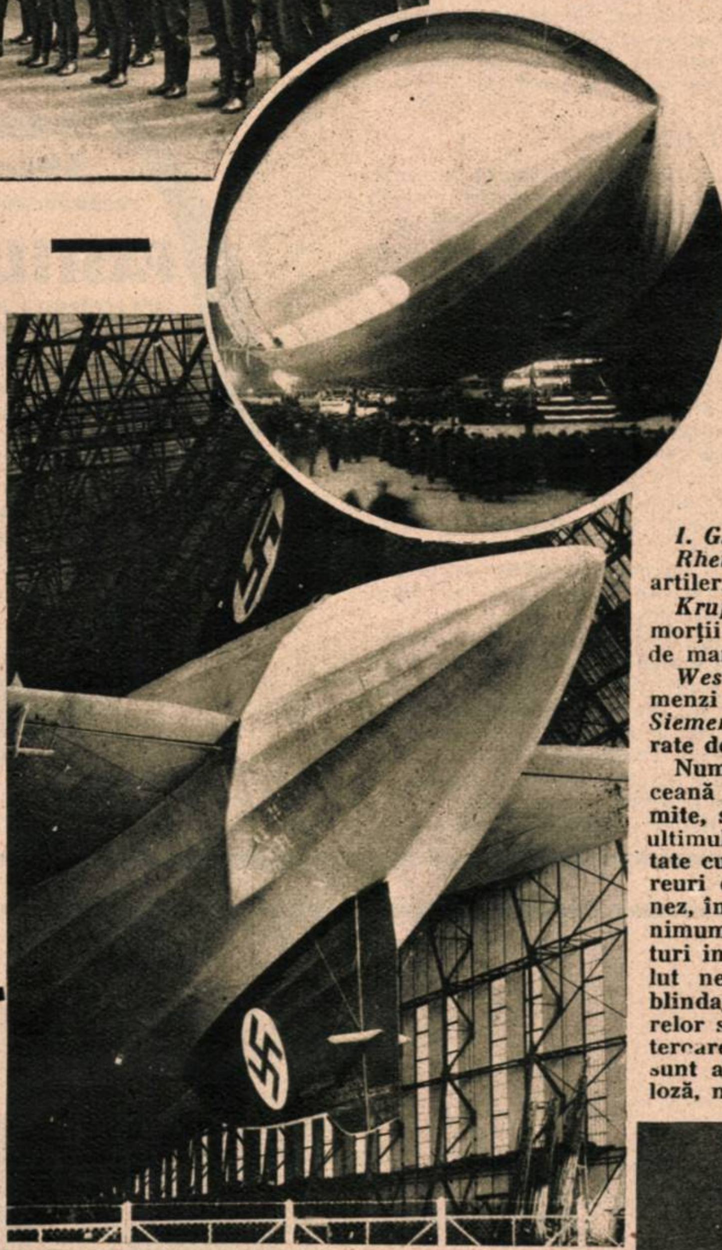
In școală fiind, copii învață să cunoască mitraliera.

O patrulă militară de ski în rondul de noapte

La Tempelhof din Berlin inaintea unei mari demonstraţii aviatice.

Un dirijabil uriaş al Germaniei.

dispoziţie în caz de război, uneltele cele mai perfecţionate, de distrugere. Să nu uităm că'n 1914—1918 victoria Franţei, Angliei şi Italiei era foarte nesigură şi armamentul acestor trei ţări a putut fi ţinut în echilibru de fabricile de război ale Germaniei, care aveau şi obligaţia de a înarma pe aliaţii Turci şi Bulgari. Fără intrarea Statelor-Unite în război, situaţia militară ar fi fost cu totul alta. Şi numai impresionaţi de această experienţă — fuseseră la marginea prăpastiei — Aliaţii au luat măsuri atât de drastice pentru dezarmarea Germaniei. Dându-şi seama că inegalitatea de armament nu va putea ţine la nesfârşit şi că pe terenul unui război technic, Germania va avea totdeauna şansele cele mai mari de a ieşi victorioasă, au creat Liga Naţiunilor pentru înlăturarea războaelor dintre popoare şi au înscris în Tratatul de la Versailles, principiul dezarmării treptate.

Când comisia dezarmării, în 1920, a lucrat în Germania, a găsit 5474 fabrici de material de război şi vre-o 39.000 de tunuri. Maşinile ca şi tunurile au fost distruse — pentrucă se puteau distruge. Dar nu şi spiritul technic. El nu se poate sparge ca o ţeavă de tun şi nici preschimba ca o maşină de fabricat catarame în alta de nasturi. Spiritul technic german scăpa, de la început, posibilităţii de distrugere sau măcar de control.

De la venirea lui Hitler, Germania se înarmează aproape fără să se mai ascundă. Înaintea lui Hitler se lucra în această direcţie destul de intensiv şi mai pe ascuns. Abia când a sărit în aer un rezervoriu „chimic" la Hamburg, Europa a aflat cu uimire că acolo se fabricau gaze de război şi se făceau depozite uriaşe. Hitler nu mai are nimic de tăinuit.

Comisiile militare de la Berlin au intrat în directă legătură cu fabricile de armament, au făcut comenzi după tipuri de arme noui, au trimis ofiţeri şi trupe de specialitate. Acţiunile *tuturor* societăţilor industriale de arme s'au urcat în ultimul an la o cifră care e cel puţin îndoitul sumei de anul trecut.

Orice fabrică, chiar de bere, se poate schimba în fabrică de tunuri.

Berliner Karlsruher Industrie Werke, a primit comenzi de muniţii de infanterie. Tot astfel fabrica *Mauser*.

Bayerische Motoren Werke, construeşte aruncătoare de mine şi a primit comanda a 100 de motoare de câte 700 cai putere, pentru mari avioane de bombardament.

I. G. Farben, prepară gaze de luptă.

Rheinmetall, construeşte material de artilerie, caşi *Derendorf şi Sommerda*.

Krup — ilustra, veterana fabrică a morţii!... — a primit comenzi de tunuri de marină şi de forturi.

Westfalische Springstoff, a primit comenzi de material explozibil, iar *Zeiss* şi *Siemens*, comenzi de proectoare, de aparate de transmisie şi tir.

Numărul muncitorilor aleşi pe sprânceană şi angajaţi în fabricile mai sus numite, se ridică la câteva zeci de mii. In ultimul an Germania a făcut în străinătate cumpărături mari de fier, de minereuri de cupru, şi minereuri de mangaez, în vreme ce reducea exportul la minimum. A făcut de-asemenea cumpărături importante de *nichel* — metal absolut necesar la construcţia plăcilor de blindaj şi a obuzelor. Pe când tirajul ziarelor scade şi cele mai multe dispar sub teroarea politică hitleristă, în Germania sunt aduse cantităţi fantastice de celuloză, materialul prim al explozibilelor.

In şcoli copiii fac exerciţii cu măşti de apărare impotriva gazelor.

De mici copii, in clasele primare, elevii sunt deprinşi cu salutul hitlerist.

ARMA VIITORULUI: AVIAŢIA

Când a început să se prevadă folosul aviaţiei în armată, popoarele au prescris întrebuinţarea acestei arme la bombardarea oraşelor deschise. De-atunci aviaţia a servit în primul rând la bombardarea oraşelor fără apărare şi la distrugerea populaţiei civile. N'avem niciun motiv să credem că'n viitor va fi altfel.

Germania care fusese în stare să fabrice în 1918, cam 2500 de avioane *pe lună*, posedă acum *20 de uzine*. Necesitatea aviaţiei comerciale şi de sport e o pavăză destul de sigură împotriva prevederei Tratatului de la Versailles (dacă Germania mai are nevoe de astfel de paváze!). Fabricile de automobile — citeşte *de motoare* — şi fabricile de material de aviaţie, lucrează în acest moment în Germania, cu zel. Goering, ministrul Aerului, a creat o „societate sportivă", *Deutsche Luftsportverband* care întreţine 20 de şcoli de piloţi... civili. Educaţia e gratuită şi domnii piloţi civili poartă uniforme.

S'ar putea spune: Aliaţii nu-şi dau seama? De ce nu iau măsurile de rigoare? De ce nu cer dezarmarea *efectivă* a Germaniei?.. Şi orbii cărora Dumnezeu le-a luat vederea, văd că Germania se înarmează cu grabă şi cu intenţia precisă de a provoca un nou război. Aliaţii sunt mai orbi ca orbii?...

ALIAŢII AJUTĂ PE HITLER!

Aliaţii nu sunt orbi, dar nu mai sunt aliaţi. Nu mai sunt de mult: Din primii ani după încheerea păcii. Prin „bună înţelegere" (adică mulţumită neînţelegerii dintre foştii aliaţi) Germania înainte încă de venirea lui Hitler, a obţinut: 1) Suprimarea controlului militar; 2) Suprimarea despăgubirilor de război; 3) Evacuarea înainte de termen a malului stâng al Rinului.

Şi ce mai urmează, după eludările Tratatului în puncte atât de importante?... Evident: Dreptul la înarmare sau cum strigă Hitler naţiunii germane, „egalitate de drepturi". Germania discută cu Franţa o lărgire a dreptului de înarmare de la 100.000 la 300.000 de oameni şi cere autorizaţia pentru un sfert din armamentul greu pe care-l posedă azi Franţa şi Mica Antantă. Franţa, cu o politeţă care seamănă cumplit a înfrângere şi riscă să devie ridicolă comedie, discută „direct cu Germania" aceste cereri şi... le refuză. Germania va face — peste câteva luni — cereri ceva mai modeste şi Franţa — desigur — iar le va refuza, pe motivul că popoarele tind la desarmare, nu la „egalitate de înarmări".

Dar nici Hitler nici Paul Boncour nu cred în aceste tratative. Hitler ştie că Franţa ştie că Germania se înarmează şi Paul Boncour ştie că Germania ştie că Franţa ştie.

Adevărul e că nimeni nu poate împiedeca Germania să se înarmeze iar, în starea de acum a politicei internaţionale. Dacă din 1918 până azi, marile-puteri, dictatoarele păcii n'au găsit mijloacele sau n'au putut să facă din Liga Naţiunilor un adevărat parlament supranaţional, înzestrat cu forţă executivă, nu le mai stă în putere să oprească prăbuşirea clauzelor militare ale Tratatului. (Clauzele teritoriale se apără de-aci înainte singure: cu armele). Nu e locul să cercetăm şi să arătăm de ce Aliaţii de eri n'au rămas aliaţi...

Germania se înarmează. E un fapt. Hitler va dezlănţui războiul în ceasul în care Germania va fi destul de înarmată. E o profeţie sigură, elementară.

Toată mascarada diplomatică — tratative politicoase la Paris, la Berlin — nu mai înşeală pe ultimul cetăţean francez sau german. Ei ştiu că vor trebui să-şi mai dea sângele, ei sau copiii lor care sunt aproape de majorat. Poate că foştii Aliaţi au ajuns aci, duşi de instinctele cele mai puternice ale vieţii sociale... Poate că nu puteau face, cu sistemul lor, nimic pentru evitarea războiului. Poate. Dar atunci să aibă cel puţin curajul să recunoască adevărul: N'au lucrat la realizarea integrală a Tratatului de la Versailles, au ajutat la venirea lui Hitler, ajută (direct sau indirect) pe Hitler să se înarmeze „cu egalitate" — şi să dea foc lumii.

F. ADERCA

Închisă PRINTRE NEBUNI O SĂPTĂMÂNĂ

FURTUNĂ IN SUFLET

AFARĂ dinspre orizontul care părea atât de apropiat, sosiră atingând ireal ferestrele, primii soli ai fluturilor de zăpadă. Din urmă îi ajunseră alţii şi apoi alţii, cu sbor din ce în ce mai des. până ce întreg cuprinsul fu învăluit într'o beţie de dans şi lumină.

— Ce frumos!

Am rostit cele două cuvinte încet, abia şoptit, cu pleoapele coborîte de uimire. O frântură de fericire năvăli în făptura mea, scăldându-mi chipul în lumina nădejdii. Ce doriam oare, ce aşteptam?... Am simţit nevoia să-mi dau în grabă răspunsul, înălţând din umeri. Dar gestul săvârşit cu tot controlul judecăţii a lăsat în urmă o dâră de nelinişte. Ce ar fi — mi-am zis — dacă aşa deodată, caşicum ai stinge un chibrit, lumina care-mi călăuzeşte gândurile ar pieri şi m'aş îneca în întunericul inconştienţei? Ce răcnet cumplit de spaimă aş scoate, în drumul spre hăurile de încâlceală şi semimoarte? Şi tragica viziune plăsmuită de hoinăreala bolnavă a gândurilor îmi flutură câteva clipe pe dinainte o stranie epavă omenească, chip palid cu ochii rătăciţi şi buzele crispate de coşmarul totalei absenţe. Ce caut aici în atmosfera în care flutură ca nişte aripi uriaşe nebunia? Ce vreau dela nişte biete făpturi, într'o continuă harţă cu judecata? Şi un dor adânc răscolitor m'a cuprins deodată, de lumea din afară...

... In câmpie, în grădina cu pomi grei de chiciură, sau pe drumurile largi, mergi ca în vis, cu umerii drepţi şi ochii aprinşi de lumină, sorbind aerul proaspăt, care-ţi face impresia c'ar fi lichefiat. Acolo, departe în oraş, miile de globuri ca nişte fructe de aur s'au aprins. Bogăţia vitrinelor a căpătat deodată farmec de poveste. Valurile de mătase, în culori calde, au împrumutat ceva din sufletul şi netezimea trupului de femee. Iar căminul îl găseşti luminos, înveselitor, cu tovarăşi de suflet, cari îţi ies în întâmpinare cu surâsul pe buze. Ce splendidă şi generoasă e viaţa!

— Ha!... Ha!... Ha!... Ha!...

Mi-am ascuns nervos, tâmplele în pumni, strângând ochii.

Oh, cum poate cineva să râdă aşa răguşit, parcă ar ascuţi un tăiş de brici pe o piatră ştirbită. Hohotul acesta a venit poate ca un răspuns la avântul meu de admiraţie în faţa vieţii. Am privit peste paturi în fund, departe, la celălalt capăt al salonului. O femee cu un şal negru peste umeri se ridicase în picioare şi ca depe o estradă îşi debita sinistrul râs, avalanşă de note roase, înăbuşite în răstimpuri de horcăeli. Cât a durat spectacolul grozavei audiţii? un minut... două... trei... poate mai mult... Cu capul înfundat în pernă, scrâşnind din dinţi îmi înăbuşiam fiorii spaimei, cari se împletiau ca nişte şerpi, luptând să se transforme într'un ţipăt lung, sfredelitor. Când s'a făcut tăcere m'am ridicat, întorcându-mi instinctiv privirile spre capătul largei încăperi, căutând femeiea cu umerii acoperiţi cu şal negru. Patul ei era acum gol.

— Unde e?... am întrebat-o pe infirmieră.

— Cine? Artista?...

Am tresărit.

— Care artistă? Cum o chiamă?

— D-ra L... E aici de aproape un an şi tot într'un râs şi într'un cântec o duce, parc'ar fi mereu pe scenă.

— Nu se poate, nu este ea... şi o făptură plină de viaţă, cu trup mlădios şi glas limpede ca de cristal îmi răsări din zăbranicul amintirii.

— Abia m'am întors dela Paris — mi-a spus ea. N'am stat acolo de distracţii. Mi-am cultivat vocea. Cred c'am făcut progrese mari,

— Şi altceva cu ce te-ai mai întors?

— Rochii, rochii multe... Să le vezi nu te mai saturi de ele. Cele de scenă sunt vaporoase ca spuma. Când vii la teatru?

Am fost chiar în seara aceia.

O sală arhiplină cu un public care se înghesuia până spre rampă. Finalul fiecărei scene era marcat cu ropote vijelioase de aplauze. D-ra L... era punctul de atracţie. Când apărea privirile se aprindeau cuprinse de vraje.

— Sunt atât de fericită!... mi se destăinui ea! — că aproape mi-e teamă... Văd că până acum norocul se ţine strâns de mine.

Deschise ochii mari, în cari luciau două lumini copilăreşti. Apoi se aplecă şi-mi şopti la ureche.

— Ai auzit de A....

—Cum nu, unul din Rotschilzii noştri.

— Este prietenul meu. Mă adoră!

Acum e în sală. Asistă la fiecare spectacol, c'o regularitate matematică. E atât de amuzant şi de bun! Imi repetă de nesfârşite ori că nu sunt numai un capriciu... Cred şi eu, o fată ca mine se întâlneşte uşor?

Vorbia repede, cu respiraţia întretăiată, vrând să spună în câteva cuvinte tot.

— Termin aici seria spectacolelor şi plecăm la Biarritz. Peste puţin timp poate nici n'am să mai apar pe scenă, dacă lucrurile au să avanseze până unde visez eu.

Intunericul de mormânt al trecutului înghiţise tot, ca într'o raclă. Mi-am dat seama de aceasta când infirmiera a adăugat:

— D-ra a jucat la teatrul C... Am văzut-o de atâtea ori când era bine. Azi nici n'o mai cunoşti. Aşa schimbă boala asta. Obrajii rotunzi i s'au scofălcit, iar ochii aşa de frumoşi parcă nici n'au fost....

— Cine a adus-o aici?...

— Fratele ei, un biet nenorocit şi el — băiat tânăr, c'o mână paralizată. Din neam e încuibată boala. Aşa a fost şi cu bunicul şi cu tatăl ei.

Rămăsesem sprijinită de bara de fier a patului, nemai putând îngăima un cuvânt. Şi ce-aş fi putut spune în faţa unei vieţi plină de visuri, năruită atât de tragic. Ha! Ha! Ha!... am pornit şi eu într'un uragan de râs, înlăuntrul fiinţei mele. Unde-i iubitul care-i mărturisia ca un obsedat că nu e un capriciu în viaţa lui. Cum a ştiut s'o uite, căci ce-a fost pentru el fata aceasta frumoasă, sinceră şi atât de veselă? O glumă uşoară, cu atât mai reuşită pentrucă din ea a putut înmagazina cele mai splendide plăceri. Ce n'aş da să-l pot întâlni într'unul din momentele de singurătate şi reculegere, să-i pot spune mustrător în şoaptă:

— Multe salutări dela fiinţa a cărei imagine îţi era într'o vreme atât de scumpă. Căci îmi închipui c'ai auzit de locul trist în care se află. A intrat acolo ca într'un mormânt şi pentru cei cari din întâmplare o descopăr, ce chinuitor spectacol de jale şi desamăgire le oferă. Dar nu înţeleg dece am naivitatea să-ţi vorbesc despre ea, când clipele de dragoste sunt aidoma florilor a căror prospeţime păleşte tot atât de uşor ca ele.

Nu-mi puteam găsi linişte. Trebuia s'o văd. Unde?... Exclus să pot intra în camera în care era izolată şi unde râsul ei se isbia neputincios de pereţii albi, fără să turbure pe nimeni. Umblam acum dela un capăt la altul al salonului cu braţele încrucişate şi chipul încruntat. Apariţia doctorului G... a fost o surpriză nespus de plăcută. I-am eşit în întâmpinare prinzându-i prietenos braţul.

— Sunt atât de mâhnită!

— Ce s'a întâmplat? Ai avut vreo neplăcere?... şi cu ochii o căută pe infirmieră să-i ceară lămuriri.

— Nu, nimic, am făcut însă o descoperire dureroasă. Şi arătând patul gol pe care se ridicase cu hohotul ei atât de ciudat fata de care ani întregi am fost legată prin aceiaş meserie, i-am făcut rugămintea să-mi înlesniască s'o pot vedea. In culoarul strâmt pe care-l parcurgeam a împins o uşe. Bolnava stătea întinsă în pat, cu ochii în vag. Criza se potolise. M'am apropiat atingându-i obrajii cu o uşoară mângâere.

— Ce faci?

Cuvintele mele s'au risipit fără răspuns.

— Priveşte-mă bine drăguţa mea; nu-ţi aminteşti de chipul meu? Poate că m'am schimbat tot atât de mult ca şi tine. Viaţa nu cruţă... Ea s'a întors şi o lucire i-a străfulgerat o clipă în priviri. Un zâmbet uşor i s'a întipărit pe buze.

— Vorbeşte... te rog...

Am fost silită să mă dau câţiva paşi înapoi, căci cuvinţele pornite în sbor încâlcit tăiau parcă aerul învârtejindu-se şuerător. Lumea subconştientului, imperiul atât de temut îşi desfăcuse graniţele şi se revărsa în toată voia în torent ameţitor. Ce spunea? Nimic nu puteam prinde, înţelege... Doctorul îşi astupase urechile, grăbind plecarea. Mă ţineam acum de el, agăţându-mă ca de un punct de salvare, cu spaima că în clipa când are să se îndeparteze de mine n'am să mă simt tocmai bine.

BĂRBAŢI NEBUNI

Să nu se creadă că în spital nu există decât femei a căror minte s'a învăluit în zăbranicul întunericului. Am întâlnit aci bărbaţi a căror divagaţii ascultându-le, simţiai că în acelaş timp te va sgudui un hohot de râs şi te vor podidi lacrimile.

JEAN DE BOURBON

Aţi întâlnit poate în peregrinările zilnice vreun tânăr cu chipul şi ochii trişti, adânciţi în orbite, muiaţi totuş într'un zâmbet cald. Aşa era bărbatul care a intrat pe uşe. Părul negru pieptănat cu îngrijire şi faţa proaspăt rasă, îi dădeau un aer distins.

— Ilustrul Jean de Bourbon... făcu recomandaţia doctorul.

Apoi adresându-se lui:

— Pe d-na n'o cunoşti?

Tânărul îşi sprijini podul palmei în bărbie şi mă privi atent.

— Sunt M-me de Pompadour... i-am răspuns zâmbind.

A fost o explozie de bună dispoziţie.

— Ah, bonjour marchiză!...

Te-am cunoscut în ziua aceia memorabilă, când ai fost prezentată la Versaille reginei Franţei. Erai cu princesa de Conti. Ţin minte toată ceremonia. Ai făcut o reverenţă la uşa regelui, o a doua în mijlocul camerii şi a treia alături de Ludovic XV, care roşind ţi-a şoptit câteva cuvinte afectuoase. Ai trecut apoi în cabinetul Mariei Leczinska. Eu te urmăriam admirând minunata rochie de brocart şi părul pudrat scânteind de diamante. Câtă invidie ai stârnit atunci!

— Şi regina ce-a spus? — interveni doctorul.

— Oh, era o persoană foarte cumsecade şi cu mult bun simţ. Nu-i citiai pe chip nici mânie, nici dispreţ, ci numai melancolie şi când această dibace comediană i-a făcut şi ei cele trei reverenţe,

ca apoi să-şi scoată mănuşa mâinii drepte, pentru a lua să-i sărute poala rochiei, ce blând şi-a retras regina jupa.

— Vasăzică deteşti pe marchiză?

— Nu, şi-a plătit atât de greu fericirea! Cine a însorit viaţa neurastenicului Ludovic, cine-i risipia tristeţea printr'un cântec, proasta dispoziţie printr'o anecdotă? Eu n'o pot asemui decât cu un acrobat, care suspendat în gol, cu muşchii întinşi, oasele dislocate şi sudoarea pe tâmple, nu încetează totuş a zâmbi...

— Ştie să vorbească frumos băiatul ăsta!! rosti doctorul. Ce cunoştinţe mai ai tu din istorie? Ia spune!...

— Din istorie?... Vedeţi cum vă bateţi joc de mine. Pe toţi nobilii depe glob eu i-am cunoscut în carne şi oase. Am mâncat, am băut, am fost la vânătoare cu ei. Ce epoci de splendoare! Am rămas acum singurul Bourbon din cei veritabili, coborâtori din Robert de Clermont, fiul lui Ludovic cel Sfânt. Pe toţi i-am cunoscut...

Caşicum şi-ar fi aruncat proaspăt ochii pe un dicţionar, tânărul îi clasifică pe ramuri, colindând ţările în care această familie se înscăunase.

— Strămoşii au fost regi, prinţi, conţi, dar dv., cu ce vă ocupaţi?

— Sunt doctor în chirurgie secretă nocturnă şi de optsprezece luni decând lucrez aici în spital, n'am luat până acum nici un ban.

— Ai să primeşti.

— Când? S'au strâns până acum 103.000 lei. Vreau dreptul meu.

— Uite ce e dragă B... eu am dat petiţia pe care ai făcut-o d-lui profesor, dar se vede c'a pierdut-o prin maşină, aşa c'ai să scrii alta. Tu mai ai şi alte meserii, nu te bazezi numai pe chirurgia nocturnă.

— Da, sunt inginer la motoarele de automobile, doctor în drept, avocat legal, chimist cu şase clase de profesorat, farmacist, clasa I.

— Şi astea nu-ţi aduc nici un câştig?...

— Dacă nu pot pleca de aici! Spuneţi vă rog să mi se dea drumul şi renunţ şi la datorie.

— Da, am să pun stăruinţă.

— Domnule doctor, d-ta care eşti un înobilat şi te cunosc de peste 60 de ani.

— Dar ce vârstă ai?.. l-am întrebat.

— Autentici 122 ani împliniţi în Noembrie, dintre cari 35 şi şase luni deficitari. Nu toţi cred că am atât — adăugă el zâmbind — dar eu sfârşesc repede cu ei, trimiţându-i în... iad.

Discuţia începea să alunece pe o pantă primejdioasă.

— Cu toate că sunt nobil eu nu pot fi împiedicat să nu-mi ies din răbdări.

— Acum n'ai nici un motiv să fii supărat... i se adresă doctorul. Susţin că un Bourbon veritabil îşi păstrează în orice împrejurare calmul.

— Să ştii că sunt şi că nu ai de-a face cu un excroc ca atâţia. Dela un capăt la altul al Franţei întâlneşti numai Bourboni. Acolo toţi se „burbonesc".

— Astăzi eşti indispus. Du-te şi te linişteşte.

Dar Jean de Bourbon nu voia să pună capăt conversaţiei.

— Ce-i cu el? Cine este?

— Fiul unui biet negustor, care a muncit ca un rob să-şi ţină băiatul ca să studieze în Franţa. Din legăturile c'o actriţă pariziană i-a rămas o frumoasă moştenire, căreia nu i-a dat nici o atenţie şi iată-l de şase ani stând aici. Acum a ajuns în faza de transformare a personalităţii. Nu-şi mai recunoaşte originea. Îi spui că eşti Henric IV; el te şi vede imediat întrupat în el şi-ţi înşiră evenimente precise, iar îmbinarea cuvintelor e adesea atât de minunată, că-l asculţi cu atenţie, chiar cu plăcere. E distractiv, nu-i aşa?

O VICTIMĂ ELECTORALĂ

Politicienii noştri au specialitatea de a-şi creia un numeros stat major — armată de elită a întrunirilor, adesea singurul piedestal de rezistenţă şi sfidare. Spune d. Ixulescu câteva fraze sforăitoare şi, la un semn al celui mai isteţ, strigătele de ura şi să trăiască pornesc ca o furtună căreia nu-i mai poţi stăvili calea. Capetele sunt deobicei grele de vin, căci cum poţi altfel ţine entuziasmul de un aşa calibru? Şi finalul pentru cei cu construcţia mai şubredă... Balamucul. Acesta a fost cazul lui Ion Dimitrie Băltăreţu, pe vremuri casier al unei bănci populare din judeţul Ialomiţa. Hăuesc acum sălile spitalului, ca odinioară localurile de întrunire.

— Urra, trăiască d. general Manu, să trăiască şi conu Mitiţă şi d. dr. C...

Aşa şi-a făcut apariţia un bătrân mărunţel, guraliv din cale afară, în cap cu o tichie împodobită cu o cruce neagră şi doi nasturi albi.

— Ura, să trăiţi, aveţi ceva de ordonat?

— Ce-i cu semnul dela pălărie Băltăreţule?

— Ce să fie domnule doctor? E doliul după nevasta mea, care n'a mai venit să mă vadă de doi ani. Aşa c'am îngropat-o să fiu mai sigur.

— Dar nasturii?

— Ura! Să trăiţi! Nasturii „reprezintă" cele două partide sănătoase de altădată, liberal şi conservator. A cui e vina că acum sunt şaptezeci şi niciunul bun?

— Şi din ce partid ai făcut parte?

— Din cel liberal, să trăiţi.

— Şi cum activai?

— „Semplu" de tot. Noi agenţii, cari, trebuiam să fim faţă la toate întrunirile, murmuram doar atât: Urraaa.

Răcnetul ieşit din pieptul fostului agent electoral a cutremurat încăperea.

— Mai domol, te rog...

Băltăreţu isbucni într'un râs, care-i făcea două gropiţe în obrajii grăsulii.

— Hei, aşa-i politica boerule. Pentru cine n'o cunoaşte e lucru de mirare... Să fi stat cu mine de vorbă altădată!

Acum sunt „desmontat", decând am intrat pe mâna pedagogilor nebuni". Zic că fac şcoală cu mine şi cum îi mai duc eu de nas! Cu temenele turceşti le ies în cale, ca pe vremea tatălui meu, care a fost zapciu.

Băltăreţu începe să se învârtească în loc ca un titirez. Într'o mână ţine un ciorap alb de lână".

„Celălalt unde o fi?... parascoveniile lui?

— Ce cauţi?

— Perechea ăstuia, să trăiţi.

E un chin pe capul meu să stau aici printre nebuni. Sunt nişte pezevenchi printre ei, foşti tovarăşi cu Tomescu şi Zdrelea. Fură de potopesc. Ei! capul face capul trage!! Aşa spune d. doctor: — Ţi-au dat mişeii să bei până te-au alcolizat. Mă rog care mişei? Să vorbească deschis dacă-i dă mâna. Eu n'am cunoscut nici un mişel, tot boeri de viţă. Când îţi făgăduiau ceva era vorbă, nu fleac... Cucoane, uite c'aş avea nevoe de cutare şi cutare. Gata, s'a făcut Băltăreţule, că eşti harnic şi credincios.

Şi aşa era. Un cuvânt să-mi fi spus, sburam şi cei cari nu erau de-ai noştri îi curăţam de pe teren... Aşa a fost odată că s'a încins o bătălie parcă se tăiase nu ştiu câţi porci. Ce poliţie! Ce urlete prin gazete! Ce proteşturi!! Era însă cine să ne susţină, nu ca astăzi. Acum lupţi şi când e la răsplată nu te mai cunoaşte...

Băltăreţu începu din nou să se învârtească în loc, scotocindu-se.

— Na, acum mi-am pierdut şi servieta cu actele. Spuneţi d-le doctor — începu el să scâncească — să nu se mai atingă nimeni de lucrurile mele. Aveam documente în geantă. Cine ştie pe ce mâini a intrat. Sunt destui trădători aici printre nebuni.

Cu un zâmbet larg de mirare scoase din buzunarele zdrenţuite nişte petice albe de hârtie.

— Uite că le-am găsit — declară el mulţumit — ce m'aş fi făcut fără ele!

— Ei acum că eşti iar în posesia documentelor, du-te şi le pune bine. Ne-am înţeles?

Dar ca şi Jean de Bourbon, Băltăreţu nu voia să termine aşa de uşor o conversaţie abia începută. Tocmai atunci i se deslegase mai amarnic limba, cu o serie de sudalme întruchipează toiul unei bătălii pe viaţă şi pe moarte, în epocă de pline alegeri.

NAPOLEON

Un bărbat slab cu pielea măslinie şi zâmbet tâmp, înaintă spre noi. Părea un notar sau învăţător din cine ştie ce sat îndepărtat. Când ajunse în faţa doctorului luă o poziţie militărească.

— Împărate — îl întrebă doctorul — spune cum eşti trecut din eroare în registrele noastre?

— Niţă Popescu.

— Şi-ai venit să ceri să se facă urgent o rectificare?

— Da şi cu tot dreptul, pentrucă m'aţi făcut din cal măgar. Cu cine credeţi că vă treziţi dv.?

Obrajii omuleţului s'au aprins ca para. Pleoapele-i tremurau, caşicum l-ar supăra lumina.

— Proaşcă fac prin voi. Vă execut!!...

— Majestate, temperează-ţi te rog zelul şi spune mai bine cum te-ai născut. E o întâmplare care impresionează. Napoleon deveni deodată, blând, gânditor.

...Măzgăliam coli întregi de hârtie din zori şi până'n seară — la Prefectura de judeţ. Petiţii şi tot petiţii, care ajunsese să mă înnăbuşe până'n gât. Şi cum stăteam aşa la masă, cu tocul strâns între degete, am văzut deodată cum marea de coli scrise s'a tras înnapoi, ca'n urma unui reflux. Şi deasupra capului am simţit ca o binecuvântare două aripi uriaşe. Era un vultur cu coroană pe cap şi hlamidă împărătească. Un avânt de vitejie s'a trezit deodată în mine:

Sunt Napoleon — am strigat cu tot entuziasmul fiinţei mele. Daţi-mi sabia şi calul să pornesc la bătălie. Şi-am început să colind ca bătut de furtună ţările şi mările. Până în fundul Rusiei am ajuns cu soldaţii mei dragi. Ce folos, acolo m'a potopit îngheţul. Muriau ca muştele grenadirii cei viteji. Ce prăpăd pe sufletul meu Doamne.

Niţă Popescu începu să plângă încetişor, cu mâinile la ochi ca un copil. Lăsă apoi să se scurgă câteva clipe de tăcere, ca apoi să continue cu naivitate şi umilinţă:

— Eri a venit nevasta mea aici, să mă vadă. Aprigă femeie! Gura-i mergea ca o meliţă, ca şi acasă... Cu câte nu mi-a împuiat capul, şi are un obiceiu urât, îmi vorbeşte tare în ureche. Eu atunci simt ca o lovitură de ciocan în ţeastă.

— Bine, dar nu ţii minte, ai intrat aici văduv?...

— Văduv, văduv, dar nevastă am... mătrurisi el plecând pleoapele în jos, ruşinat.

OMUL CARE ŞI-A TĂIAT MÂNA

In aceiaş clipă un bărbat de vreo treizeci de ani cu chipul aprins şi părul vâlvoi intră în birou, mişcând cu disperare braţele. O mână îi era retezată dela încheietură:

— Ce faceţi cu mine domnule doctor? — răcni el. M'aţi adus aici ca să fiu ucis? Stăteam întins în pat, când am simţit deodată un juvăţ aruncat după gât. Uite-l...

Omul scoase dintr'un buzunar o bucată de sfoară, fluturând-o prin aer.

— Când eram liber şi rătăciam hoinar pe câmpuri, atunci mă urmăria diavolul, pândindu-mi zilele. Dar nu şi-o fi vârât coada şi aici?...

Doctorul îi luă sfoara din mână, prefăcându-se că se uită la ea cu atenţie.

— Priviţi ce groasă e şi împletită în trei.

— Isprava e a ta... spune cinstit... îl întrebă medicul, privindu-l în ochi.

— Nu zău... se disculpă acesta.

— Eşti un mare hoţoman... cu mâna n'ai făcut tot aşa?... Ce-a fost atunci?

— Umblam ca năuc să scap de-un gând care mă îndemna mereu, ştiţi dv. ce să fac?... Când foamea şi frigul au început să mă chinuiască amarnic, am ajuns la un schit. Nu-mi dădea prin minte că tocmai acola şi-a făcut culcuş diavolul. Călugării m'au primit bine, dându-mi hrană şi locuinţă, ca oricărui drumeţ oropsit. Două săptămâni încheiate am rămas acolo şi când am intrat într'a treia m'au izgonit cu pietre, spunând că nu sunt în toate minţile. Şi aşa era. „Obiceiul urât" se trezise mai amarnic între zidurile Domnului. Nu puteam tăgădui, pentrucă slujitorii lui mă prinseseră chiar asupra faptului. Şi-am început din nou viaţa de câine fugar ziua şi noaptea tot prin păduri.

Odată pe la amiază am văzut cum o pisică neagră a ieşit dintr'un tufiş şi m'a apucat de degetul cel mic, vârându-şi dinţii în el. Mi-am dat pe dată seama că-i cel necurat.

(Va urma)

MARGARETA NICOLAU

Serbare şcolară la Miercurea Ciucului

Elevele şcoalei de copii mici de stat din M. Ciuc: 1) Alisa Rădulescu; 2) Cezara Popescu; 3) Zinica Popescu; 4) Rozalia Vizer; 5) Magda Lempert; 6) şi Argentina Vărgatu; cari au jucat piesa „Greerele şi Furnica".

Costumele au fost executate de doamna Maria N. Vărgatu destoinica directoare a şcoalei sub îngrijirea căreia a fost executată şi piesa.

BAL

Balul anual mascat şi nemascat organizat de Asociaţia Funcţionarilor de Bancă (A.F.B), Asociaţia Funcţionarilor din Industrii, Petrol şi Intreprinderile Anexe (A.F.I.P.I.A.), Asociaţia Funcţionarilor din Asigurări (A. F. A.) şi Asociaţia Farmaciştilor Salariaţi (A.F.S.) afiliate Federaţiei Sindicatelor de Funcţionari Particulari din România cu sediul în B-dul Domniţei No. 12, care va avea loc

SÂMBĂTĂ 3 FEBRUARIE 1934

va fi cel mai reuşit bal al sezonului.

Renumitul Jazz Gross-Berindei, tombolă bogată premii pt. cele mai frumoase costume şi surprize.

A APĂRUT :

„CUVÂNTUL LIBER" No. 12

Cu următorul sumar: *Claudia Millian:* Nudismul. — *Marin Simionescu-Rimniceanu :* Administraţia de stat.— *Demostene Botez :* Experţii. — *Tudor Teodorescu-Branişte:* România Românilor. — *Iunius:* Cu prilejul unui articol despre Montaigne. — *I. Peltz:* Un târg ca toate celelalte (nuvelă). — *D. I. Suchianu:* Vândut jidanilor. — *Clarnet:* Francis Carco (amintiri). — *Sanda Movilă:* Intoarcere (versuri). — *I. R. Şomuz :* Fil..tini transfiguraţi. — *Ştefan Tita:* Romanţa oraşelor mari (versuri).

COMENTARII. — *A. Munte :* Nu armistiţiu, ci solidaritate. — *Const. Băleanu :* Epoca în care trăim. — 24 Ianuarie. — Lord Rothermere fascist. — A murit Virubova, etc.

CRONICI. — Teatrul de *Mircea Grigorescu.* — Cărţile de *L. Sebastian.*

MIZERII. — Dreptul primei nopţi. — Mahalagismul în presă. — a treia forţă de guvernământ, etc.

DESENURI de Claudia Millian, I. Anestin, Ross, V. Cherulescu, A. Mărculescu, etc.

12 PAGINI MARI 5 LEI

Grupuri până la 8 persoane se pot fotografia de 48 de ori pentru Lei 60

Fotografia mărită și reprodusă aci, este una din cele 48 și este acela încadrată în negru.

PRIVIȚI acest „trio” simpatic, grațios și amuzan! Și Dv. vă puteți fotografia în grup și costul a 48 de fotografii diferite nu e decât 60 de lei.

E atâta expresivitate în fotografiile Polyfoto! In ele abundă tinerețea, veselia, voia bună. E de prisos să insistăm asupra valorii lor artistice și technice; fotografiile de față exprimă totul în mod mai elocvent decât cuvintele.

Fotografiile în grup sunt indicate mai ales pentru mame cu copii, bunice cu nepoți, copii, prieteni, prietene, colegi și colege de școală. Acum, aceste fotografii vă amuză, dar mai târziu vor fi amintiri înduioșătoare.

UN ALT AVANTAJ IMPORTANT LA FOTOGRAFIILE POLYFOTO

Deosebit că prețul acestor 48 de fotografii diferite este extrem de convenabil — 60 lei — mai e un alt avantaj și anume: din cele 48 de fotografii, puteți alege pe acelea cari vă plac mai mult și să le măriți în orice mărime doriți. Dar nu numai atât, partea interesantă este că puteți mări 3-6-12 sau orice număr de fotografii *diferite* și prețul este acelaș ca și pentru un număr corespunzător de măriri ale unei singure fotografii. Un exemplu: *fie că comandați 6 măriri după o singură fotografie sau 6 măriri după 6 fotografii diferite, prețul este uniform!*

polyfoto

PORTRETE DE ARTĂ

Calea Victoriei, 86

(vis-à-vis de Palatul Regal)

Persoanele sau firmele doritoare de a prelua brevetul Polyfoto în provincie, se vor adresa la adresa de mai jos.

REALITATEA ilustrată

EXHIBIȚIE SOPRTIVA IN PREZENȚA A DOI REGI.

10 LEI

ANUL VIII No. 367

7 FEBRUARIE 1934

Foto I. Berman

O BAE DE SÂNGE

PORTRETUL LUI DE VALERA

Foto I. Berman

Actualităţi din ţară

Săptămâna trecută a sosit în Capitală d. Tewfic Ruşdi Bey, ministrul de externe al Turciei. In gara de Nord înaltul oaspe a fost salutat de d. prim ministru G. Tătărescu şi de d. Savel Rădulescu, subsecretar de Stat la externe

Inainte de a părăsi Capitala, Regele Boris al Bulgariei a depus o coroană pe mormântul eroului necunoscut

In gara Sinaia s'a încercuit — pentru vecinică amintire — locul unde a căzut fostul prim ministru al ţării, I. G. Duca. In fotografia noastră unul din cei mai intimi prieteni ai marelui dispărut, d. dr. N. Lupu, în faţa locului unde a căzut I. G. Duca

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: N.C. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN	400 LEI
PE ŞASE LUNI	200 „
PE TREI LUNI	100 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30

Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adeverul" S. A.

VANATOAREA REGALA
DELA PERIS

Inainte de a părăsi țara, Suveranul Bulgariei a luat parte la vânătoarea regală de la Periș.

In fotografiile pe care le publicăm în această pagină vedem :

Sus: Regele Boris, Regele Carol II-lea, urmați de d. G. Tătărescu și ceilalți invitați.

D. G. Tătărescu în fața porcilor mistreți pe care i-a vânat.

Mijloc: Regele Boris și Regele Carol în sanie, în drum spre locul vânătoarei.

Jos: Regele Boris și Regele Carol la vânătoare și la coborîrea din tren în gara Periș.

Foto I. Berman

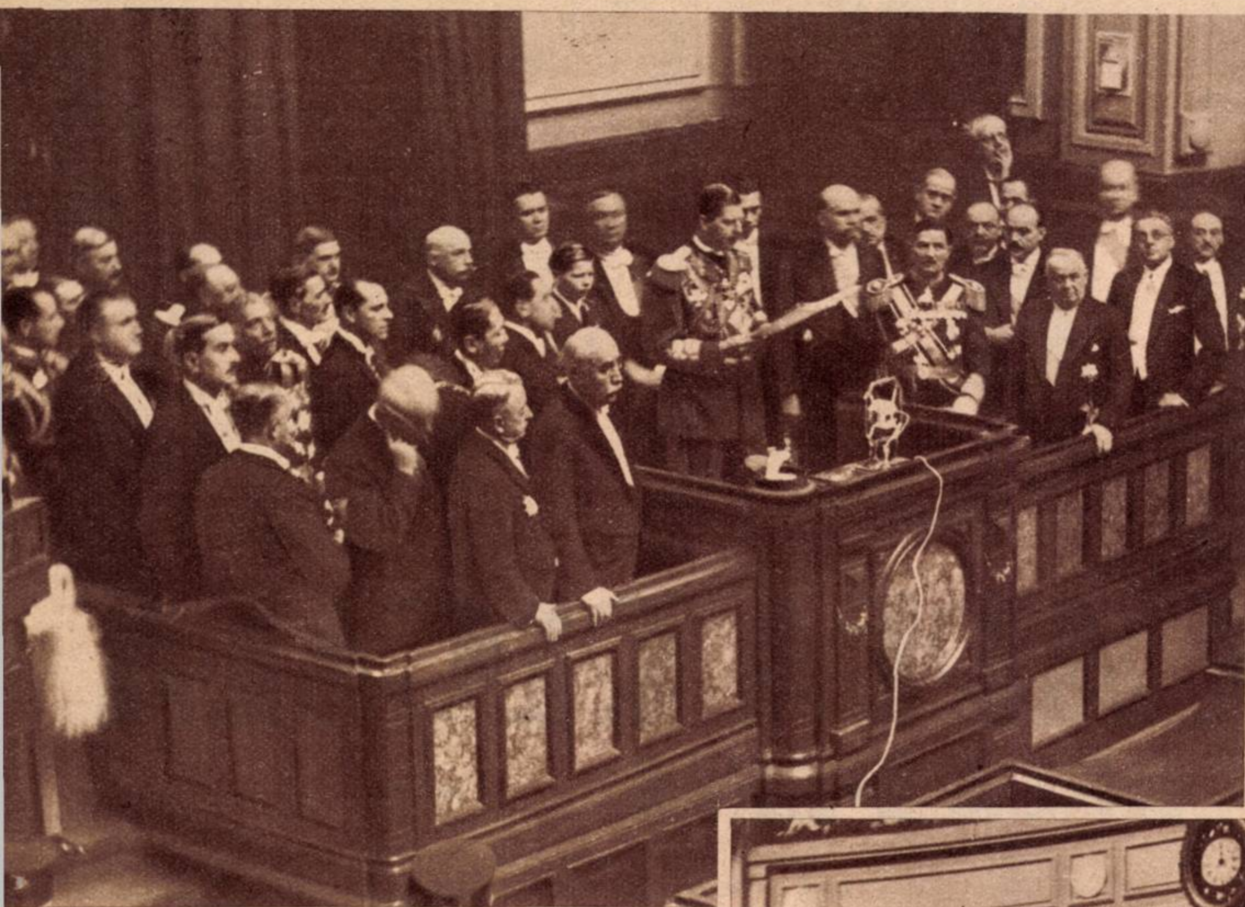

Foto I. Berman

Deschiderea Parlamentului

Săptămâna trecută a avut loc deschiderea parlamentului.

In fotografiile noastre vedem :

Suveranul citind mesajul regal.

D. Tewfic Ruşdi Bey, ministru de externe al Turciei, la deschiderea parlamentului.

Tribuna corpului diplomatic.

Incinta Camerei.

D. N. Titulescu, restabilit în parte, a asistat la deschiderea parlamentului. In fotografia noastră îl vedem alături de d. Savel Rădulescu, subsecretar de Stat la externe.

La Syracusa în statul New-York, s'a născut o fetiță tânără și sănătoasă a cărei mamă nu are mai mult ca 12 ani. In fotografia noastră, fericita mamă cu soțul și fiica ei

Prințul Hamid Kadjar, al doilea fiu al fostului șah al Persiei, fotografiat în uniformă de cadet pe bordul vasului „Worcester"

CURIOZITĂȚI

Acum câteva zile a fost sărbătorită la Yokohama în Japonia, japoneza Shishim Tokuda, care a fost spioană eroică în timpul luptelor din Manciuria

D-na Febvre din Dijon, născută în anul 1831, a murit acum câteva zile în vârstă de 103 ani

In apropierea graniței austro-bavareze s'au îmbrăcat câini în costume speciale de vameși

TRAGEDIA DIN PALATUL MEXICULUI

In luna Februarie a anului 1913

FRANCISCO MADERO era fiul unui bogat *haciendero*, din statul Chihuahua, în Mexic. In posesiunile lor întinse ca nişte provincii, ai lui duceau viaţa simplă şi patriarhală a nobililor de la ţară. Dar lui Francisco, care studiase în Statele Unite, apoi în Franţa şi se adăpase la izvoarele civilizaţiei moderne, toate acestea nu-i părură suficiente. Năzuinţele lui tindeau tot mai sus, spre putere; de aproape treizeci de ani dăinuia în Mexic dictatura generalului Porfirio Diaz care schimbase cu desăvârşire întregul aspect al ţării, îndrumând-o cu mână sigură pe căile progresului; ei, bine, Francisco Madero socoti că de-acum încolo bătrânul îşi trăise traiul şi se cuvenea să lase locul altora.

Prin anul 1909 începe să se vorbească de numele lui, ca al unuia dintre cei mai înflăcăraţi agitatori. La început, propaganda lui împotriva lui Porfirio Diaz se desfăşoară mai intensă în partea de sud a ţării, în ţinuturile cari, fiind mai învecinate cu Statele Unite înclinau mai repede spre o schimbare care ţintea să le sporească libertatea de până atunci. In zonele acelea îşi recrutează el primii partizani, oameni hotărâţi, cari vor fi apoi locotenenţii lui şi cari, în ceasul răfuelii, sau îl vor trăda, sau vor ispăşi cot la cot cu el.

Evenimentele se precipită. Madero făgădueşte poporului împărţirea pământurilor şi devine în scurtă vreme un erou naţional. Cel mai preţios aghiotant al lui, Orozco, un *ranchero*, adună oameni înarmaţi cu cari luptă în numele şefului: oraşele se predau rând pe rând, partidul lui Madero e stăpân pe situaţie...

In răstimpul acesta, în palatul său din Chapultepec, generalul Diaz urmăreşte, îngrijorat desfăşurarea evenimentelor. E obosit de cei treizeci de ani de guvernare, e bolnav şi, mai cu seamă, e mâhnit de unele calomnii ce i se aduc cu privire la trustul petrolului, calomnii cari, fără a fi un secret pentru nimeni, joacă rol hotărâtor în turburările de acum. Intr'o dimineaţă, ministrul său, Landa y Escadon şi generalul Gonzales vin să-l viziteze şi-i spun: „Dacă voiţi, putem să-l arestăm pe Madero şi să-l spânzurăm de primul copac; dispărut el, ordinea se va restabili..."

Generalul Diaz stă în cumpănă; armata, redusă din cauza economiilor, nu mai e de acum încolo de cât o escortă de onoare; în sud, un brigand, Zapata, jefueşte, ucide, trece provinciile prin foc şi sabie. Ar trebui deci să reînceapă lupta atât la nord cât şi la sud...

In ziua de 25 Mai 1911, bătrânul preşedinte demisionează: îl urmează numai doi prieteni dintre atâţi făţarnici cari se prefăceau că-i sunt, pe vremea când era la putere. La Vera Cruz îl aşteaptă un vapor german, cu ordinul de a-l duce la Hamburg; se îmbarcă incognito. In aceiaşi zi, Madero intră triumfător în Mexic.

Şi încep greşelile... Noul preşedinte n'a luat niciodată parte la viaţa publică; n'a mai fost nici guvernator, nici ministru, şi nici deputat; ceva mai puţin decât un om nou, e un novice. A făgăduit marea cu sarea, dar nu va putea să-şi ţie cuvântul; ba, dmipotrivă, nici nu se va încumeta să facă ceva.

Catedrala din Mexic

Avenida Madero, una din cele mai importante străzi din Mexic

Abia instalat în Palatul statului, o camarilă tiranică de rude şi prieteni se strânge în jurul persoanei lui, alcătuindu-i o aşa zisă gardă. Cine guvernează, de fapt, e fratele lui, Gustav; un Madero ajunge ministru de finanţe; un altul ministru de interne; într'un cuvânt, Mexicul devine posesiunea a o sută cincizeci de Madero!

Până aci, nimic extraordinar; la urma urmei, consecvenţi unei vechi tradiţii, toţi preşedinţii Mexicului au procedat la fel. Dar faptul care începe să stârnească murmure este că Madero preşedinte nu vrea să recunoască angajamentele luate de Madero aspirant la preşedinţie. Rupe legăturile de prietenie cu Orozco care, la cinci luni după lovitura de stat avea să reînceapă în nordul ţării războaiele de *guerrila;* rupe cu Vasquez Gomez, cel mai preţios ajutor al lui şi rupe deasemenea cu guvernul din Washington care, la drept vorbind, nu pusese nici o pedică în calea ascensiunii lui. Armata, care-l sprijinise să dobândească puterea, e tiranizată şi hărţuită în mii de feluri; el nu ţine socoteală de drepturi,

de tradiţii sau merite şi numeşte în cele mai înalte comandamente nulităţi tinere cari simpatizau cu el.

Napoleon, întrebat ce anume ar trebui ca să câştige bătăliile, a răspuns de trei ori: „Bani": ei, bine, după un an de la lovitura de stat, din şaizeci milioane de piaştri lăsaţi de Porfirio Diaz, nu mai rămăsese nici un ban şi noul guvern se văzu nevoit să contracteze un împrumut. Când preşedintele Huerta va lua puterea, în 1913, în toată visteria statului va găsi numai o sută cincizeci de mii de piaştri...

Singur în palatul lui, Madero îşi pierde în timpul acesta, unul câte unul, pe toţi prietenii cari îl urmase entuziasmaţi la început, ba pierde mai cu deosebire simţul exact al realităţii. Nu se gândeşte decât să distrugă urmele trecutului. Nimiceşte la orice pas efigiile lui Porfirio Diaz şi sfâşie cu împunsături de cuţit toate tablourile cari, dela Yucatan şi până la Leul Nou îl reamintesc pe dictatorul alungat... Dar promisiunile, programul lui? Vorbe, fum! Dacă vreun naiv protestează, e împuşcat. Cincizeci de mii de indieni şi meteci, executaţi prin spânzurătoare dau mărturie de blândeţea stăpânirei lui părinteşti.

Toate acestea durează doi ani. Dar în fond, cine e acest Madero? Un om impulsiv şi fără voinţă, slab şi tiranic în acelaş timp, visător şi brutal. Se spune că e pasionat după spiritism. Diplomaţii streini văd spre uimirea lor că activitatea de căpetenie a noului preşedintele este aceea de a face să se mişte mesele. Adeseori, le invocă spiritul lui Napoleon.

...Şi iată-ne în zilele tragice din Februarie 1913. Sub comanda generalilor Felix Diaz şi Bernardo Reyes, două batalioane pornesc împotriva palatului. Ii urmează o mulţime imensă. S'a dat alarma. La apariţia lor, rebelii sunt primiţi cu o ploaie neaşteptată şi cumplită de gloanţe care-l culcă la pământ pe generalul Reyes şi alţi cinci sute de inşi, soldaţi, femei şi copii.

Acestei urgii îi urmează zece zile de lupte de stradă, de măceluri înfiorătoare, de bombardamente. Morţii nu mai pot fi număraţi şi nimeni nu găseşte nici cel puţin răgazul să-i înmormânteze.

La 18 Februarie, pe când preşedintele şi vice-preşedintele Suarez, înconjuraţi de miniştri şi ofiţerii de gardă îşi sorbeau cafelele, intră generalul Aureliano Blanquet, unul din şefii în care Madero are cea mai mare încredere, urmat de colonelul Riveroli, de maiorul Izquierdo şi de alţi doi ofiţeri. Se încinge o discuţie care devine în curând excepţional de aprinsă.

— Suntem ajunşi la disperare! — declară Blanquet. Populaţia moare de foame, armata e istovită. Ţara s'a îngrozit de sângele vărsat în aceste zece zile... Intr'o asemenea situaţie, nu-i decât o singură scăpare: demisiile...

La auzul acestor vorbe, Madero îngălbeneşte. O strâmbătură sălbatecă îi schimonoseşte faţa. Sărind de pe scaun, răcneşte:

— Cine a îndrăznit să vorbească de demisii? Cine are curajul să mi le ceară?

— Armata... în primul rând — îl înfruntă Blanquet, fără să se turbure — şi apoi poporul...

Drept orice răspuns, Madero scoate revolverul şi descarcă trei gloanţe în interlocutorii lui. E un ţintaş fără pereche: Riveroli şi Izquierdo cad trăzniţi; însă generalul Blanquet reuşeşte, să-l imobilizeze şi, în câteva clipe, preşedintele, Suarez şi miniştrii sunt legaţi-pachet şi daţi în paza unor oameni ai lor, de încredere...

In timpul acesta, neştiutor de cele petrecute Gustav, fratele preşedintelui, prânzea într'un restaurant în societatea unui general, aliat într'ascuns cu generalul Huerta, şeful insurecţiei. Imediat ce preşedintele a fost pus în situaţia de a nu mai face nici o mişcare, generalul Blanquet îi comunică această veste lui Huerta care ordonă oamenilor lui să pue mâna pe Gustav Madero. Acesta opune o rezistenţă dârză, dar totul e în zadar. Soldaţii îl leagă şi-l închid în garderoba restaurantului. La miezul nopţii, sub pază sigură, e dus până în vecinătatea forturilor şi împuşcat fără nici o judecată. Murind, avu prilej să le asvârle călăilor expresia dispreţului lui: *„Traidores!"*

In răstimp, în Palatul Statului, preşedintele şi vice-preşedintele Suarez, închişi într'o odăiţă, asteaptă să afle care le va fi soarta. Sunt reduşi la pâine şi apă. Orice mişcare a lor e supraveghiată printr'o gaură practicată în uşă; şi zilele trec...

Ce au de gând să facă cu ei? Ii vor exila? Un tren special e pregătit în acest scop şi în el iau loc soţiile şi copiii celor doi prizonieri. Dar, în ultimul moment, hotărârea aceasta se contramandează. Atâta vreme cât cei doi inşi vor trăi, fie chiar în exil, se vor ivi mereu pricini de război civil. In sfârşit, se ajunge la o soluţie care, ori câte nelegiuiri ar fi putut săvârşi cei doi prizonieri, ea nu va face cinste aceluia care a conceput-o şi executat-o...

Sarcina macabră e încredinţată maiorului Cardenas, un om care nu se dă înapoi din faţa sângelui. Pe la miezul nopţii de 23, el intră în odăiţa ce slujeşte de închisoare lui Madero şi Suarez şi-i răpune pe cel dintâi cu patru gloanţe de revolver. Al doilea, rănit, se luptă corp la corp cu călăul lui, care în cele din urmă îl omoară...

Urmează apoi punerea în scenă. La două, dimineaţa, cele două cadavre sunt puse într'un automobil condus de şoferul de încredere al lui Cardenas.

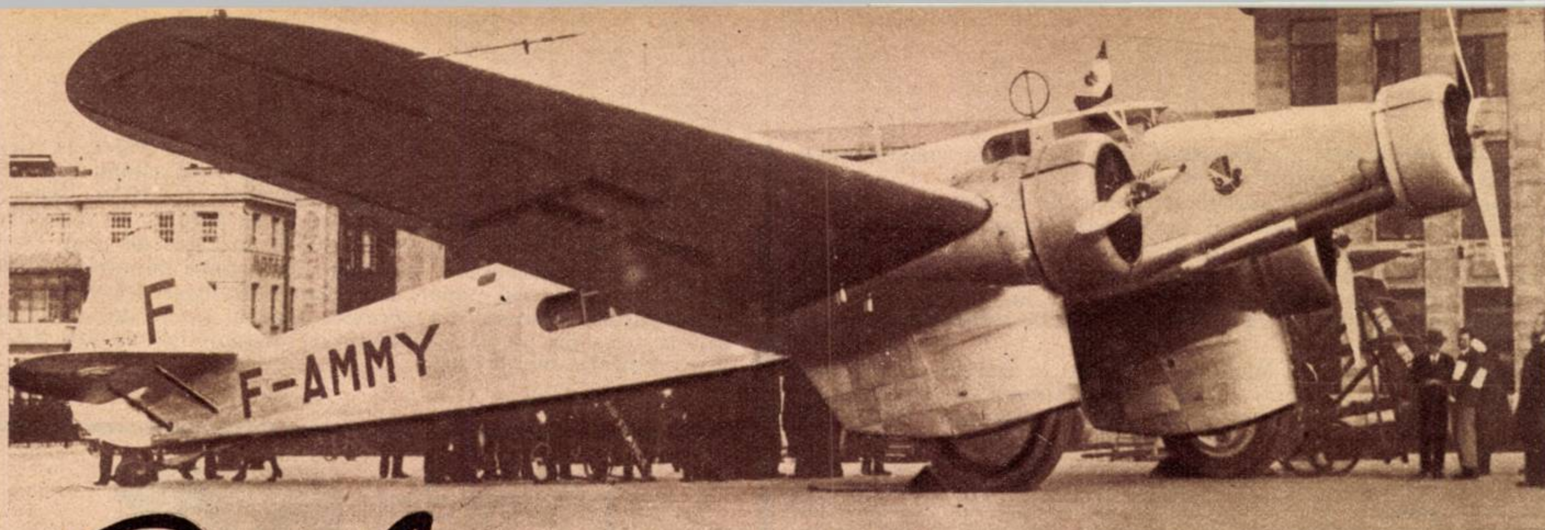
— La închisoare! — strigă Cardenas, luând loc alături de conducător. Şase jandarmi urmează automobilul, într'o altă maşină.

La jumătatea drumului, şoferul primeşte ordin să oprească. Cât ai clipi din ochi, Cardenas îi zboară creerii. Apoi, automobilul lu împroşcat cu gloanţe, ca o ţintă...

A doua zi, guvernul publică următorul comunicat:

„D-nii Madero şi Suarez cari erau prizonieri în Palat, la dispoziţia Ministerului de Război, au fost transportaţi astănoapte la închisoarea centrală, conform hotărârilor luate din timp. Când automobilul în care luaseră loc prizonierii se apropia de capătul călătoriei, a fost asaltat prin surprindere de către un grup de indivizi înarmaţi. Escorta a încercat să se apere împotriva năvălitorilor, superiori ca număr, iar prizonierii încercară să fugă. In cursul luptei angajate, doi agresori precum şi cei doi prizonieri au fost ucişi, iar un alt individ rănit; automobilele au fost literalmente ciuruite de gloanţe".

T. L.

Trimotorul Emeraude fotografiat imediat după construirea lui

Prăbuşirea AVIONULUI EMERAUDE

FRANŢA îşi pleacă fruntea, din nou îndoliată de catastrofa celui mai mare şi frumos avion al ei.

Nici nu s'au uscat lacrimile vărsate după catastrofa de cale ferată, nici nu s'a uscat bine, cimentul turnat la temelia monumentului lui „R. 101" când firul nevăzut al undelor ne aduce ştirea catastrofei avionului *Emeraude*.

Sabia fatalităţii pare că urmăreşte Franţa, pas cu pas, îndurerând-o la intervale scurte...

După douăzeci şi cinci de ani de tatonări, de lupte, de etape dureroase, în care aviaţia franceză a pierdut mulţi din cei mai mari „aşi" ai ei, când tehnica pare că a realizat tot ce se mai poate realiza în acest domeniu sub raportul siguranţei, confortului şi vitezei, rămânem azi uimiţi în faţa acestui accident.

Acest an — 1934 — care s'a născut sub semnul vitezei, începe cu adevărat secolul aviaţiei...

300 km. pe oră... viteza comercială — nu de record — este tot ce putea să întreacă prezicerile profeţilor şi care justifică pe deplin viaţa aripilor, acum stăpâne pe cele mai redutabile obstacole atmosferice care au rănit atât de lung timp elanul lor.

De data aceasta, inginerii au căutat să dea cea mai nouă formă de linie şi eleganţă de sbor; Emeraude, întrunea toate calităţile avionului modern, de mare lux, era exponentul unei munci de aproape zece ani.

Germanii au lansat un bun avion — Heinkel — pe linia Berlin — Madrid, cu intenţia de a umbri într'o oare care măsură, aripile franceze. Dar după scurt timp aceştia au creat o superproducţie, Emeraude!...

Ultimile zile ale lunei August 1933, pe aerodromul dela Bourget, au fost consacrate încercărilor prototipului Dewoitin — tip 332 — trimotor.

Echipat cu trei motoare Hispano-Suiza de 550 H. P. sau cu o forţă de 1650 H. P. realiza o viteză de 300 km. pe oră.

Greutatea totală de 9150 kgr. cu un echipaj de 4 oameni (2 piloţi, 1 mecanic, 1 radio-telegrafist) 8 locuri pentru pasageri şi cabina capabilă să înmagazineze 400 kgr. bagaj.

Aparatul era prevăzut cu rezervoarele în care încăpeau 2000 kgr. combustibil.

Câteva zile mai târziu, la 12 Septembrie — Ministrul Aerului D-l Pierre Cot, părăseşte Parisul cu destinaţia Moscova pe bordul avionului Emeraude, ducând pe aripile lui cele mai de seamă personalităţi din aviaţia franceză.

Raidul se efectuiază în perfecte condiţiuni, stârnind admiraţia specialiştilor sovietici.

Era primul avion francez care străbătea aerul sovietic.

Pilotat de Guerrero şi Launay, trimotorul Emeraude a dat din nou probă calităţilor sale pe distanţa Paris-Dakar-Paris, străbătând drumul în 25 ore, cu zece persoane la bord.

In ziua de 10 Noembrie, decolează dela Bourget, la ora 8 dimineaţa. Fotoliile cabinei erau ocupate de trei mecanici. Inspectorul general al Companiei „Air-France", în plus se mai luase şi o încărcătură de 400 kgr. scrisori.

La ora 18, după zece ore de sbor, Emeraude, face o escală de cincizeci minute la Marsilia, apoi aterizează la Casablanca, după ce parcursese 2250 klm.

După o oră şi jumătate de repaos, drumul este reluat cu destinaţia Adagir şi St. Louis, unde aparatul se reaprovizionează.

In dimineaţa zilei de 11 Noembrie, ora 9 aterizează la Dakar, realizând legătura Paris-Dakar, în 25 ore şi 45'.

Echipajul cât şi pasagerii erau încântaţi de acest voiaj, şi după o zi de repaus, îşi luară sborul spre Paris; în ziua de 13 XI., ora 16 aterizează la Paris, în plin entuziasm, după ce înfruntase cu eroism furtunile şi timpul rău întâlnit pe coasta Spaniei.

In acest timp inaugurează cea mai rapidă legătură între Paris-Londra.

După puţină odihnă, pleacă din nou la drum îndreptându-se spre Saigon, unde ajunge în perfecte condiţiuni.

La înapoiere aducea spre patria sa pe guvernatorul Indochinei franceze.

Emeraude se înapoia pe ultimul drum, pe drumul morţii... venea să moară pe pământul pe care se născuse.

Trecuse peste mări şi ţări, înfruntase căldurile tropicale ale Indiei şi Saharei, înfruntase furtunile oceanului şi pe toate le învinsese cu acelaş eroism demn de numele său.

O vreme rea îl întâmpină pe pământul Franţei... parcă natura era supărată de atâta eleganţă şi temeritate...

Intre natură şi fiinţa maşină, creaţie a geniului omenesc, lupta se da pe viaţă şi pe moarte... copleşit de forţă el se prăbuşeşte spre pământ, aducând drept sacrificiu zece vieţi...

Omul şi oţelul s'au înfrăţit în aceiaş flacără mistuitoare...

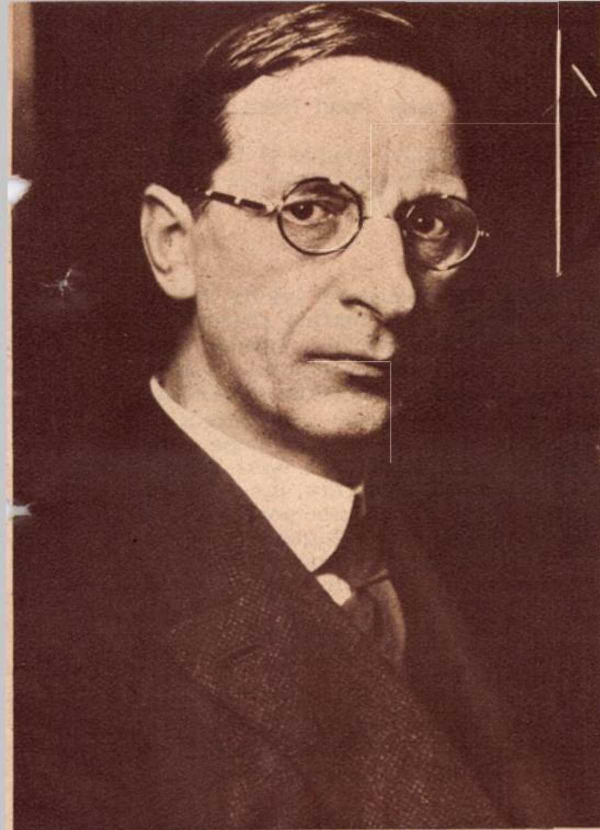
OPREA G. PETRE

„Independenţa Irlandei"?

DE VALERA

o bae de sânge

de F. ADERCA

Ramon de Valera

De ce fug popoarele unele de altele de un veac încoace, cu o îndârjire şi frenezie, de parcă s'ar teme să nu se molipsească unul de la altul de lepră, e aproape de neînţeles. Căci numai oamenii asociaţi, dela tovărăşia femeii cu bărbatul, a tribului, a cetăţii, a Statelor Unite (ca America de Nord şi Rusia) pot da naştere unei forţe, unei civilizaţii în care individul cel mai umil să se poată bucura de fericiri nevisate, şi valorile sufleteşti să fie însfârşit ocrotite. Dacă această sfâşiere a continentelor, în frunte cu Europa cea anarhizată de tendinţe contrarii, s'ar fi ivit în evul-mediu, Franţa şi Germania de azi ar fi naţiuni de necrezut. In locul lor am avea o pulbere de stătuleţe fiecare cu idiomul ei ne'nţeles de celelalte. România — ţară mică faţă de celalte — ar fi ea însăşi cinci-şase regate minuscule, cu guvernele şi armatele lor, cu tunurile de la frontiere îndreptate unele împotriva celorlalte.

Ruperea Irlandei de Anglia, în zilele noastre, pare în ochii unui continental şi mai abracadabrantă. Lupta lui De Valera de a sili Anglia să renunţe la jurământul de credinţă pe care Irlanda îl depune regelui Angliei — singura legătură care mai aminteşte relaţia strânsă de odinioară între cele două Insule — pare o strădanie infernală, ceva ca o urîţire, o mutilare: Fuga unui ochi, a unei buze sau a unei fălci dintr'un obraz. Şi Irlanda inclusiv regiunea de nord, a Ulsterului, nu e mai mare decât Muntenia noastră iar populaţia abia ajunge la cinci milioane de locuitori.

Atât de puţini oameni pe un petec de pământ atât de neînsemnat, vor cu disperare o totală independenţă — de la care mărturisim că nu vedem ce au de câştigat! — în locul unei asociaţii cu atâtea uriaşe câştiguri în imperiul mondial al Marei Britanii. Pentru un strein, adică pentru un creer neinfectat de morbul care munceşte „poporul" irlandez, Insula Verde, cu sbuciumul ei sângeros, pare un ospiciu, iar acei oameni extraordinari, o colonie de asasini, de incendiatori şi de nebuni. Noroc că nu locuesc în mijlocul Europei, care-şi are şi ea nebunii ei, şi-aşa destul de numeroşi...

Nu se poate spune desigur că englezii dominatori au fost cei mai blânzi dintre oameni. Vreme de câteva secole au supus, cu motive religioase, pe localnici la o strictă deposedare de bunuri şi la o asuprire perfect colonială. Răscoala ne'nduplecată a irlandezilor din zilele noastre e, în bună parte — dacă ţinem să găsim neapărat o explicaţie — şi în această cruntă amintire, care le-a rămas pe semne în instinct. Dar e un motiv ca pentru libertăţi care se pot dobândi cu mijloace veac 20, să dezgroape sufletul strămoşilor sclavi şi să poarte războiul civil cu starea de spirit a veacului 13?

Mulţi irlandezi au dezertat din iadul patriei în tot veacul al 19-lea, şi energia lor dezlănţuită pe un târâm mai liniştit, mai fecund, a contribuit în măsură impresionantă la progresul multor ţări, în special al Statelor-Unite. Wilson şi Ford au avut în sângele lor, multe picături irlandeze. James Joyce a emigrat din Dublin aproape fără vedere, ca să dea în Franţa limbii engleze o strălucire de geniu, iar Bernard Shaw, un irlandez tot atât de pur, a fugit chiar în casa duşmanului milenar, la Londra, unde-şi bate joc de el, cucerind de mai bine de o jumătate de veac cele mai entuziaste aplauze ale victimelor lui.

Unitatea irlandezo-engleză ni se pare cerută de legi atât de suprem geografice — totdeauna biruitoare — încât dorim din toată inima ca Irlanda să fie cât mai curând independentă şi stăpână pe destine, ca steaua polară în cerul ei. Pentruca a doua zi după dobândirea deplinei libertăţi, Irlanda să trimeată o comisie la Londra cu cele mai calde şi ademenitoare propuneri de alianţă...

De la această perspectivă — fatală — eroismul sângeros al atâtor irlandezi, (de la primarul din Cork, care s'a lăsat să moară de foame într'o închisoare engleză, până la De Valera) pare o neîntreruptă baie de sânge, absurdă, grotescă, sinistră, nefolositoare...

De Valera e poate unicul luptător pentru neatârnarea patriei lui, care nu încălzeşte entuzias-

De Valera fiind solicitat de către un şcolar să-i dea un autograf

De Valera deschizând o şedinţă a Ligii Naţiunilor la Geneva

De Valera împreună cu ministrul englez J. H. Thomas eşind de la o conferinţă

mul nimănui aiurea, care, cu toată incontestabila, supra-umana, energie cheltuită, nu pare mai nobil ca un competitor electoral. Vigoarea lui e impresionantă, dar înainte de a uimi, sperie. Indârjirea lui e supraomenească şi precizia cu care merge la ţel, peste oricâte cadavre, ţine mai curând de legile materiei decât ale ideii — şi nobilul lui ideal nu rămâne nouă, celorlalţi oameni care nu suntem irlandezi, străin şi îngheţat ca un spectacol depe altă planetă.

„SINNFEIN" — PRIN NOI-IN ŞINE!

Mişcarea de eliberare a Irlandei a început de la câţiva poeţi şi ziarişti, în frunte cu Griffith care a ajuns mai târziu şeful guvernului irlandez. Dar inima lui literară a fost prea slabă şi s'a oprit brusc să mai bată, îndată după izbucnirea războiului civil între tovarăşii sinnfeinişti.

In 1916, bucurându-se de starea de război, sinnfeiniştii pornesc răscoala împotriva Angliei. Nu se putea alege un moment mai neprielnic. Totul ducea la o sugrumare sângeroasă: starea de spirit sălbatecă, armele bine încărcate. Dar irlandezii n'au lucrat niciodată cu inteligenţă în politică — şi au o inteligenţă diabolică — ci mai curând cu îndârjire absurdă. Ceiace era firesc s'a întâmplat. Sinnfeiniştii au fost înnecaţi în sânge, iar căpeteniile lor, printre care sir Roger Casement, care prin îndrăzneala lui dobândise o glorie de uimire, ucişi cu brutalitate. Prin minune, de Valera scapă de la moarte şi e osândit la muncă silnică pe viaţă.

Englezii — ca atâţi dominatori — n'au văzut niciodată mai departe de lungul braţului. Nu şi-au închipuit că-i va înfrânge de Valera, graţiatul! Şi nici nu se băgase încă bine de seamă că revoluţionarii condamnaţi la moarte, dacă scapă din închisoare ridică ei, altora, ghilotina şi spânzurătoarea. Inainte de amnistia care s'a dat sub presiunea opiniei publice americane, de Valera fu ales preşedinte al partidului sinnfeinist. N'avea nevoe de mari însuşiri şi nici de mari lupte. Cei mai mulţi fruntaşi priveau Irlanda din Câmpiile Elizee. Şi nici ideologia lui De Valera nu era extremă: visa pentru Irlanda un fel de „libertate" foarte asemănătoare cu a Canadei, bună oară.

Poate că lăsat atunci la puterile lui, De Valera ar fi realizat acest vis mediocru şi ar fi văzut realităţile cu ochi mai puţini irlandezi... Numai dinspre mamă e irlandez curat; dinspre tată e spaniol maltez, probabil evreu. (Acest fantastic amestec s'a realizat în America de Nord). Dar englezii au făcut prostia de a-l aresta şi a-l închide în închisoarea de la Lincoln. Fuga lui de Valera din închisoare, cu ajutorul câtorva partizani sub conducerea lui Collin (viitor adversar de moarte), a dezlănţuit popularitatea şi a scos la suprafaţa temperamentului, frenezia irlandeză.

De-atunci De Valera a devenit un simbol, voinţa lui o forţă, forţa lui o nebunie. E ales *Triomph Aire*, un fel de conducător naţional, şef de guvern şi căpetenie de ţară. Alcătueşte un guvern secret şi sub halucinaţia visului lui de libertate absolută, inutilă şi grandioasă ca un sport, ca un sistem de filosofie, trimite ambasadori „irlandezi" în toate Capitalele!!

Trebue să amintim că această faptă de bazm feeric se petrece în 1920, când Anglia e victorioasă în toate continentele şi cuvântul ei hotăritor în toate dezbaterile internaţionale. In afară de De Valera nu se mai afla desigur om pe suprafaţa pământului care să creadă că se va găsi un singur şef de stat gata să recunoască „statul irlandez", împotriva Angliei!... Cu ochii legaţi de această halucinaţie, De Valera organizează o nouă răscoală — în momentul când Anglia dispune de toată armata reîntoarsă de pe fronturi! — şi pleacă în America (deghizat în matroz) să cucerească ajutorul bietului Wilson.

Statele-Unite au dat lui De Valera tot ce omeneşte era cu putinţă: o diplomă de cetăţean de onoare al New-Yorkului şi o subscripţie populară de cinci milioane de dolari. In acest timp în Irlanda englezii şi irlandezii se măcelăreau, se gâtuiau. Se împuşcau, se incendiau, caşicum s'ar fi luat la întrecere spre hazul întregului univers. A fost o bae de sânge pe care De Valera a privit-o de la distanţă, mulţumit. Ca satisfacţie infernală, absurdă a acelei răscoale din 1920 să fie desăvârşită, s'au publicat statistici. Reproducem câteva cifre sumare, în care imaginaţia cea mai puţin exersată poate vedea tot: Irlandezii au asasinat atunci 54 militari englezi şi 182 jandarmi englezi, au dat foc la 69 tribunale şi 533 cazărmi engleze — şi au jefuit de 998 de ori casieriile poştei. La rândul lor englejii au ucis 105 revoluţionari şi 98 civili irlandezi, au dărâmat 323 case de locuit, 20 de fabrici, 255 prăvălii şi au jefuit 32 casse de asociaţii şi 171 ferme. (Nu mai punem la socoteală cele 22.279 arestări).

Englezii ar fi ieşit „campioni", dacă n'ar fi făptuit o nouă prostie — molipsiţi pe semne de morbul irlandez, căci în genere englezii sunt oameni foarte socotiţi în politică şi todeauna cu sânge rece. Au arestat pe un irlandez oarecare *Terens Macsweeney* dintr'un târg nu mai mare decât Turnu Măgurele şi l'au lăsat, după două luni jumătate de chin, în timp ce lumea întreagă privea la acest nemai-pomenit match de barbarie, să moară în greva foamei. Astfel a devenit celebru Terenz Macsweeney, cunoscut de-atunci sub numele glorios de „primarul din Cork" — şi Anglia revenindu-şi în luciditate, s'a dat învinsă.

Primul-ministru al Marei Britanii telegrafiază şefului rebelilor, „preşedintelui Irlandei" De Valera, să vie la Londra pentru împăcare. Lloyd George oferă Irlandei, fără alte tratative, toate drepturile unui dominion: Fusese idealul lui De Valera, cu cinci ani mai înainte... Griffith şi Collin, tovarăşii lui De Valera, primesc şi semnează. De Valera cere libertate deplină sau nimic! Nici o atârnare de Anglia!... Nici măcar vecinătatea geografică — dacă Irlanda sau Anglia ar putea fi depărtate una de alta, mutate una în Pacific, ca cealaltă să rămâe singură în Atlantic şi între ele să fie pentru todeauna un continent lung, dela Polul Nord la Polul Sud!

Parlamentul irlandez votează cu 64 voturi pentru şi 57 voturi contra, propunerea lui Lloyd George. De Valera înfrânt se retrage dela prezidenţia republicei şi e înlocuit de Griffith.

INCĂ O BAE DE SANGE

Infrânt?... Acest cuvânt nu există în vocabularul lui De Valera. Pentru 7 *voturi*, el dezlănţue războiul civil, anarhia sistematică, permanentă, moartea şi incendiul până la prăbuşirea Insulei Verzi în fundul Oceanului din care s'a ridicat pentru a suporta o asemenea ruşine: De Valera înlocuit, ca Irlanda să rămâe un dominion...

A fost a doua bae de sânge pe care De Valera a pregătit-o Irlandei, de data aceasta între fraţi, în vreme ce englezii, depe malul celălalt priveau, fumându-şi pipele ca la o luptă de tauri turbaţi. Nu s'a făcut nici o statistică a asasinaţilor, ucigaşilor, incendiatorilor şi a numărului isprăvilor lor. Griffith, care era poet, a murit de spaimă: inima i s'a oprit brusc. Collin, care a luptat cu atât entuziasm pentru evadarea lui De Valera, moare împuşcat într'o încăerare cu oamenii fostului preşedinte. A purtat De Valera doliu?... I-a curs vre-o lacrimă? S'a strecurat prin sângele care-l împrejmuia vre-o rază de lumină, vreo bănuială că toată această nebunie e hidoasă şi inutilă?...

Nu credem.

Dar trupele „guvernamentale" zdrobesc pe rebeli. De Valera e arestat. Se aşteaptă să fie împuşcat. Halucinaţia lui nu scade cu un grad. Sunt mai umani, însă învingătorii. De Valera e eroul lor absolut. *El nu poate fi împuşcat* — şi e osândit la un an închisoare, scurtul răstimp al unei odihne.

Căci lupta pentru „independenţă" nu s'a încheiat. Ales din nou „preşedinte" De Valera tinde mereu la ruperea totală de Anglia. Refuză anul trecut jurământul de credinţă către Regele — Umbră din Londra — şi se pregăteşte pentru a treia bae de sânge, împotriva partidului „cămăşilor albastre"...

ADERCA

Orașul Ierusalim a fost acoperit acum câteva zile de zăpadă

Trupele japoneze au ocupat de curând orașul Fudschau în provinçia chineză Fukien. In fotografia noastră o vedere generală asupra orașului Fudschau

DIN TOATA LUMEA

Ernst Torgler, șeful comuniștilor, implicat în procesul incendierii Reichstagului, fotografiat în închisoare

Tanneff, Dimitroff și Popoff, cei trei bulgari implicați în procesul incendierii Reichstagului, fotografiați în închisoare

Oberst Carlos, noul președinte al Cubei, fotografiat cu prilejul alegerii sale, în fața palatului din Havana

ŢĂRILE mici sunt extrem de simpatice, mai cu seamă atunci când nu luptă să rămâie sau să devie imperii ci se mulţumesc cu limitele pe care le au şi muncesc din toată inima pentru a desvolta la maximum ceeace posedă. Cele trei mici state ale Scandinaviei sunt ceeace se poate numi nişte state reuşite şi dacă succes înseamnă a extrage mult din puţin, atunci Danemarca, cea mai mică dintre ele, — un simplu petec de pământ, poate fi citată ca cel mai reuşit stat din lume.

Nordicii sunt la ei acasă extrem de simpatici şi de modeşti. Pentru cel care vine dintr'o lume atât de frământată cum e restul Europei, ei sunt o oază de un calm odihnitor. Numărul lor se ridică la douăsprezece milioane şi îţi pare că toţi la un loc ar putea, dacă ar vrea, să scoată un strigăt formidabil. Ii lasă însă lui Hitler să se laude cu descendenţa directă din mitologicii Vikingi, singurii strămoşi recunoscuţi ai germanilor puri — să ridice în slăvi zeităţile nordice, virilele lor virtuţi şi caracterul superior al civilizaţiei nordice în genere. Nordicii la ei acasă, nu fac caz nici de rasă şi nici de cultură etnică. Ei nu fac caz de nimic. Combină monarhia cu guvernele socialiste şi mişcările cooperatiste cu un puternic individualism, ca şi cum acestea ar fi cele mai naturale combinaţii. Situaţia femeilor simplă şi necontestată, reflectă întregul lor sistem social: ele au intrat fără sgomot în viaţa publică unde sunt elemente cât se poate de

In piaţa de fructe din Copenhaga

legile ce se elaborează în cele trei ţărişoare. Ca şi în Lumea Nouă, ei par în genere să fie radical-socialişti sau pasionaţi conservatori. Liberalii sunt aci cu totul demodaţi.

Intelectualii nordici se desvoltă într'o societate care a pus de mult în aplicare idei economice şi sociale ce par foarte avansate în restul lumii civilizate. Ei moştenesc o organizaţie mică şi destul de omogenă pentru a putea fi relativ uşor supraveghiată şi controlată. Fericita situaţie de acum, se datoreşte faptului că acest sistem, oricare ar fi structura lui, a avut şansa să evolueze într'un ritm egal neafectat de profundele comoţii ale răsboiului. Şi tineretul de aci a avut aceeaş şansă, a unei desvoltări sănătoase într'o atmosferă de pace. Merită să te duci în Scandinavia numai pentru a vedea acest fenomen, numai pentru a respira această atmosferă.

Datorită faptului că ocupă un mic continent al lor, separat de Europa; datorită în parte elementului de aventură din sângele nordic, desvoltat prin lupta cu ambianţa; datorită apoi faptului că sunt un popor mic şi omogen şi mai cu seamă dat fiind că s'au bucurat de vreo sută de ani de pace, popoarele scandinave au creeat o civilizaţie cu totul originală. Prin procedee lipsite de geniu politic şi de orice strălucire, fără grabă

Unde RĂSBOIUL NU A NIMICIT

— Danemarca, ţara cu viaţa normală —

utile şi chiar dacă numărul lor ar ajunge să-l întreacă pe cel al bărbaţilor în parlament, ne îndoim că faptul acesta ar impresiona.

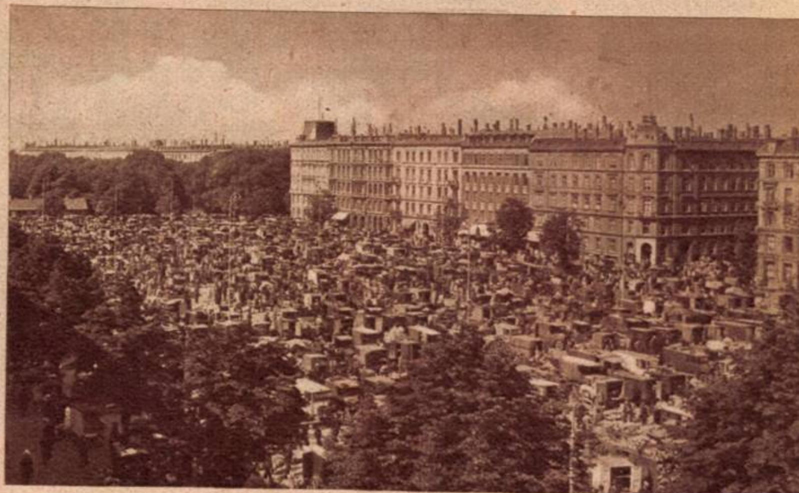
Dar mai minunat decât totul, asemeni sănătăţii în urma unei boli şi calmului în urma unei furtuni, este atmosfera de pace. Ţările acestea constituesc un colţ de lume unde viaţa s'a scurs în mod normal, dealungul ultimilor douăzeci de ani.

Iată ce frapează la început pe vizitator: surpriza de a se vedea iar într'o lume normală. Sunt ani de când trăiesc printre popoare cari au luptat în răsboiul mondial şi luptă încă cu consecinţele lui. Şi nu-ţi poţi da seama de marile transformări pe cari răsboiul le-a adus în structura nervoasă, în obiceiurile şi temperamentele naţiunilor fără a mai vorbi de situaţiile lor economice, decât atunci când întâlneşti un popor care a scăpat acestei nenaturale întreruperi a proceselor evolutive.

A suflat ce-i drept şi pe aci vântul de după războiu care a stabilit un fals standard de preţuri şi valori, dar răsboiul nu le-a atacat tineretul, nu i-a înnecat în datorii moarte, nu i-a făcut să desvolte o activitate ce le depăşea nevoile, nu le-a sincopat ritmul natural al desvoltării naţionale.

Viaţa a rămas aci normală. Tineretul e perfect echilibrat; nici îmbătrânit şi pasiv ca în Franţa şi Anglia, dar nici impulsiv ca în Germania, Italia şi Rusia. Tineretul învaţă cu râvnă, practică sporturi cu entuziasm şi vorbeşte cu convingere, aşa cum trebue să facă orice om tânăr care-şi exercită complexul de forţe în toată intensitatea lor. Politica îi interesează în cel mai înalt grad. Băieţi şi fete între şasesprezece şi douăzeci de ani discută cu aprindere

O vedere generală asupra unei părţi a oraşului Copenhaga

şi fără dramă, ei au creeat un nivel general de viaţă care în momentul de faţă e cu mult mai confortabil şi mai stabil decât în toate celelalte părţi ale lumei. Această viaţă e profund socialistă, dar socialismul lor constă într'o liberă colaborare a unor oameni săraci cari trebue să-şi unească resursele, un socialism al micilor proprietari, bazat pe o colaborare economică atât de avansată încât a produs singurul spirit de masă, care este un spirit cooperativ.

Edificiul social care rezultă de aci, nu este un sgârie-nouri. E mai curând structura largă şi solidă care se ridică sub mâinile unui architect inteligent pentru a adăposti o comunitate întreagă.

Puţini dintre cetăţenii acestei ţări sunt bogaţi. Iwar Kreuger, regele suedez al chibriturilor, a fost o spectaculoasă excepţie la regula generală şi e de notat că nici o bancă suedeză n'a căzut de pe urma formidabilei sale prăbuşiri; de altfel, suedezii nu pierd nici o ocazie să-ţi atragă atenţia asupra faptului că el a fost finanţat în mare parte de către „Wall Street" (Cartierul băncilor din New-York). Dar puţini sunt deasemeni şi cei cari ating extrema sărăciei. Civilizaţia e mai mult rurală decât urbană cum a fost cea americană la început.

Intr'o conferinţă asupra problemelor economice ale Statelor Unite pe care a ţinut-o anul trecut la Washington, judecătorul Brandeis a declarat că Danemarca este cea mai civilizată ţară din lume, că a făcut cea mai bună utilizare socială a unor elemente universale cum sunt ştiinţa, inteligenţa, munca şi industria. Secretul ei e fără îndoială, cooperaţia. Danemarca este cunoscută ca leagăn al mişcării moderne cooperatiste. Dintr'un nimic, fără să dis-

„ună măcar de un pământ fertil, ea a creeat în cincizeci de ani, cu ajutorul acestei metode, o economie națională ce permite un traiu îndestulat unei populații de 3.500.000 suflete.

Dar între aceste sănătoase cooperative agricole și încercările de aceeaș natură pe care americanii le fac în câmpul industriei există o mare deosebire și anume, mișcarea daneză a pornit dela bază, din popor; în vreme ce cooperația americană pornește de sus, fiind organizată de către guvern. Printr'o asociație pur voluntară în care guvernul nu are decât rolul de a controla exporturile, nouăzeci la sută din fermierii danezi se prezintă înaintea lumii ca un singur trup. Ei nu oferă decât unt, ouă și slănină, dar produsele lor s'au impus prin calitate; vechia trompetă de bronz a Vikingilor, care este emblema lor comercială, a devenit o chezășie a superiorității.

Celelalte două țări scandinave sunt tot niște exemplare ale mișcării cooperatiste dar situația e aci mai puțin frapantă decât în Danemarka, pentrucă resursele lor naturale sunt mai variate. Norvegia are pescării, cherestele și un magnet de aur cu care atrage turiștii: Soarele dela Miezul Nopții. Iar Suedia posedă atât materialele cât și spiritul industriei grele.

Aceste trei țări au câteva elemente comune și anume: au aceeaș istorie, aceeaș geografie și aceleași origini. Locuitorii sunt sportivi pasionați. Toată lumea înoată sau vâslește în cursul verii și patinează în timpul iernei. Toată lumea uzează de bicicletă spre a se duce la școală, la lucru sau la câmp pentru a petrece o Duminică.

Tineretul fraternizează în sporturi, în petreceri câmpenești și în matchuri internaționale. Mișcările acestui tineret sunt foarte numeroase dar nu au niciodată aierul unei expresii de massă. Nu face parade, nu formează partide și nu contează prea mult în aceste guverne mature. Uniformele inspiră o silă atât de mare încât chiar cercetașii ce trec de paisprezece ani sunt opriți să mai poarte cămașa kaki.

Cele trei țări nordice sunt strâns legate prin cultura lor. Architecții își împrumută ideile și experiențele mai cu seamă în vastele planuri ale clădirilor publice care transformă cele trei capitale diferențiându-le de toate celelalte orașe europene. Citesc aceiași autori fără traducere și citesc mult mai mult decât celelalte popoare.

Dar mai interesant decât totul, este faptul că au aceleași idei. Spiritele lor evoluează în aceeaș direcție — poate sub influența Polului Magnetic și a Stelei Polare. Dacă democrația va cădea vreodată, ceeace nu-mi vine să cred, aceste popoare îi vor păstra ultimele frontiere. „Există totuși între noi diferențe ce scapă unui ochiu străin" îmi spunea tânăra și entuziasta femee care conduce „Consiliul Național Danez" dar când apărem la un congres internațional, observ că noi scandinavii avem aceleași vederi. Celorlalte femei, ele par avansate, dar pentru noi sunt absolut naturale. Am și uitat problemele pe care multe țări le mai desbat încă astăzi.

Cu toate acestea, diferențele, deși subtile, există realmente. Ele apar chiar în profilurile capitalelor și în viața lor. Călătorind mereu înveți să descifrezi figurile orașelor cum ai descifra figura unui om. Vitrinele revelează gusturile, iar străzile spun mai mult decât câteva mii de statistici.

Oslo, situat la gura unui fiord, e dominat de munți. Norvegienii sunt sobri, simpli și uneori cam duri. Firi închise, produc adesea rebeli politici. Producția lor literară e mai bună și mai bogată decât a vecinilor.

Stockholmul este un oraș cu adevărat splendid. Suedezii sunt industriașii, sunt germanii peninsulei. Ei posedă partea cea mai netedă, se îngrijesc mult de formă și au un gust pronunțat pentru grandoare. Se lasă seduși de efecte frapante, moderniste.

Nouile locuințe pentru lucrători, ale Danemarcei sunt în schimb mai conservatoare. Cele mai ieftine n'au băi și nici calorifere. O diferență caracteristică între aceste două popoare constă în aceea că danezii construiesc pentru o lume ce nu-și poate îngădui să plătească chirii mari. Și sunt mai precauți și au un spirit critic foarte desvoltat.

Intre cele trei state, tot Danemarca rămâne cea mai interesantă. America și-a trimis aci prima diplomată, iar Rusia, singura-i ambasadoare, pe D-na Kollontai, ceeace relevă situația superioară de care se bucură femeile în Scandinavia.

D-na Ruth Brian Owen, ministrul plenipotențiar al Statelor Unite la Copenhaga, recunoaște că Danemarca are o structură proprie, produs al cooperației agricole. Danezul produce, cumpără, vinde și gândește ca membru al unei vaste cooperații. Posedă în medie 60 de pogoane de pământ bine cultivat ce valorează între 30 și 40 de mii de lei, douăzeci de vaci și atâția porci cât poate hrăni. Trăiește într'o casă higienică, lungă și joasă văruită cu alb și clădită în partea însorită a unui larg dreptunghiu îngrădit cu bârne. Incălzitul se face cu ajutorul unor sobe înalte, ce se ridică până'n tavan și sunt situate în câte un colț al camerelor principale. Are telefon, radio, curse de autobuze la dispoziție și uneori, chiar un automobil propriu. In aceste vremuri grele, venitul său se ridică la 60.000 lei din care plătește 12.000 lei impozite.

Cetățeanul primește aci de timpuriu o educație specială pentru viața pe care am descris-o. Invățământul rural, obligatoriu vreme de opt ani, pregătește copilul pentru organizația în care va trebui să trăiască și e completat de școli pur agricole și de un sistem de școli superioare unde tineretul fermelor — cei cari au ieșit din adolescență — își pot continua studiile în cursul lunilor de iarnă. Mulți, surprinzători de mulți își complectează educația în străinătate; băieții în Statele Unite sau Canada, ca ajutoare pe la ferme, marinari sau studenți; iar fetele, în Anglia, în universități sau ca guvernante, dădace și menajere. Engleza este o a doua limbă a țărei.

Ca producătoare, Danemarca este un adevărat model; ea constitue o democrație economică aproape perfectă. Cel mai mic dintre fermieri e pe picior de egalitate cu cel mai mare. Indiferent că are două vaci sau o sută, el are un vot în cooperativă și aceIaș preț proporțional pentru produsele sale. Ca exportatoare însă, Danemarca este o colonie economică a imperiului britanic.

Am avut ocazia să fac cunoștiința unui domn Hansen administratorul unei cooperative formate din 147 de fermieri ce trăiesc pe o rază de trei mile, ceeace mi-a permis să văd de aproape modul în care funcționează acest sistem. Regulat în fiecare dimineață, la orele 5.30, nouă din acești fermieri adună laptele și-l duc la lăptărie. Aci este cântărit, i se stabilește grăsimea și proporția de bacterii, apoi e trecut la creditul fiecărui membru după cantitate și calitate. Se separă în urmă smântâna din care se prepară untul și laptele rămas astfel e înapoiat fermierului care-și hrănește porcii cu el. Membrii sunt plătiți lunar pentru laptele predat, și al cărui preț e fixat săptămânal de către un comitet ce reprezintă pe toți producătorii. Nouă zecimi dintre fermieri sunt membri ai unor astfel de cooperative și aproape tot atâția sunt cointeresați în fabricile unde porcii sunt tăiați și transformați în șuncă și slănină. In afară de aceasta, ei uzează de sistemul cooperației și în cumpărături fie că ar fi vorba de materii de îngrășare a pământului sau de articole de îmbrăcăminte.

In toate aceste operațiuni, guvernul nu se amestecă câtuși de puțin. Cooperativele sunt asociații voluntare, asupra cărora nu se percep impozite, fiind organizate și conduse chiar de către fermieri. Membrii aleg directori și aceștia angajează administratori. Administratorii își servesc reciproc informațiuni și astfel cooperativele ajung să coopereze între ele. Fiecare grupare aparține unei federații ce reprezintă industria sa, iar toate federațiile la un loc aleg doisprezece membrii cari constituesc un fel de cooperativă supremă — influenta organizație ce se numește „Consiliul Agricol". Acesta reprezintă marele fermier care se numește Danemarca și care constă în fond în 300.000 de mici fermieri, sub o administrație socialistă.

Dar de acest larg sistem de asociație fac uz nu numai fermierii ci și lucrătorii fabricelor și chiar meseriașii orașelor. Fiecare individ face parte dintr'o organizație și uniunile astfel formate sunt foarte puternice.

Primele asigurărilor sociale sunt vărsate la casa asociației lucrătorilor care e în aceIaș timp însărcinată și cu distribuirea ajutoarelor la șomeuri.

După cum vedeți, organizația socială și economică a fermierilor se reproduce întocmai la oraș. Copenhaga este un bizar amestec de port marin, de metropolă și de oraș de provincie. Ceeace te frapează în special este tinerețea tineretului. In cele mai sofisticate cercuri, debutanții au apucăturile unor copii buni, și chiar când trec de acest prim stadiu, se amuză cu jocuri naive, preferând patinajul dansurilor moderne sau cinematografului.

CELE TREI DOMNIȘOARE CHRISTENSEN

Foarte reprezentativ e cazul familiei Christensen. Margrethe, fata cea mai mare, în vârstă de nouăsprezece ani, a dat în toamna aceasta examenele de admitere la universitate și acum „citește" cum spun ei, în departamentul economiei publice. Jytte, are șaptesprezece ani și se pregătește pentru facultate. Kirsten, cea mai mică, se specializează în „gospodărie" și intenționează să rămâie acasă pentru a ajuta mamei sale sau eventual să se angajeze undeva ca bucătăreasă sau menajeră. Fete de familie bună se pretează aci foarte adesea la astfel de ocupații. Ele sunt plătite mai modest decât servitoarele obicinuite și nu intră în uniunile lor; sunt „fruken" ceeace înseamnă că li se spune „Domnișoară" și mănâncă la masă cu stăpânii împărtășind dacă vor toate distracțiile și întreaga viață a familiei.

Fetele de care vă vorbesc sunt în aceIaș timp mai mature și mai naive decât semenele lor din restul Europei. Foarte capabile, ele au urmat mai întâi o școală de specialitate unde pe lângă bucătărie, se învață dansul, pictura, și lucrul de mână. Citesc mult, se îmbracă copilărește, cu fuste scurte de stofă, sweatere și căciulițe pe care și le împletesc singure; își fac drumul spre școală și dela școală, pe bicicletă și mănâncă cu o poftă de băieți flămânzi. Ciorapii de mătase nu apar decât la serate iar ondulațiile, rouge-ul și pudra le sunt cu totul necunoscute. Imediat ce ajung acasă, își schimbă încălțămintea cu niște pantofi ușori ca de balet, fără tocuri. Acesta e un obiceiu general, destinat să economisească încălțămintea, și sgomotul, și să menajeze podelele. Și pentrucă apartamentul familiei e mic, dorm cu toții într'o singură cameră de o curățenie exemplară unde paturile sunt niște polițe suprapuse ca într'o cabină de vapor.

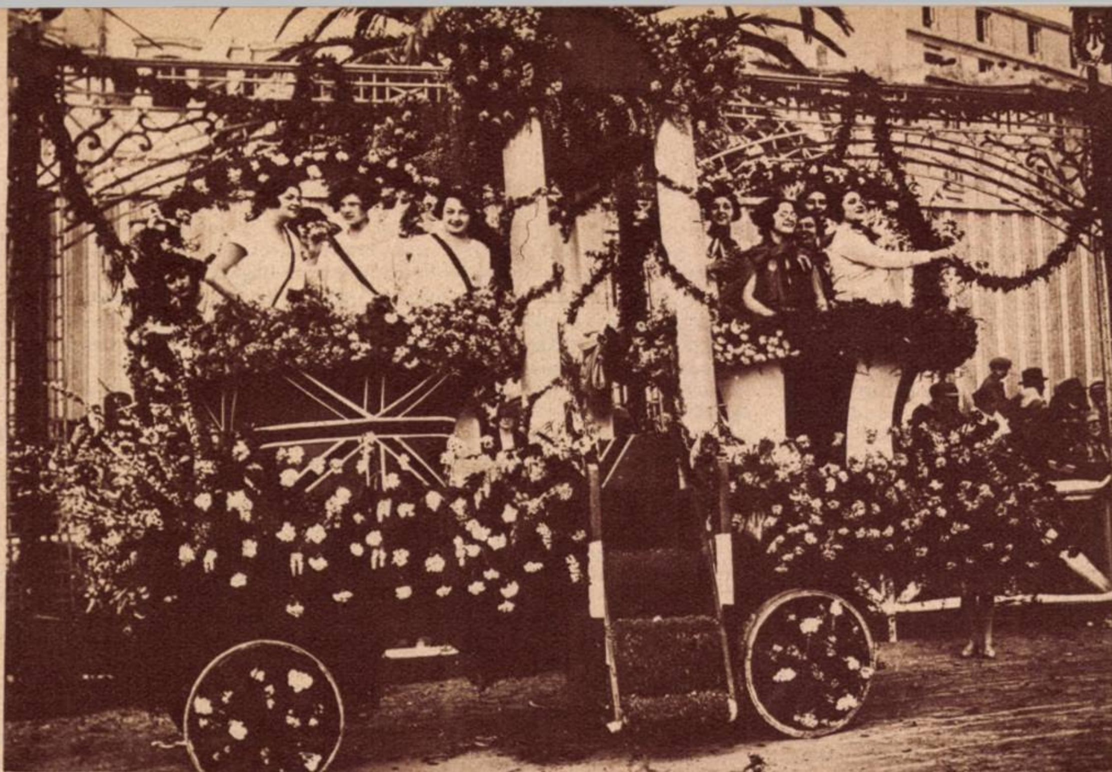
Familia Christensen economisește dela chirie pentru a-și putea ține fetele în școli. Mama se ocupă singură de gospodărie ajutată doar de o spălătoreasă care vine odată pe lună pentru a spăla rufele mari.

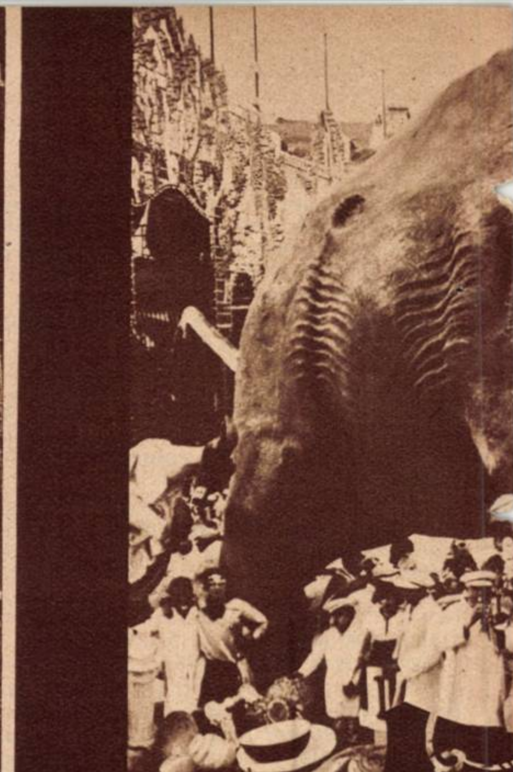
Tatăl e architect și realizează anual un câștig ce se cifrează la 10.000 kroner, (vreo 210.000 lei) un venit frumușel în raport cu situația locală. Dar doamna Christensen trebue să mânuiască cu grijă bugetul pentru a mulțumi sănătoasele apetituri ale familiei sale. Mâncărurile sunt foarte bune dar monotone și cam grele. Am întrebat-o pentruce servea atât de puțin fructe și legume.

„Sunt scumpe" mi-a răspuns ea râzând. „Fac totuși din când în când câte un compot iar fetele prepară Dumineca o plăcintă cu fructe. Cred că ne extragem vitaminele din aier. Trăim mult în aier liber, avem o poftă de mâncare extraordinară și trebue să recunoști că suntem și sănătoși.

Acest adjectiv „sănătos" are o întrebuințare foarte frecventă la scandinavi și înseamnă mai mult decât sănătate fizică. Toți au aci figurile colorate și limpezite de mare; toți par fericiți. Credeți-mă, nu v'am descris o Utopie.

E.

Februarie...

In vreme ce la noi se aprind lampioanele şi dansează serpentinele în sălile de bal, departe, în apus se desfăşoară adevăratul carnaval, pasionant în variata lui înfăţişare şi în aspectele multiple de viaţă pe care le prezintă.

A pătrunde în tainele carnavalului înseamnă a te identifica cu el; a prinde amănuntele acelei străluciri care se înfăţişează atât de roză şi a ghici ce se ascunde sub măşti, în inimi şi pe figuri.

Fireşte că aspectul exterior al unui carnaval la Nissa sau în California, este minunat.

Carele alegorice poartă în splendoarea lor zugrăveala vieţii întregi. Sunt carele de flori care te îmbată cu varietatea şi bogăţia coloritului. Sunt cele ale reginelor de frumuseţe, ale copiilor, ale beţiei, ale jazzului.

Toate se scurg într'o atmosferă aproape infernală, haotică. Un iad al plăcerilor este carnavalul.

Pe trotuare, printre flori şi femei, sunt măştile acelea uriaşe, cu înfăţişare grotescă. Ce ascund ele? Au ele secretul lor?

*

Măştile de carnaval! Cine le-a înţeles vreodată sensul? Sub rânjetul pictat pe carton se poate ascunde o faţă tristă, înlăcrămată...

Pentru dragoste şi — mai ales — pentru idilă, carnavalul este bine venit. Se fac cunoştinţele în stradă. Tot acolo se leagă şi amorurile. Şi tot acolo se desfac.

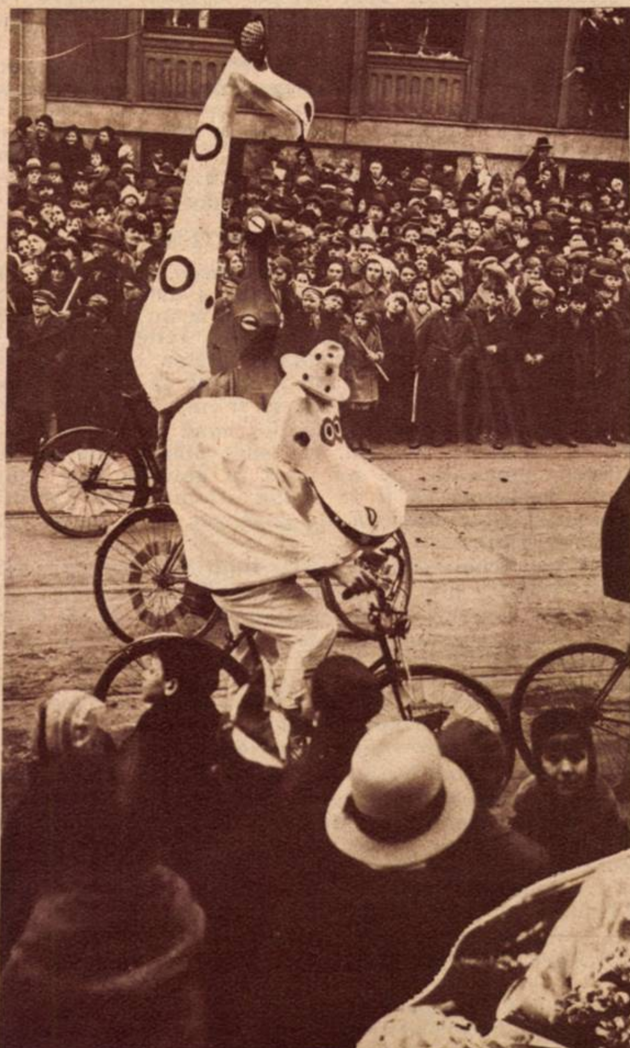
Adevărata dragoste de-o noapte o găsim în carnaval. Pierrot-ul a cunoscut Colombina şi nu a întrebat-o cine este şi de unde vine. I-a spus numai că-i este dragă şi că-i place.

E doar carnaval!...

S'au retras din lumină, din soare, din strălucire. Pe ţărmul mării, sau la umbra vreunui palmier.

Nu şi-au făcut jurăminte. Nici promisiuni. S'au iubit pur şi simplu. Şi au făcut aceasta fără ca măcar să coboare marea. Au socotit ca amănunt inutil faptul de a cunoaşte figura partenerului.

Dragostea în carnaval poartă'n ea ceva din beţia serbării în sine. Vine pe furiş şi tot astfel pleacă. Fără lacrimi. Şi deobicei, fără regrete.

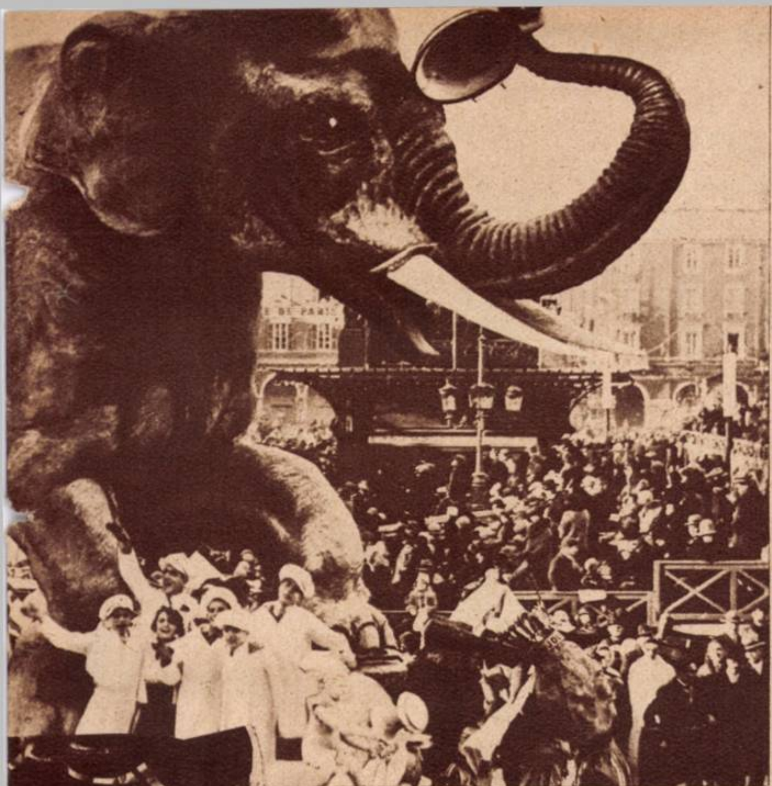

O girafă pe bicicletă

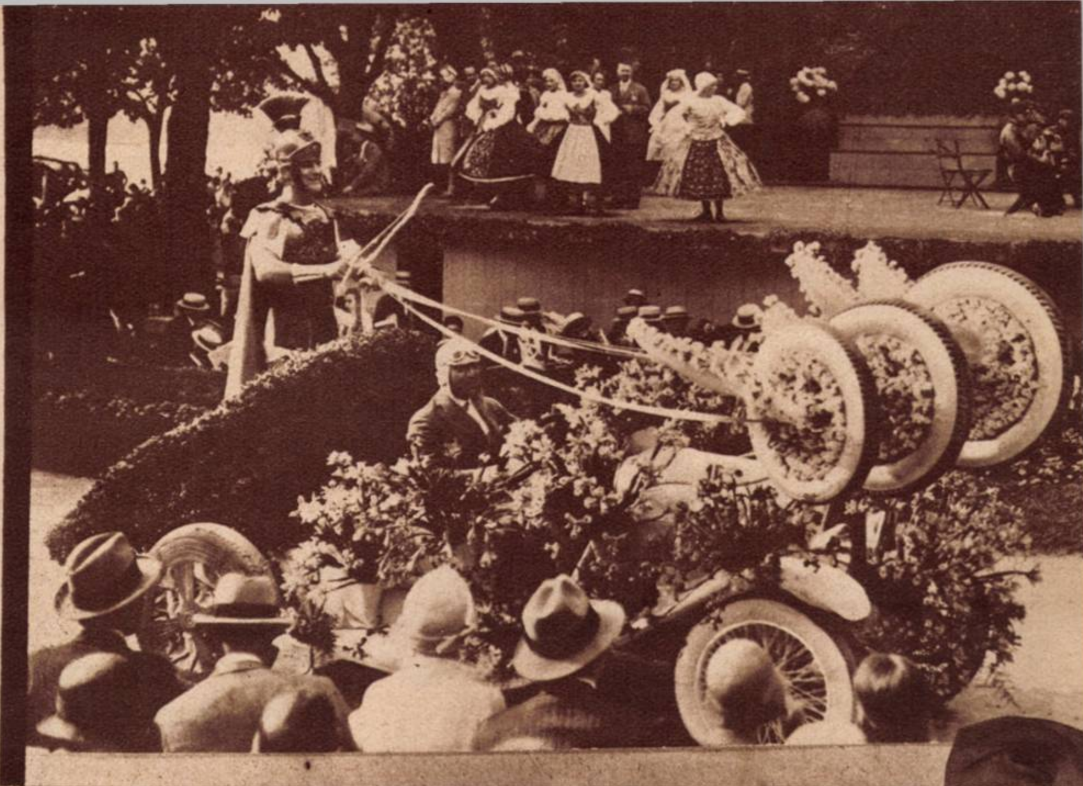

Prinţesele carnavalului

Elefantul în centrul carnavalului din Nisa

„Ben-Hur" în carnaval
Carul cu flori

S'au povestit multe despre idilele carnavalului. S'au scris chiar romane cuprinzând o întreagă poveste de dragoste în 24 de ore. Răstimp în care se petrece şi cunoştinţa şi despărţirea.

MOARTEA

Sunt oameni care mor în timpul carnavalului. Exaltaţi care vor să sfârşească viaţa în strălucire, în decor şi în chiote de veselie. Ii vezi sburându-şi creerii în faţa unei regine de frumuseţe sau aruncându-se de la 20 metri înălţime, din vârful unui car alegoric.

„Vreau să mor în carnaval printre muzici şi printre femei frumoase!"

Nu este un deziderat de nebun. Este o dorinţă pe care o auzi de multe ori exprimându-se. Sunt oameni care nu mai au ce aştepta de la viaţă şi care vor s'o termine în strălucire.

Se petrec însă şi crime în timpul carnavalului. Sunt apaşii de profesie care ascund sub masca zâmbitoare răutatea şi hidoşenia. Sunt răzbunătării care găsesc cel mai bun prilej să-şi împlinească dorinţa cea mare: suprimarea rivalului.

Ii vezi pândind la câte un colţ de stradă, strângând în mână un pumnal şi aşteptând. Pentru ca după câteva minute să vezi prăbuşindu-se în acelaş loc un tânăr palid şi inofensiv. Pe cămaşa lui albă se ivesc pete de sânge zmulse de pumnalul rivalului.

Puţini sunt acei care dau însă atenţie faptului. Frenezia este atât de mare, zgomotul atât de infernal, petrecerea atât de trepidantă.

*

Incepe bătaia florilor!

Ca şi cum cerul s'ar fi despicat lăsând să cadă pe pământ crini şi trandafiri, margarete şi crizanteme. Este o luptă a petalelor care zdrobeşte întreaga fire. O ofensivă parfumată a florilor, care colorează oraşul carnavalului. Tobele înalţă slave jocului florilor în timp ce măştile cu ochii vecinic căscaţi, urlă prin gurile etern deschise, aceleaşi strigăte neînţelese.

E noapte. Şi nimeni nu se retrage. Abia acum s'au încălzit hawayenele. La lumina lampioanelor se desfăşoară romantismul carnavalului. Este mai lent, mai puţin zvăpăiat decât cel din timpul zilei, dar tot atât de puţin profund şi tot atât de mincinos.

Acum la apariţia acestor rânduri la Nissa ca şi în vecinic calda Californie, a început carnavalul.

Trompetele sună, măştile acoperă feţele muncitorilor, fecioare tinere încoronează carele alegorice şi peste tot domneşte veselia.

Râdeţi!... Râdeţi!... Râdeţi!... Aceasta este porunca ochilor mari şi a gurilor căscate. Ca şi cum ar spune: puteţi plânge în voe căci voi, nu mai sunteţi voi. Masca vă reprezintă astăzi.

Fericiţi acei pentru care viaţa întreagă este un carnaval şi figura vecinic o mască!

ION GOLEA

Regele şi Regina carnavalului

Carul prinţului carnaval

TASMANIA

CIMITIRUL VAPOARELOR

IN istoria pasionantă a călătoriilor pe oceane, figurează la loc de dureroasă faimă o insulă mică, încremenită de natură la îmbucătura strâmtoarei de Bass, — braţul de mare ce desparte coasta meridională a continentului australian de Tasmania. Se numeşte „Insula Regelui" dar, în limbajul marinăresc, ea a fost botezată cu numele de „Insula cimitir", denumire jalnică, însă pe bună dreptate atribuită.

Intr'adevăr, astăzi, atât golful cât şi capul acestei insule, pe întinderea lor, poartă aproape toate numirile vapoarelor ce şi-au găsit mormântul în străfundurile acelor mări îndepărtate. Ca şi cum un destin vitreg şi neîndurător ar fi apăsat asupra navigatorilor strâmtoarei de Bass, prea puţine vase, în decursul câtorva ani, avură norocul să se sustragă atracţiei parcă vrăjitoreşti ce le împingea carenele să se sfarme de stâncile insulei Regelui în vâjâitul haotic al talazurilor clocotinde...

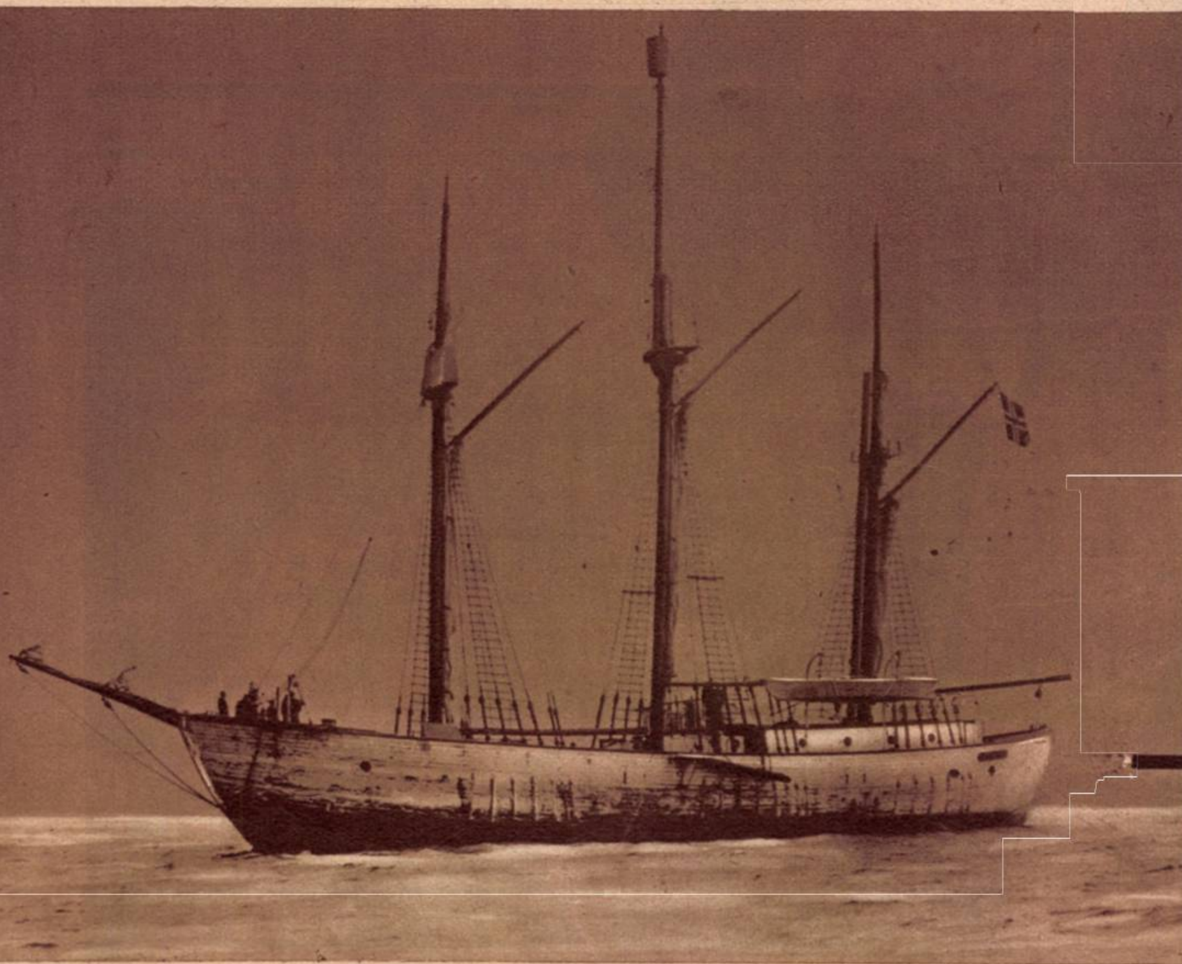
Chiar şi pe promontoriu, deasemenea stâncos, şi-au aflat sfârşitul de veci un număr de unsprezece vapoare şi, se poate spune că nu există golf sau cotitură unde să nu se fi sfărâmat cel puţin un vas. Din când în când, şi astăzi, valurile răzbunătoare aruncă peste granitul ţărmului câte un schelet omenesc, epavă anonimă a unui vapor ce cândva brăzdase triumfător pustietatea marilor oceane ca apoi să-şi sape mormântul aci, de cine ştie câtă vreme. Vieţile cerute de mare, în zona aceasta, se numără cu miile, iar naufragiile cu duzinele. Cele mai multe din corăbii au naufragiat în ajunul sosirei lor, moartea smulgându-le conţinutul omenesc tocmai atunci când, după o traversare ce părea să nu mai aibă sfârşit, pasagerii şi echipagiul salutau cu bucurie apariţia uscatului. Tristă ironie. Uscatul, care pentru navigatori a însemnat totdeauna mântuirea de la orice primejdie, pentru vasele cu obiectiv spre Tasmania însemna, la optzeci de cazuri din o sută, — catastrofa. Una după alta, corăbiile îmbucătăţite se aşterneau printre coloşii de stâncă spre a mărturisi veacurilor înfiorătoarea cursă a acelei mări. Şi istoria, în nemiloasa ei exactitate, se ilustra cu posomorîtele culori ale legendei...

Ce-i aştepta oare pe pângăritorii mărilor din Sud, la trecerea lor prin strâmtoarea de Bass? Ce misterioasă zeiţă oceanică cerea sacrificiul atâtor victime pe apocalipticele-i altare de stâncă şi de spumă?

Marea Tasmaniei pare-se că păstrează un secret pe care numai experienţa anilor şi perfecţiunea hărţilor de navigaţie l-au putut desvălui, biruind astfel şi meterezele temute ale superstiţiilor de orice soiu. Astăzi, navigaţia pe coastele meridionale ale Australiei e liniştită, dar câte vieţi de pionieri a costat liniştea aceasta!

Ar fi cu neputinţă să întocmim o listă complectă a vapoarelor pierdute în preajma insulei Regelui. Unele din ele au fost uitate, iar altele, scăpate cronicelor maritime, nici n'au putut să fie identificate, după epavele culese.

Unul dintre cele mai vechi — şi poate primul — din aceste naufragii, datează de pe la începutul veacului trecut; în ziua de 18 Martie 1802, i se găsi urmele de către echipagiul

ţial al unui tratament de frumuseţe cu adevărat reuşit : în felul acesta, celulele se înnoiesc, eliminând ceeace au mort în ele.

Duşul, cald la început, e aproape rece la sfârşit, pentru a strânge porii. După duş, pacienta este cântărită şi măsurată; în urma unei băi de parafină, se constată adesea o pierdere de 300 grame.

Pentru o cură de slăbit aceasta n'ar fi suficient, trebue continuat efectul băii printr'un regim alimentar şi chiar prin gimnastică.

Un masagiu bun vine să completeze acţiunea desintoxicării începute. Dar acest masagiu nu este o desmierdare blândă, o atingere timidă şi superficială: în mâinile unei suedeze experte, el devine un atacant violent. Dacă priveşti o astfel de operaţie, ai impresia că victima este bătută, crunt lovită şi frământată ca un aluat. Şi totuş, nenorocita se simte mai odihnită ca niciodată, căzând într'un somn binefăcător. Căci masagiul în afară de acţiunea sa, localizată asupra unor anumiţi muşchi sau acumulări de grăsime — sedimentele de grăsime de sub piele sunt sfărâmate, detaşate în mici fragmente care se elimină apoi foarte repede — are un efect general, activând circulaţia sângelui şi calmând sistemul nervos.

Dar dacă am uitat de oboselile trecute, trebue să ne asigurăm un nou potenţial activ pentru oboselile viitoare, şi să aprindem în noi scânteia energiei. Nu degeaba ne vine acum în minte această metaforă electrică. Cuvântul determină senzaţii juste, căci numai cu ajutorul tratamentelor electrice ajungi la o adevărată regenerare. Dacă diatermia rămâne în uzul doctorilor, razele ultraviolete capătă cea mai răspândită întrebuinţare.

Acest soare ştiinţific este concentrat, se administrează cu o precizie de laborator. Marea lampă stă la un metru de patul pacientei şi o luminează în întregime. Atât pacienta cât şi infirmiera poartă ochelari negri, pentru a-şi proteja ochii. Prima şedinţă nu durează decât un minut, a doua două minute, şi aşa mai departe. Ajungi treptat să poţi face şedinţe de câte o jumătate de oră. Stând câte cincisprezece minute pe spate şi alte cincisprezece pe pântec. Ca şi pe plaje, pielea se bronzează, dar mai uşor, şi ca pe plaje, devii mai veselă, mai optimistă. Ozonul care se degajă în timpul radiaţiilor, contribuie la tratament, purificând aerul.

După constituţii, sau după gusturi, se va adopta întregul tratament sau numai o parte. In orice caz, e foarte bun după masaj, un somn reparator sub lumina ultravioletă.

Se poate alege totuş între baia de parafină şi masagiul Giant Rollerului. Soluţia fiecărei probleme e individuală, pe când principiile sunt generale. Principalul este ca prin această cură de frumuseţe, să se ajungă la o vie activare a circulaţiei sângelui. Frumuseţea pielei, frumuseţea tenului şi supleţa corpului, depind de această circulaţie, care e în acelaş timp mijlocul de a elimina elementele moarte şi de a înlocui celulele bătrâne din organismul nostru, prin elemente pline de viaţă. Să facem deci loc tinereţii — în noi înşine.

DOR.

O tânără sportivă.

La un bal de copii

Cum se va sfârşi LUMEA

de PROF. LUCIEN RUDAUX

AM arătat în capitolul precedent că neîntrerupta eroziune a pământului poate avea unul din următoarele două rezultate: completa dispariţie a uscatului sub apele oceanului, sau dispariţia apei, ceeace ar avea darul să facă din pământ un deşert imens. Fiecare din aceste două posibilităţi înseamnă sfârşitul vieţii.

Ajunşi la acest punct, nu mai considerăm evenimente fantastice sau improbabile, cum erau catastrofele cosmice, examinate în capitolele precedente. Fatalul sfârşit de care ne ocupăm în momentul de faţă, nu va avea caracterul unui cataclism subit. Cele spuse până acum ne vor da posibilitatea să înţelegem natura marelui sfârşit, şi vom examina câteva din fenomenele ce-l vor însoţi.

Vom presupune în primul rând, că pământul se va fi nivelat prin eroziune şi coroziune şi că va fi năpădit de apele oceanului. Cu mult înainte de acest sfârşit, vom vedea o perioadă de restrângere a condiţiunilor favorabile existenţei unei vieţi organizate. Dar această restrângere se va produce foarte lent. Continente imense pe întinderea cărora înfloresc astăzi populaţii de o înaintată civilizaţie, vor fi inundate de apă, reduse la arhipelaguri şi în cele din urmă la insuliţe mici, izolate unele de altele.

Cu mult înainte de a se produce aceasta, resursele naturale ale solului care sunt indispensabile industriei umane, se vor dovedi deficitare. Nu e cu putinţă să redăm imaginea acestei stări de lucruri care creează una din cele mai întunecate viziuni. Ultimele grupe de oameni se vor vedea în situaţia unor naufragiaţi, aruncaţi de valuri pe o insulă pustie.

E de presupus că dela o generaţie la alta, admiţând c'ar mai putea trăi câteva generaţii, oamenii vor suferi o deplorabilă degradare. Ambianţa şi privaţiunile îi vor duce treptat la o stare de sălbăticie, la nevoia de a lupta aprig în fiecare clipă, pentru o existenţă care va deveni din ce în ce mai nesigură.

Nu putem însă spune că odată cu dispariţia omului viaţa va înceta cu desăvârşire pe pământ. Drept e că animalele de uscat şi păsările îl vor urma, pentrucă vor fi şi ele lipsite de hrană. Vor rămâne însă animale ca balenele, peştii şi păsările marine, care vor continua să găsească un mijloc de subsistenţă. Cele câteva rămăşiţe de pământ ce se vor mai ridica deasupra apei le vor permite să-şi facă cuiburi şi să se reproducă, în vreme ce hrana le-ar fi asigurată de viaţa oceanului.

Aceste specii vor dispărea la rândul lor în oceanul universal — pentrucă la un moment dat nu vor mai avea unde să-şi depună ouăle. Peştele şi alte animale strict marine, vor rămâne singurii reprezentanţi ai vieţii pe pământ. Aceasta va dura până când noui condiţii, care trebue să urmeze în mod inevitabil, vor face cu desăvârşire imposibilă existenţa oricărui organism pe pământ.

Pe de altă parte, dacă ar fi ca pământul să devie un deşert universal, ceeace este mai probabil, aceasta ar însemna tot un sfârşit din ce în ce mai lamentabil pentru omenire. Se pare că această perioadă de degradare ar fi mai lungă şi mai penibilă decât sfârşitul prin inundaţie, deoarece suferinţa ar fi exagerată de progresiva ariditate a pământului. Nu încape îndoială că o bună bucată de vreme industria omenească ar fi în măsură să combată această stare de lucruri, făcând uz de toate resursele sale, pentru a recapta apa ce s'a pierdut.

Trebue să facem oarecari rezerve în speculaţiile noastre asupra acestui interesant proect, deoarece nu ştim la ce grad de civilizaţie va fi ajuns în acel moment rasa noastră. Sigur e, în tot cazul că acest sfârşit al lumii, implică mai multe suferinţi decât putem imagina în prima ipoteză. Ultimii oameni, redeveniţi sălbateci, vor fi părăsit de mult oraşele devenite inutile, care vor cădea în ruină şi vor fi îngropate sub praful adus de vânturi din imensele deşerturi. In acest decor al dezolării, caravane de oameni disperaţi, urmaţi de animale chinuite, vor rătăci zi şi noapte în căutarea unui punct unde ar mai putea găsi mici surse de apă.

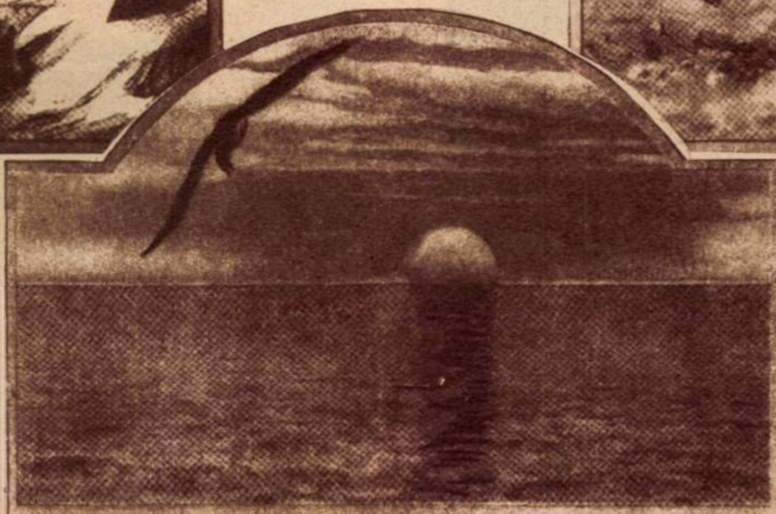
Animalele superioare vor dispărea curând după oameni. Doar speciile cele mai inferioare şi mai primitive, atât în regnul animal cât şi în cel vegetal, care pot subsista cu o infimă cantitate de apă, se vor adapta la ariditatea mediului.

1. Dacă atmosfera îşi va pierde umiditatea, un ger de moarte se va întinde pe întreaga suprafaţă a pământului

2. Dacă, după cum e mai probabil, sfârşitul lumei s'ar produce prin uscarea pământului, ultimii oameni s'ar târî chinuiţi de sete până când şi-ar da sufletul

3. In cazul unei inundaţii universale, ultimele creaturi vii care ar mai putea exista pe suprafaţa globului nostru, ar aparţine unei specii de păsări marine

Putem presupune că ultimii reprezentanţi ai vieţii vor găsi multă vreme o modalitate de existenţă în adâncul pământului. Găsim exemplele unei astfel de adaptări, la speciile care trăesc astăzi în caverne, care au existat acolo de secole şi-şi vor continua obscurul destin încă multă vreme deacum înainte. Nu e câtuş de puţin absurd să considerăm posibilă aceasta viaţă subterană.

Faptul că apa se află pe pământ într'o stare de perpetuă circulaţie, ceeace e de primă importanţă pentru existenţa noastră, se datoreşte atmosferei. In primul rând trebue să anunţim că imensele cantităţi de apă ce se află sub stare de vapori in atmosferă, joacă un rol indispensabil în menţinerea vieţei umane, animale şi vegetale. Fără moleculele de vapori ce se află în suspensie în aer, căldura pe care pământul o primeşte dela soare s'ar pierde imediat risipită prin radiaţii în spaţiul glacial în care planează globul nostru. Am vedea atunci chiar la equator, o climă mai aspră decât pe cei mai înalţi munţi ai zilelor noastre. Pe piscurile muntoase domină o temperatură scăzută, tocmai pentrucă sunt situate la mari altitudini, în regiunile superioare ale atmosferei care aci e foarte rarefiată şi aproape că nu posedă deloc vapori de apă. Cu alte cuvinte, aceşti preţioşi vapori joacă rolul geamurilor într'o seră, permiţând pătrunderea căldurii solare dar nelăsând-o să se risipiască imediat.

Acum, după cum am văzut, apa trebue să dispară treptat de pe suprafaţa pământului, cantitatea de vapori din atmosferă se va reduce în aceeaş măsură. Dezastrul va fi grăbit şi de faptul că elementele principale ale atmosferei, oxigenul şi nitrogenul, se vor reduce şi ele. Cantitatea de oxigen descreşte prin faptul că acest element se fixează în toţi oxizii ce se formează pe suprafaţa pământului, în vreme ce nitrogenul se fixează în plante şi'n pământ, fără ca în cele din urmă să fie restituit în întregime atmosferei.

Avem motive să ne întrebăm dacă o bruscă şi extremă scădere a temperaturii nu va fi adevăratul sfârşit pentru lume, asta în ceeace priveşte oamenii. Dar în orice caz, acest îngheţ va fi precedat de o perioadă în care oamenii se vor găsi reduşi la starea celor mai primitivi locuitori ai regiunilor polare, rătăcind pe pământ, în căutarea unei rămăşiţe de apă, sub formă de ghiaţă eternă.

Toate acestea ne justifică presupunerea că viaţa va căuta atunci un refugiu în adâncul pământului, unde va domina o temperatură moderată încă o bună bucată de vreme. Se cade să presupunem că un savant care ar privi de pe altă planetă în lumea noastră, i-ar veni greu să creadă că a existat vreodată viaţă aci.

Oricari ar fi însă condiţiunile care vor domina o vreme, datorită poate unor transformări pe care acum nu le putem prevedea, posibilităţile de trai se vor epuiza cu desăvârşire la un moment dat.

Lumina soarelui va continua să se răspândească pe un pământ dezolat ca un cimitir. Dar este soarele etern? Şi dacă nu este, nu se va stinge oare mai înainte ca pământul să fi ajuns momentul sfârşitului?

La aceste două întrebări vom da un răspuns negativ. Deşi soarele nu este etern, viaţa lui, abstracţie făcând de unele accidente foarte reprobabile, pe care le-am discutat, va fi cu mult mai lungă decât a micului nostru pământ.

Nu ştim precis ce este soarele şi care este sursa prodigioaselor sale radiaţiuni. Cunoaştem o mare parte din corpii chimici ce intră în compoziţia acestui colosal cuptor, dar ignorăm cu desăvârşire mecanismul activităţilor sale şi energia prin care se reînnoeşte continuu. In această direcţie suntem reduşi la ipoteze ce se bazează pe datele fizicei moderne, acumulate cu multă greutate şi ingeniozitate. E uşor de înţeles că o astfel de problemă intrigă lumea astronomilor, care utilizează toate metodele ştiinţei pentru a ajunge la o soluţie. Nu vom aprofunda aci ipotezele sau metodele de care se face uz pentru precizarea cunoştiinţelor asupra soarelui, deoarece subiectul e prea vast. Ca şi în cazul vârstei pământului, nu putem formula decât concluzii ipotetice ce par plauzibile sau acceptabile.

Un lucru e sigur: că soarele e mai bătrân decât pământul care are şi el o vârstă destul de respectabilă — evaluată la două miliarde de ani. Studiul creaturilor care au trăit în primele epoci ale pământului şi ale căror rămăşiţe au fost găsite fosilizate, ne arată că intensitatea radiaţiilor solare era pe atunci aproape identică cu cea de astăzi. Aceste epoci au durat fiecare mai multe milioane de ani şi nimic nu vine să indice că în cursul lor s'ar fi produs o slăbire a radiaţiilor solare. Totul contribue la a ne convinge că soarele a luat naştere cu mult înaintea planetei noastre. Bineînţeles că la începutul vieţii sale, soarele trebue să fi fost cu mult mai fierbinte decât astăzi. Şi în virtutea legii evoluţiilor stelare, originea sa s'ar plasa la vreo cinci miliarde de ani, asta cel puţin după calculele profesorului Eddington. Dacă nu s'a observat în soare o îmbătrânire apreciabilă în cursul acestui proces, asta înseamnă că astrul este încă departe de clipa sfârşitului.

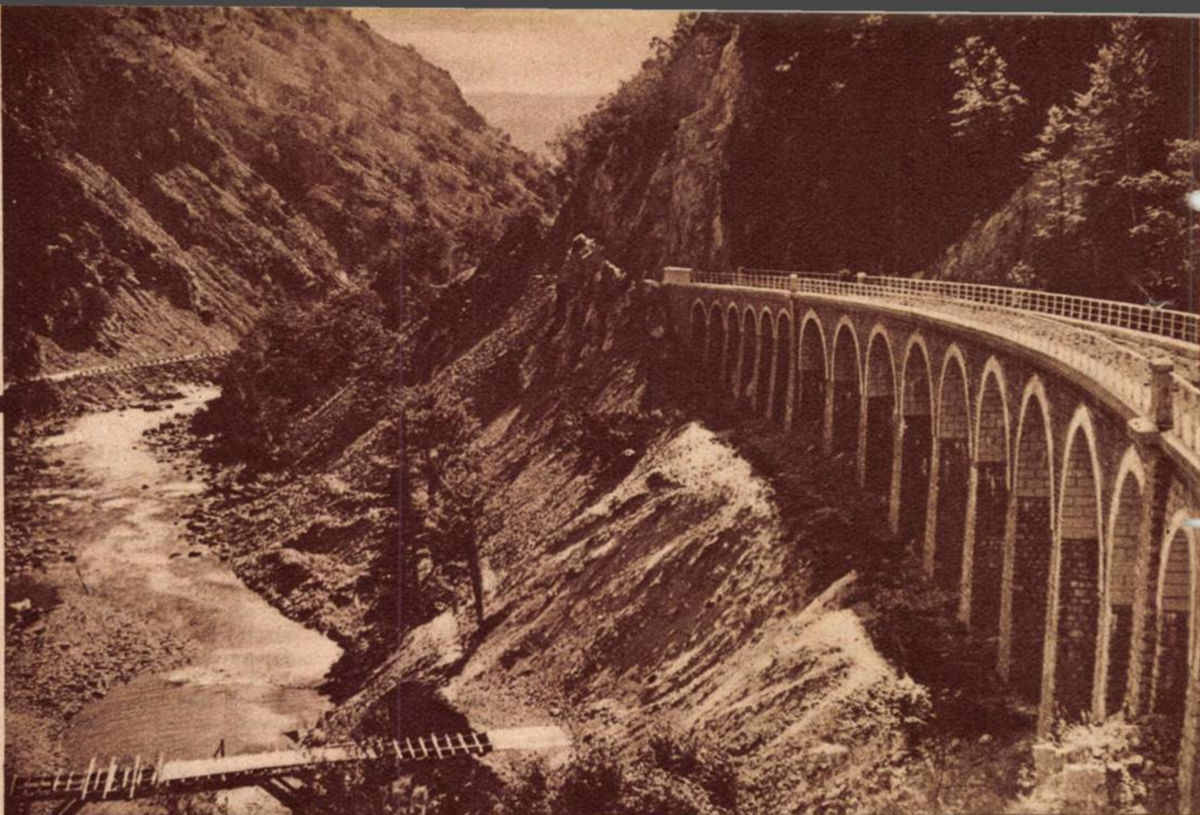
După ultimile ipoteze ale savanţilor moderni, soarele mai are încă 15.000.000.000.000 înaintea sa.

In rezumat, trebue să spunem că teama unui sfârşit al lumii printr'o catastrofă subită e fără temei. In secolele trecute şi chiar în zilele noastre, oamenii au făcut adesea profeţii bazate pe superstiţii, pe idei pur fantastice şi pe fenomene fără efect asupra pământului, deci fără bază.

Sfârşitul lumii noastre se va produce în mod sigur. El va fi însă un eveniment natural, cu neputinţă de înlăturat. El este însă atât de îndepărtat, încât nu ne poate îngrijora.

E.

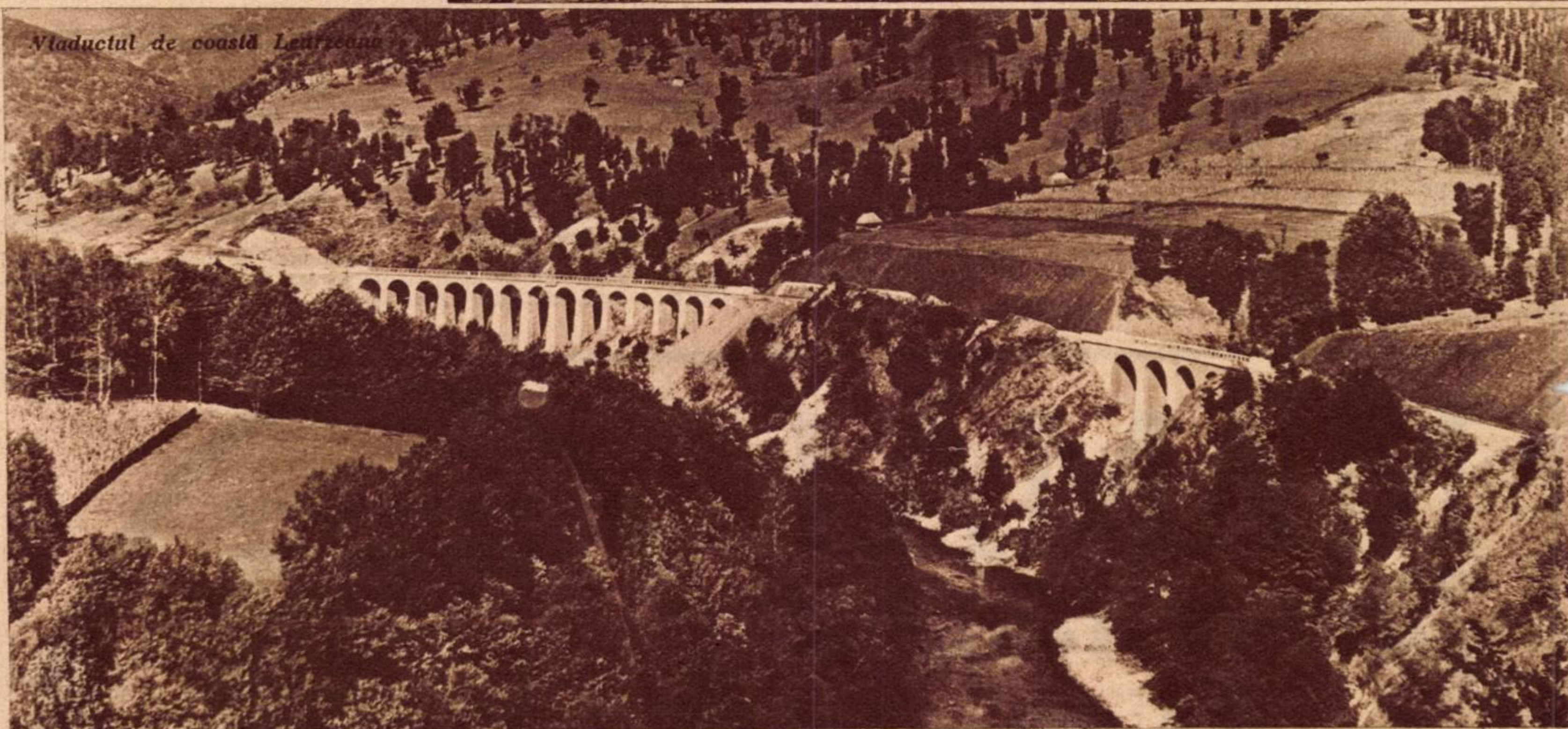
Portalul de eşire al tunelului Pleşa

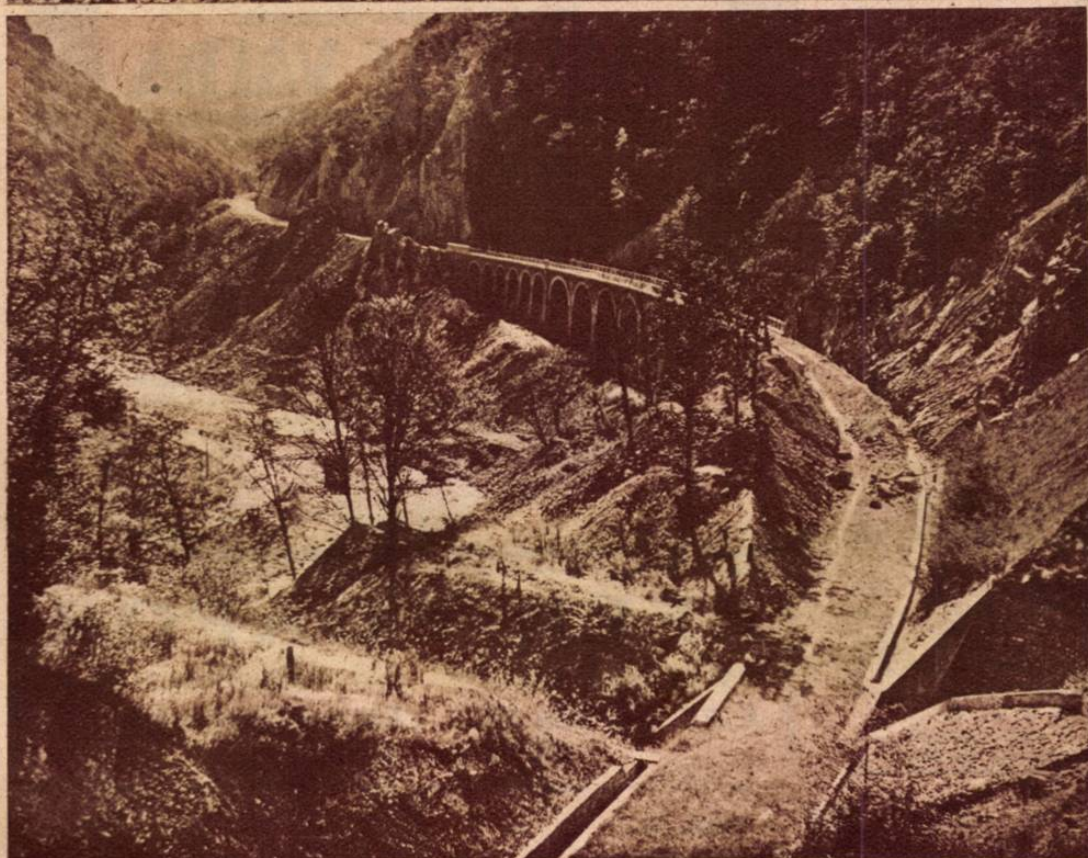

Cea mai frumoasă cale ferată din Ţară

CALEA ferată Bumbeşti-Petroşani, va fi în adevăr una din cele mai frumoase linii din ţară. Pitorescul deosebit al regiunii prin care va trece această cale, constă în sălbăticia naturală a văii Jiului, atât de îngustă şi de sinuoasă, atât de variat şi de bogat înzestrată de natură, care aci pare să fi fost excepţional de darnică.

Viaductul de coastă Leurzeanu

Intrarea pe viaductul Lenzovia

Valea Jiului, este în adevăr o perlă a pitorescului României şi calea ferată ce va trece pe aci, va rivaliza în frumuseţe cu oricare din cele străine, fie ele chiar elveţiene, cari până în prezent deţin championatul frumuseţii.

Această cale ferată în lungime de 30 km., va avea 25 tunele, 6 poduri peste Jiu, 20 viaducte de coastă şi o mulţime de alte lucrări de artă.

Din acestea s'au executat 2 tunele, 3 viaducte şi 18 podeţe, iar lucrările întrerupte acum 2 ani din cauza crizei generale, se vor relua în primăvara aceasta, din iniţiativa guvernului Tătărescu.

Toate lucrările executate în Valea Jiului, s'au făcut sub directa conducere a distinsului inginer inspector general dela C.F.R. d. Mihail Tudoran, pe atunci şeful diviziei de construcţii din Valea Jiului, care a condus lucrările cu o măestrie deosebită, alegând traseul cel mai favorabil şi în acelaş timp şi cel mai frumos.

Importanţa politică, strategică şi mai ales economică a nouei linii în construcţie e netăgăduită şi odată cu terminarea ei, care trebue să fie cât mai grabnică, reţeaua noastră de cale ferată va realiza un nou progres etnic, estetic şi practic.

TRAIAN COLŢESCU

zilele, evadare mai complectă decât oricare alta, prin mirajul unei personalităţi de împrumut pentru o noapte. Câţiva metri de stofă colorată, de tulle sau de muşama, şi iată-ne deveniţi „altceva", întruchipare de fantezie şi de ireal.

Daţi deci curs liber imaginaţiei şi potriviţi cadrului şi personalităţii dumneavoastră costumul cel mai nimerit. Vă oferim şi noi câteva idei, pe tema cărora veţi putea broda în voe.

La extrema dreaptă din prima noastră pagină găsiţi un costum compus dintr'un pantalon larg şi lung, din satin negru şi bluza de lamé, care se termină cu bourrelets-uri făcute, ca şi brăţările de pe braţul stâng din aceste două materialuri alternate. Alături un costum somptuos şi rafinat din tulle cirat negru, cu aplicaţiuni multicolore şi terminat printr'un dublu voian din pene sau franjuri. Pe cap o pălărie mare spaniolă, neagră. Ultima figurină reprezintă un costum foarte original şi excentric, din muşama neagră cu flori roşii aplicate, pe o fustă dedesupt de tulle ciré roşu, din care material va fi şi gulerul-pelerină aplicat cu flori de muşama neagră, ca şi pălărioara ştrengărească. După cum vedeţi, s'au dus timpurile costumelor tradiţionale de „marquise", de „ciobănaş" sau de bucătar, care populau pe vremuri sălile de bal mascat. Pentru acele femei însă, care preferă un costum mai mult clasic, se modernizează îmbrăcămintea străbunicelor noastre, până a le da un aspect original şi ultramodern. Aşa vă arătăm pe contrapagină un costum „directoire", alcătuit dintr'un corsaj albastru, cu mâneci bufante şi volănaşe de linon alb, şi o fustă dublă dintr'o cretonă imprimată cu carouri albe şi roşii, presărate cu flori albastre. Umbreluţa şi pălărioara complectează în mod fericit ansamblul. Alături, doamna „Biedermeyer" poartă o crinolină rayată, împodobită cu coroniţe de flori şi funde, peste o fustă înflorită, fundă mare la gât, manşon microscopic din flori artificiale şi pălăria epocei.

Trei scene emoționante din marele film „Maternelle" („Muterhände")

FILME NOUI

MATERNELLE

A răsunet și de o strălucire pe care puține producții le-au do-
răsunet și de o strălucire pe cari puține producții le-au dobândit până azi. A străbătut până la noi ecoul acestui triumf de care se bucură, — citind ziarele americane, franceze și chiar germane, — și cei aflați dincolo de hotarele Franței.

E în acest film, după cât se spune, atâta umanitate, adevăr, încât nu exagerează critica atunci când afirmă că *„Maternelle"* are neprețuitul dar de a ne purifica.

✱

Dar ce înseamnă *„Maternelle"*? **Acei cari cunosc Franța au aflat** de existența acelor instituții cu acaracter social, — de acele școli menite copiilor înaintea vârstei pentru școală, — unde mamele își lasă copiii sub buna ocrotire a institutoarei. Aceasta va trebui să țină, de-alungul unei zile întregi, pentru fiecare copil în parte, locul mamei adevărate. De multe ori chiar locul unei mame de care mulți copii nu au fost învredniciți de soartă...

Intr'o asemenea instituție, și-a găsit un loc de femee de serviciu o tânără pe care cultura ei ar fi putut-o îndruma spre alte țeluri dacă nevoia unui câștig pentru traiul zilnic n'ar fi silit-o să primească orice. Și aici această „femee de serviciu" care va mătura și va spăla scândurile, va face toate coverzile și va accepta toate dușmăniile, va primi, în schimb, dragostea atâtor copii doritori de o mângâiere. Va fi singura ei satisfacție. Și numai atunci când taina diplomelor ei va fi dezvăluită, va vedea că primejdia ei e tocmai în aceste diplome. Medicul școlii, însă, i-a înțeles sufletul și urmarea firească e că Rose își va găsi și 'n căsătorie o mângâiere la care are dreptul.

✱

Dacă am limita însă acțiunea numai la acest subiect, fără îndoială că el nu se deosebește mult de cele creeate în studio-uri. E însă vorba de o tratare atât de meșteră, de o interpretare atât de strălucită, — și, mai presus de orice, acea mulțime de copii luați din viața lor de toate zilele și cari, fiecare în parte, își trăiește o mică tragedie. Și printre acești copii e și o fetiță care izbutește să ne facă să râdem și să plângem, în acelaș timp. E, poate, viața cea mai conturată pe care filmul n'a putut-o da până azi. Nu e, — această fetiță, — o artistă fabricată de regie. E o fetiță luată din viața muncitorilor și ambianța o ridică la un rang în care multe „vedete" consacrate nu ar putea tinde. Rețineți acest nume: Alice Tissot. Alături de Madeleine Renaud, realizează cea mai adevărată pagină de viață.

S'a spus despre „Maternelle" că reprezintă însăși perfecția.

Dar s'a mai spus că înseamnă o adevărată comoară de umanitate și adevăr.

Ceeace explică neasemuitul succes întâmpinat pretutindeni și pe care până azi, nici un film nu l-a cunoscut.

E filmul pe care-l așteptăm cu o nerăbdare firește legitimă.

MARILENA CAZIMIR

Închisă PRINTRE NEBUNI O SĂPTĂMÂNĂ

Simulând nebunia reportera „Realității Ilustrate" s'a lăsat internată la Spitalul Central de boli nervoase. A petrecut acolo o săptămână, zi și noapte și a prins aspecte interesante din lumea aceia a minților destrămate.

In precedentele reportaje au defilat rând pe rând diverse tipuri, fiecare având slăbiciunea și caracteristica lui.

Acum este vorba de un bărbat ca de vreo treizeci de ani, cu o mână retezată dela încheetură. El are convingerea că este urmărit la tot pasul de diavol.

Minţile îmi erau rătăcite. Umblam ca năuc pe coclauri. Deodată dintr'un stufiș — zdup — sare o pisică şi-şi înfige colţii în degetul cel mic al mâinii cu pricina. Era diavolul. Intreg corpul mi s'a răcit ca un sloi de ghiaţă. Am înţeles ce trebue să fac... Mi se cerea să mă pedepsesc singur. Purtam cu mine o „toporişcă", care-mi ajuta să tai crăcile pentru foc. Am scos-o din desagă şi mi-am sfârtecat cu ea mâna, desprinzând-o dela încheetură. Uşurarea a sosit numai atunci.

— Mai bine îți tăiai capul netotule... isbucni cu un ton de glumă Napoleon, care stătuse ca împietrit într'un colț în preajma uşii. Tu ai văzut pe diavolul într'o pisică, când trebue să-l cauţi în femee... Dela ea ţi-a venit pierzarea, bagă-ţi bine în minte.

— Ce-i cu tine? De unde ai răsărit?... îl întrebă cu o mirare ciudată omul fără o mână.

Drept răspuns celălalt se mulţumi să-i chihotească săcâitor în nas. Gustul de harță s'a încins pe dată într'un scurt popas de invective. Gardianul răsări în prag ca ars şi la un semn al doctorului împinse pe cei doi afară.

In strâmta încăpere, înserarea se strecura tiptil ca o fluturare de voal în cutele căruia pândiau sumedenie de ochi cenuşii, îngemănaţi în spaimă.

Vocea mi-a sunat cu accente de răguşeală şi întuneric.

— Domnule doctor, cred că ești convins că sunt normală...

Bărbatul din fața mea mă privi cercetător, ascuţit, cu o umbră uşoară de ironie în zâmbetul din colţul gurii.

— Răspunde te rog... i-am şoptit muşcându-mi buzele.

— Nu poţi suporta tăcerea?

— Cea de acum îmi răcăe pe nervi.

— Nu pricep...

— Vrei să-mi strig spaima şi disperarea pe care o încerc, alături de vedeniile acestui tragic aşezământ?

Privirile doctorului mă ţintuiră din nou. Ele parcă îmi batjocoriau semeţia încercării, căci cu toată siguranţa prietenul meu, medicul L... deşi tânăr, poseda totuş o înţelepciune şi un tact deosebit, aşa că imediat după instalarea mea trebue să-i fi mărturisit adevărul. Altminteri interlocutorul meu n'ar fi avut dece să-mi povestească despre încercările făcute de câţiva scribi, veniţi aici în atmosfera aceasta de halucinaţii, pentru a prinde material palpitant de roman, hrană lacomă a mulţimei.

— Nimeni n'a reuşit.. mi-o tăie el scurt.

— Dece?

— E o încercare foarte grea.

— Pentrucă nu stăpânim ciudata lume de chin a gândurilor. A scrie un roman în acest domeniu, e puţin riscat... Te dăruești cu totul vâltorii subconştientului... Eu nu mi-aş lua o astfel de sarcină. E cu totul altceva s'aşterni pe hârtie scene triste şi hilare, faţete pregnante care conturează cu oarecare precizie nişte biete sdrenţe umane.

— Aici în spital avem o duduie care a luptat mult să reuşească pentru a fi internată. Vrea să scoată la iveală un roman... şi prin toate colţurile o vezi luând notițe. Noi am pus-o sub observaţie...

Am râs c'o poftă deosebită.

— Aş putea s'o văd?

— Ai răbdare, are să-ţi iasă în cale, căci nu există nouă pacientă căreia să nu-i ia chiar din prima zi un fel de interview.

— Doresc să i-l dau chiar acum.

ROMANCIERA

O curiozitate vicleană îmi împingea paşii spre fiinţa care se închisese de bună voie între zidurile spitalului. Mă interesa structura ei psihică, felul cum primia senzaţiile, căci clipă cu clipă asiști la noui surprize, în faţa cărora nu poţi rămâne absent.

— Nu se poate să nu vă fi ieşit în cale prin reuniunile de familie vreo făptură cu trăsăturile ascuţite şi ochi ca de viezure, care parcă s'ar căzni cu fiecare cuvânt smuls, să-ţi răscolească până în adâncul fiinţei. Nu e nici prea urâtă, nici proastă şi totuş abia te poţi stăpâni să nu-i pălmueşti obrajii pătrunşi de-un zâmbet de batjocură şi sfidare.

Se servia masa când această persoană şi-a făcut apariţia. Ţinea mâinile la spate, strângând între degete un caet gros.

— Ce-i cu d-ta?... mi se adresă ea, făcându-şi un loc comod pe un colţ al patului.

— Dar cu dumneata ce este?

— Eu sunt de aici...

— Ca şi mine.

— Astăzi ai fost adusă?

— Da, ca să fac o cură de însănătoşire a nervilor.

Un talger aruncat pe ciment, întovărăşit de un ţipăt ascuţit, ca un vârf de ac care se înfige adânc, mă sili să-mi astup urechile. Musafirul de lângă mine nu făcu nici o mişcare. După un şir de clipe îşi aşeză caetul pe genunchi şi notă ceva. Am vrut să-mi arunc ochii dar literile erau mărunte ca nişte purici.

— Ce meserie ai?... mă întrebă ea muind între buze vârful creionului.

— Cum să-ţi explic, lucrez pe ceva fără pondere. Isbutesc să scot câteodată broderii minunate, clădindu-mi piedestalul pe o haină de glumă.

Graba cu care s'a repezit să scrie, ca să nu piardă un cuvânt m'a îndemnat să-mi continui vagabondajul aiurărilor.

— Trăesc de pe urma speculaţiei sufletelor. E o goană disperată pentru căutarea lor şi când lipsa de material îmi dă frământări de leu în cuşcă, îmi ciopârțesc propriul meu suflet... Izvoare surprinzător de bogate mocnesc acolo, în lumina opacă a indolenţei şi e deajuns să le turburi apa, pentru ca un mic univers să prindă înfiripare. Ce doreşti să-ţi mai spun? Te mai interesează ceva? Poate c'ai vrea să afli ce gândesc despre dumneata...?

Ochii fetei s'au aprins de curiozitate.

— Spune?... Ce?...

Răspunsul a fost un zâmbet şugubăţ, atârnat de buze ca un mic vasilache.

— Eşti lămurită?

Dar „romanciera" avea nevoe de un limbaj lipsit de incrustaţii. Imitând pe d-na R... i-am spus că o cunosc bine, căci o pot privi ca printr'o ţiplă şi ea s'a aşezat şi-a scris: *bolnava spune că priveşte prin mine ca printr'o ţiplă...*

Ce duh al răutăţii m'a împins atunci să fac vânt valului gros de foi cu vârful pantofului. Caetul a descris prin aer o curbă îndrăzneaţă, prăbuşindu-se cu sgomot surd între pături.

— Iartă-mă, dar nu m'am putut opri să plătesc altfel deziluzia încercată. Bănuiam să întâlnesc în persoana dumitale un sac de nervi întinşi la maximum şi m'am isbit de câteva gâgâeli banale. N'am respect decât pentru condeiul care pătrunde adânc ca o daltă, curăţind suprafaţa înşelătoare a lucrurilor.

Vorbiam repede în timp ce o ajutam să culeagă foile răvăşite. Deodată am simţit o adâncă părere de rău pentru brutalitatea gestului meu. Dacă e o biată maniacă, stăpânită de ideia de-a închega

între foile unei cărţi evenimente tragi-comice? Pornirea ei nu e de înfierat.

Lucru curios, nu-i era teamă de mine şi cred că acelaş calm îl păstra chiar alături de cei mai recalcitranţi pacienţi ai spitalului.

— Nu înţeleg — i-am zis — eşti un robot? Văd că nu te impresionează nimic.

— M'am obicinuit cu lumea de aici...

Nu contrazic pe nimeni ca să-l aţâţ... Ai să vezi c'am să mă împrietenesc şi cu dumneata.

— Dac'ai să mă interesezi...

COŞMARUL PRIMEI NOPŢI

In câmpul neted al conştiinţei se făcuse o mică surpătură. Gâtlejul îmi era parcă înveninat de stropul răului aprins o clipă Cu capul sprijinit pe pernă şi podul palmei aşezat sub unul din obraji ca o mângâere, am încercat să aţipesc. Caloriferul răspândia o căldură plăcută, prietenoasă, de cămin odihnitor. Apoi curăţenia aşternutului îmi liniştea trupul şi'n starea de semi-somnolenţă sub perdelele pleoapelor, prinse a lua fiinţă lungul şirag de cunoştiinţe făcute peste zi.

Pe una din ele am omis-o intenţionat din povestirea de până acum. Intâlnirea cu personajul de care vreau să vorbesc mă turburase, amintindu-mi o întâmplare.

Mă cuprinsese aşa deodată — sunt câţiva ani de atunci — o mare descurajare. Ideia morţii îşi flutura flamura momitoare, pândindu-mă la fiece pas. Nopţile colindam străzile în neştire, gândind cu ochii arşi de friguri la sfârşitul pe care trebue să mi-l aleg. Deobiceiu îmi stăruia în minte paharul cu otravă.

Intr'o zi am bătut la uşa unui clairevoyant. Era bătrânelul mărunt, cu părul sur şi pielea ca o foaie de pergament, pe care l-am întâlnit aici.

Intâi îi plătiai banii pe care-i punea într'o casetă de tinichea şi apoi cu un boţ negru de mărimea unei nuci îşi atingea gura, nasul şi pleoapele şi cădea în transă. Ochii i se strâmbau. Nările adulmecau aerul, pline de răzvrătire, ca apoi să-ţi ţipe mesagiile sosite din lumea de dincolo. Primele lui cuvinte au fost: — „Dece vrei să te otrăveşti tocmai acum, când porţile vieţii ţi se deschid larg înainte?" Un sânge străin am simţit atunci cum dă năvală în fiinţa mea. Am luat-o la fugă spre uşă, cu spaima c'am început să-mi pierd minţile. In urmă singura explicaţie pe care mi-am dat-o a fost că omul acesta posedă cel de al şaselea simţ. Şi-am dorit de multe ori să mă întorc la el, ca să-i ascult profeţiile, dar veşnic se interpunea ceva în cale.

Amintirea straniei lui fǎpturi mi-a rămas atât de vie, c'am încercat şi-acum o senzaţie de spaimă. In spital împrumutase o tăcere apropiată muţeniei, plimbându-se din zori şi până'n seară ca o fantomă, prin sălile lungi, cimentate. Nimeni nu reuşia să-i smulgă o vorbă, nici medicii, nici gardienii, nici bolnavii.

— Individul acesta, de meserie prezicător, când era liber — îmi explică doctorul — avea o clientelă bogată, în majoritate femei. Odată a venit la el, neîntovărăşită de nimeni, o fată tânără. Inchis cu ea în odaia în care era închipuit un fel de altar, s'a repezit şi i-a acoperit corpul cu muşcături, încercând să-i sugă sângele.

Vecinii casei în care locuia abia i-au scos-o din mâini. Imi închipuiam grozava scenă şi un fior de frig am simţit cuprinzându-mi şira spinării.

In apropierea patului meu se produse un sgomot, persistent fâsâit de mătase grea, şopotitoare. Am deschis ochii.

Vecina din dreapta, schelet îmbrăcat într'o foaie subţire de piele, scosese nu ştiu de unde o pălărie, pe care o tot împodobia cu o panglică lată, de moar.

— Ce faci cu ea?... am întrebat-o.

— Mi-o pun noaptea în cap, să nu răcesc. Sufăr de reumatism.

— Ţi-ar ţine mai cald o bonetă sau o basma.

— Eu sunt obicinuită cu pălăria de-acasă. După moartea lui maman, rudele, ca să mă distrugă, m'au mutat într'o casă cu egrasie până'n tavan şi acolo mi-am betegit capul.

Vecina mea îşi înveli ţeasta aproape cheală cu comica ornamentaţie, care aducea a ceaun şi rămase în capul oaselor.

— Aşa mai semăn a fiică de general — vorbi ea cu glas bărbătesc, autoritar. Papa mă adora. Mă numia prinţesa, amazoana lui fermecătoare. La baluri elita ofiţerimii era numai după trena rochiei mele. Am fost frumoasă şi când aveam copil — pe Alfred al meu.

— El unde-i acum?

— Aici în spital, de cincisprezece ani e internat. Lucrează tâmplăria. N'a uitat franţuzeşte: vorbeşte tot aşa de frumos ca şi altădată.

— Tot rudele au fost cele cari i-au distrus şi lui viaţa?

— Nu, aici a fost vina mea şi a bietei maman. Era un copil nervos, plin de capricii. Maman îl iubia aşa de mult, că-l lăsa s'o tragă de păr şi să-i smulgă smocuri întregi. Dacă se cumpăra bere în casă, un pahar era al lui, altfel nu mai putea fi linişte. Ii venia în minte să ceară nu ştiu câte bastonaşe sau berete „marinar", trebuia să-i împlinim dorinţa de frica ţipetelor lui.

Femeea se opri brusc din povestire şi-şi cuprinse capul în mâini.

— Iar a început să mă doară amarnic capul ăsta dogit ca o oală veche.

Râse, înveselindu-se o clipă de comparaţia făcută.

Bietul Alfred tot voia să mi-l taie — când avea cinci ani — şi să-l ascundă în closet. Astfel de confesiuni îi făcea el bunicii lui.

Privirile i se înăspriră, devenind de-un cenuşiu întunecat, în timp ce vocea i se făcu moale, tânguitoare.

— Mai bine mă ucidea el, mititelul, să nu mai ajung prin mizeria deaici. Asta-i pat, asta-i învelitoare pentru o persoană de talia mea? E drept, după moartea lui mama nu mai aveam mijloace să ţin servitoare. Pernele şi plapoma rămâneau neînfăţate cu lunile. Rudele îmi aduceau săpun, dar eu cum n'am pus niciodată mâna în albia de rufe nu puteam să spăl. A venit odată în vizită o rudă şi din prag s'a oprit crucindu-se.

— Alice, cum poţi locui într'o cameră în care nu se mătură şi nu se aeriseşte cu lunile? Cine avea să facă?.. Pe mine maman nu mă pusese să ridic o aţă de jos. Eram debilă, aveam mereu ameţeli. M'au scos din pension devreme. O nouă grimasă de durere îi boţi faţa ca o pungă.

— Mor... mor... începu să geamă amarnic. Simt cum mi se desface ţeasta.

Infirmiera veni în grabă lângă patul ei.

— Haide, haide, lasă prostiile şi minciunile. Pune mai bine capul pe pernă şi dormi. Ii prinse umerii între degete şi încercă s'o lungească în pat.

Femeea începu să boncăluiască, umplând larga încăpere cu jălaniile ei.

— Vezi, poate are ceva...

— Da, are pe dracu. In fiecare seară la ora asta o apucă năbădăile. O zăludă.

Bolnava ţâşni din aşternut în halatul cenuşiu şi cu picioarele goale. Pălăria îi intrase bine în cap, acoperindu-i fruntea până aproape de ochi.

Mâinile femeii de serviciu n'au putut-o prinde ca să-i împiedice fuga.

— Se duce la spălătorie să-şi pună capul sub robinet. Ai s'o vezi acum venind murată, ca să înceapă să-şi usuce pe calorifer cloşca aia de mătase, pe care o pune în cap. Ce păţesc cu ea, când i se năzare să treacă alături în pavilionul bărbaţilor, ca să stea de vorbă cu fiul ei.

— Şi dece n'o laşi?

— Ce fiu? N'are nici unul. E fată bătrână. A fost guvernantă şi'n urmă damă de companie. Inşiră şi ea ce-a văzut şi-a auzit prin casele pe unde a fost.

— Uite şi-a făcut gustul...

Mi-am aruncat ochii spre uşă. Fosta guvernantă leoarcă de apă venia cu paşi ţopăitori, desfăcând larg picioarele ca de barză.

— Ţi-a trecut capu? am întrebat-o.

— M'am răcorit. Nu mai am nimic. Ce somn am să mai trag acum!

— Tu şi somn!... dădu din cap mustrător infirmiera. Până după miezul nopţii, morisca nu-ţi mai are odihnă şi mâine când vine domnul doctor la vizită atârni greu ca o piatră.

Mica bae capilară întărise puterile vecinei mele. Cuvintele-i alergau grăbite unul după altul, cu modulaţii şi accente care te îmbiau să crezi în ele.

Dar după un lung şirag, pe care-l socoteai fără capăt, stopă pe negândite, ca peste puţin timp să cadă într'un somn greu cu sforăituri sgomotoase ca de cal. Ii priviam chipul de bătrână saltimbancă. Ochii bulbucaţi tresăriră de câteva ori. In sărmana fiinţă oropsită se coborîse lumea visului. Poate că imaginile care se proectau acum pe ecranul minţii ei erau singurele dâre slabe de lumină, în potopul de întuneric ce-i învăluise fiinţa.

FOC!

Imi pipăiam arcadele ochilor care într'adevăr mă dureau. Nervii aţâţaţi nu voiau să deschidă drum odihnei. Deşi ora trebue să fi fost înaintată, bolnavele nu se hotărau să adoarmă. Una din ele, o persoană tânără, cocoţată în vârful patului, îşi mişca ritmic partea superioară a corpului, ca o marionetă uriaşă. Era gestul pe care-l fac deobicei femeile când sub stăpânirea unei mari dureri nu găsesc altă cale de a o mai alina, decât legănându-şi trunchiul, cu aceleaşi mişcări cu care adormi un prunc. Mai încolo o femee cu ochii închişi mişca neîncetat buzele, fără să rostească tare vreun cuvânt. Faţa cu trăsăturile bine întinse, ca o mască, aducea cu a unei moarte. Altcineva în timpul somnului a isbucnit de câteva ori într'un tril tânăr de râs, asemuitor arcului de lumină strălucitoare descrisă de un artificiu. Astfel, mai la fiecare pas, asistai la un nou tic al nervilor, repetat sub acelaş calapod, până la deplina istoveală.

Intr'o vreme lucrurile păreau a se linişti. Doar un vaet uşor care aducea pe alocuri a cântec de jale, străpungea domol haina tăcerii. Era o bolnavă care plângea fără lacrimi şi notele prelungite la cotituri se pierdeau unduios, cu nuanţe impresionante. Dormitam cu tresăriri de ochi asvârliţi în lături şi când somnul a apărut a fost parcă o cufundare greoaie, în adânc de pământ.

Un şir de răcnete m'au ridicat în picioare, ca un stâlp.

— Foc!... Foc!... striga cineva, cu o voce ce-o socoteai venită dintr'o lume de groază şi pieire; era o femee cu părul sur, despletit, care scotea acest ţipăt disperat, ţinându-se cu amândouă mâinile de bara patului, ca pentru a prinde mai multă putere. Câteva gardiene au răsărit, îndreptându-se întinse spre ea. Foc! Foc!... răsuna strigătul ei, parcă mai îndârjit. M'am apropiat şi eu. In ochii rotunzi, neobicinuit de mari, fixaţi spre un punct de dincolo de ferestre, citiai viziunea grandioasă a unui incendiu uriaş. Niciodată o minte întreagă nu poate ajunge pe scenă la o astfel de desăvârşire. Chiar imaginaţia, oricât de aprinsă, a celui care scrie nu poate da culoarea acelor ochi ca două globuri întunecate de sticlă, pătrunsă de straniul plin de măreţie al rătăcirii. Foc! Foc! continua ea să strige cu puteri mărite şi când vocea i se transformă în urlet, corpul i se sgârci într'un fel de ghem, ca să se întindă apoi moale ca o cârpă în lungul patului.

— Gata — vorbi una din femeile de pază — a terminat acum.

Aşezată cu faţa în sus, bolnava gâfâia din greu şi când lucrurile se socotiau liniştite, izvorî o nouă criză mai puternică, mai plină de spaimă. Bolnavele începeau să se agite. Infirmierele strigau la ele întorcându-le ridicarea din paturi, dar vorbele sunau

în zadar. Femeea fusese dusă din salon. Strigătele ei au mai răsunt încă multă vreme în urechile tuturora.

Ascultam pălăvrăgeala femeilor de serviciu care cunosc cu deamănuntul povestea fiecăruia. Femeia se dusese într'o dimineaţă în oraş să facă nişte cumpărături, încuind în casă pe o fetiţă a ei de trei ani, care dormia. Era ger afară, focul ardea în sobă, bine înteţit la plecare. Copilul s'a sculat şi-a început să se joace, scoţând tăciunii din maşină şi presărându-i prin odae. A luat imediat foc, arzând ca un şoarece şi când flăcările au cuprins bine întreaga locuinţă cu pereţii lucraţi din paiantă, atunci au prins de veste şi vecinii. Mama a ajuns acasă când focul îi mistuise copil şi avut şi'n clipa când şi-a dat seamă de tragedia petrecută, un ţipăt lung de groază a ieşit din pieptul ei — foc! — răvăşindu-i anemica flacără a înţelegerii, scoţând-o astfel din rândul celorlalţi oameni.

O ONDULAŢIE PERMANENTĂ FATALĂ

Noaptea prindea să capete durată de vecinicie. Am încercat să scriu ceva, dar gândurile veniau atât de pâcloase şi de negre că din ele nu se putea închega decât un imn al nebuniei şi al morţei. Am aruncat cu scârbă foaia de hârtie. Era oboseala care-mi dădea senzaţia de desgust, cuibărită în colţul buzelor. Incepusem să dau târcoale unei infirmiere guralive, căreia nu-i prea păsa de somn şi-am trecut cu ea în culoarul dela intrare, ca să putem vorbi în linişte. Uşa dela o încăpere s'a crăpat puţin şi-un cap de fată tânără s'a ivit în deschizătură.

— Nici domnişoara nu doarme — vorbi infirmiera. Ce vrei, e fericită, mâine părăseşte spitalul. Nu-i vorbă nici n'a stat mult aici, ca să aibe timp să se plictisească.

Fata care auzise discuţia ieşi în prag.

— Ce tot înşiri la fleacuri?... spuse ea cu accent de glumă. M'am făcut bine aici, dar în clipa în care mi-am dat seama unde mă aflu era să mă îmbolnăvesc din nou.

Am trecut în odăiţa ei, aşezându-ne toate trei în latul patului. Fata începu să povestească, cu o naivitate firească celor nouăsprezece ani:

— In vara aceasta, după ce mi-am luat bacalaureatul, înainte de a pleca la mare, m'am dus la un coafor să-mi fac ondulaţii permanente. Cred că aparatul nu funcţiona bine, căci peste câteva ore când lucrul s'a sfârşit şi m'am ridicat depe scaun, mi-am simţit capul încercuit de dureri sălbatece. Pe stradă mă opriam la fiece pas, gata să mă prăbuşesc. Nici când chinul acesta a încetat, nu mă simţiam la largul meu. Lipsia parcă ceva din mine. Pe plajă fugiam de torentul de viaţă, pentru a căuta câte un loc retras, departat de mulţime. Ore întregi rămâneam cu ochii pierduţi în largul mării, fără gânduri, aproape absentă. Apoi deodată am simţit dorinţa să-mi părăsesc familia şi fără ştirea lor să mă întorc în oraş. In lipsa celor de acasă mi-am făcut bagajul şi cu primul tren am pornit spre Capitală. Cea dintâi fază a boalei a apărut în vagon. Am uitat unde locuiesc şi orice efort era zadarnic. Imi strângeam tâmplele între pumni, plângând în hohote, dar deslegarea nu venia. Vedeam toată mişcarea din jur — pe un ofiţer mai ales care încerca să mă consoleze. Alături a înnebunit o fată — am auzit pe cineva vorbind tare în compartimentul vecin.

(Va urma)

MARGARETA NICOLAU

Marconi în trecere prin Japonia

Marele savant Marconi a vizitat recent Japonia. Cu acest prilej a urmat şi el tradiţionalul spălat pe mâini cu apă sfinţită care se obicinueşte acolo. In fotografia noastră vedem pe marele savant spălându-şi mâinile în apa sfântă.

Sărbătorirea a 6 ani de activitate neintreruptă la conservatorul coreografic Leria-Niky

Revista noastră reînfiinţează o rubrică de succes: Sfaturile pentru întreţinerea frumuseţii.

Această rubrică pusă sub auspiciile unui medic dermatolog şi a unei doctoriţe specializată la Berlin, suntem siguri că va satisface pe toate cititoarele şi cititorii noştri.

Vom răspunde — în mod gratuit — tuturor cititorilor cari ne vor cere sfaturi.

Institut medical cosmetic, sub conducerea unui medic specialist dermatolog şi a unei doctoriţe din Berlin.

Strada Brezoianu 9, et. III, tel. 3-3822. Consultaţii 11—1 şi 4—8.

polyfoto

în lumea artistică!

CINE nu a auzit de talentatul compozitor Elly Roman? Şi cine nu e îndrăgostit de tango-urile lui fermecătoare şi melodioase? Pe lângă că e un compozitor fecund. Elly Roman posedă o personalitate care, prin spiritul şi humorul ei, cucereşte, farmecă la primul moment.

PRIVIŢI aceste fotografii; ele redau personalitatea compozitorului la perfecţie. Polyfoto este, cu drept cuvânt, maestru în redarea personalităţii omului. Dealtfel, nu sunt decât 5 săptămâni de când s'a deschis studio-ul Polyfoto şi entuziasmul cu care a fost vizitat de public, merită a fi relevat. In decursul acestor săptămâni, s'au fotografiat 2533 de persoane şi toate au fost încântate de reuşita fotografiilor.

48

FOTOGRAFII
PENTRU

60

LEI

NU aveţi decât să faceţi şi Dv. o încercare, cu atât mai mult cu cât riscul — deşi e exclus să fie vreunul — nu vă costă decât 60 de lei. Cum suntem însă convinşi că fotografiile vor fi ireproşabile, veţi avea

polyfoto S.A

CALEA VICTORIEI 86 (VIS-A-VIS DE PALATUL REGAL

REALITATEA ilustrată

LUMEA SE PREGĂTEŞTE DE RĂSBOI

Fotografia noastră reprezintă un nou aparat cu ajutorul căruia se pot salva naufragiaţii submarinelor. Aparatul a fost descoperit de dr. Bernard şi este supranumit „Plămânul artificial". El asigură viaţa fiecărui membru al echipagiului.

ANUL. VIII No 368
12 FEBRUARIE 1934
10 LEI

Actualități

La Kyoto în Japonia s'a petrecut o înspăimântătoare catastrofă de cale ferată de pe urma căreia au fost 80 de morți și 63 de răniți. In fotografia noastră, transportarea răniților.

La legația turcă a avut loc un mare dineu cu prilejul vizitei d-lui Rușdi Bey ministru de externe al Turciei.

Săptămâna trecută au sosit în Capitală experții Ligii Națiunilor: d-nii Richard (expert francez), Roger Auboin (consilier tehnic al Băncii Naționale), de Bruins (expert olandez), Hall Patch (expert englez).

La Paris au avut loc săptămâna trecută mari manifestații de stradă. In fotografia noastră vedem un aspect al turburărilor din timpul nopții.

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREȚUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN	400 LEI
PE ȘASE LUNI	200 „
PE TREI LUNI	100 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
București Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30

Imprimată la foto - rotogravură în atelierele „Adevărul" S. A.

BALUL ANUAL

AL

„Realităţii Ilustrate"

ARE LOC

Sâmbătă 17 Februarie

L A

SINAIA

Se oferă astfel publicului odată cu o petrecere selectă, o excursie de Duminică în cea mai frumoasă localitate a munţilor noştri, excursie cu atât mai interesantă, cu cât la Sinaia au loc întreceri sportive internaţionale.

Plecarea Sâmbătă la orele 17 (5 după amiază). Inapoierea la Bucureşti, Duminică seara.

Cu 420 lei vi se oferă : a) călătoria dus şi întors din Bucureşti la Sinaia, cu tren special clasa II-a ;

b) Găzduire în hoteluri de primul rang la Sinaia ;

c) Intrarea la balul din saloanele Casinoului şi participarea la toate serbările;

d) Cafeaua cu lapte, Duminică dimineaţa, şi masa Duminică la prânz, la cele mai bune restaurante din Sinaia.

Acest bal al „Realităţii Ilustrate" va fi cel mai de seamă şi mai interesant eveniment monden al anului.

Ştrengarul

O mare lipsă de apă s'a resimţit acum câtva timp în Scoţia . Apa era adusă în tancuri de la depărtări foarte mari.

Aici radio România şi radio Bucureşti

PLEC grăbit din redacţie. La ora şase trebue să fiu la societatea de radio-difuziune din str. Berthelot, şi minutarul mă face atent că n'am timp de zăbovit.

Afară, fluturii de zăpadă vin clae peste grămadă, speriaţi de reclamele luminoase ale cinematografelor şi magazinelor.

Pentru câteva ceasuri, străzile sunt din nou învăluite în mantie de omăt proaspăt şi imaculat. Citesc în ochii trecătorilor bucuria copilărească pe care le-o produce minunatul joc al acestor „confetti", picate din slava cerului. Alături de mine, două şcolăriţe, cu capetele puţin aduse pe spate, sorb din sbor, cu o vădită voluptate, petalele albe ca floarea de mirt, aninate de buzele lor roşii. Mă îmbie gândul să fac la fel, să încerc şi eu fiorul rece al steluţelor milimetrice, topite pe vârful limbii. Dar tentaţia mă părăseşte odată cu sosirea în staţie a tramvaiului 24.

La ora şase şi un sfert — deci cu cincisprezece minute întârziere — deschid prima, apoi a doua uşă de fier, cu mânere gigantice, a oficiului Radio. O namilă de om, cu înfăţişare de cerber, investmântat în uniformă albastră, îmi ia interogatoriul de rigoare, după care, cu un gest teatral, îmi permite accesul în interior, unde mă întâmpină, ca pe un mire, cântecul din scripcă, cobză şi naiu, al unei orchestre nevăzute.

Urc câteva trepte până la sala de aşteptare. Printr'un om de serviciu — serviabil şi manierat — îi dau de veste d-nei Magda Creţoiu că o aşteaptă un reporter al „Realităţii Ilustrate". Pentru a nu suferi un refuz, recurg la o stratagemă banală în lumea gazetărească şi adaog că am să-i comunic o chestiune urgentă şi strict confidenţială. Din punct de vedere al intereselor mele profesionale, chestiunea era într'adevăr presantă, şi nu m'a mirat de fel surprinderea celei mai frumos cuvântătoare speakeriţe, când i-am mărturisit cinstit scopul vizitei mele inopinate.

Deranjată în exerciţiul funcţiunii, dela locul de grea răspundere, d-na Creţoiu a rămas câteva clipe pe gânduri, apoi, luând o hotărîre, m'a rugat s'o aştept puţin. Revenind, mi-a mărturisit că ceruse îngăduinţa direcţiunii să stea de vorbă cu mine şi să-şi pună o locţiitoare cât timp va ţine convorbirea noastră.

D. Iamandi

D-na Magda Creţoiu

D. Dan Andronescu

D-ra Lizette Poneşnic

Acest fapt, neînsemnat în aparenţă, m'a impresionat plăcut, dându-mi dintru început măsura conştiinciozităţii d-sale, şi a favorizat totodată puntea înţelegerii, nestânjenită de colportările oamenilor din umbră.

Cu oarecare emoţie în glas, d-na Magda Creţoiu a început prin a depăna firul copilăriei:

— Am petrecut una din cele mai frumoase copilării. Nu ştiu dacă aceasta o datoram atmosferei casei părinteşti, dragostei neţărmurite a celor din jurul meu sau firii mele expansive, profund muzicale, înclinată să izbucnească în triluri nesfârşite, închinate unor zeităţi făurite de închipuirea mea... Mai mult decât pe oameni, am iubit din fragedа copilărie păsările cântătoare, la care aş fi dorit să mă înalţ în sbor, pentru a le răpi meşteşugul cântului şi a-l face cunoscut oamenilor — aşa cum odinioară Prometeu răpise focul din cer, spre a-l dărui pământenilor.

Făcându-mă mai mare intenţionam să urmez cântul la Conservator. Căsătoria — neprevăzută în programul iluziilor — a pus capăt tuturor planurilor mele artistice. Aveam pe atunci 17 ani. Părăsind cuibul copilăriei şi pornind pe alte meleaguri, străine de sufletul meu, m'am desvăţat să mai cânt. Înapoiată în ţară, am căutat totuş o compensare a aptitudinilor mele lirice. Şi prilejul n'a întârziat să se ivească. Prin dubla înţelegere între societate şi mine, am fost angajată la Radio, în calitate de speakeriţă, profesie plină de răspundere, dar tot pe atât de agreabilă...

— Microfonul? — continuă în altă ordine de idei d-na Creţoiu, — îl consider ca pe un prinţişor drag, căruia îi port respectul cuvenit titlului său de nobleţă şi pe care-l alint cu făgădueli amăgitoare şi cu vorbe duioase, de teamă să nu-l speriu, şi ca să-l fac să mă aştepte cu drag, când sunt departe de el...

In felul ei, profesiunea de speaker reclamă imperios un suflet de artist. La

D-na Puia Vasilescu

Radio, ce-i drept acest suflet își găsește ambianța necesară. Dar aci nu mă refer la mediu, ci la procesul lăuntric, la starea sufletească a speakerului, independent de profesie, la starea lui normală, omenească. Ei bine, ca oricare artist, speakerul trebue să știe să-și înfrângă propriile lui vibrații sufletești. In orice stare psihică s'ar afla, speakerița sau speakerul trebue să păstreze o anumită modulație în glas, cât mai apropiată de rezonanța firească a glasului, cât mai puțin improvizată...

— Trac? Nu-mi aduc aminte să fi suferit de această meteahnă, frecventă de altfel până și în sferele lumii politice... Mărturisesc însă că știrile cu conținut dureros, oricât aș încerca să pun stavilă emoției, fac să-mi oscileze glasul, dându-i un ritm accelerat, sau o coloratură minoră. Sunt o fire extrem de impresionabilă, capabilă să înregistrez toată gama emoțională, dar s'o și temperez la nevoie...

Profit de acest moment de introspecțiune și o rog cu insistență, pe agreabila mea interlocutoare, să-mi desvălue, cu oarecare aproximație și obiectivitate, anumite trăsături caracteristice personalității sale. D-na Crețoiu șovăie. Mă străpunge prelung cu tăișul nedumeririi ochilor ei verzi, căliți în scânteietoare ape de opal. Își trece apoi mâna stângă prin părul castaniu, revărsat pe după urechi în unde de rugină. Am o clipă impresia reîncarnării Ifigeniei și regret că nu sunt meșter cioplitor, să prind cu dalta această imagine stranie, renăscută pe plaiurile noastre.

Insfârșit se hotărăște — și, ridicând privirea, cu un aer de evlavie și de supremă concentrare, izbucnește ca un șopot de izvor:

— Sunt fatalistă și superstițioasă. Până azi n'am de ce mă plânge, e drept; totuș, nu pornesc niciodată la drum fără să iau cu mine o iconiță, care m'a întovărășit ani în șir. Cum vezi, sunt copilăroasă sau, în tot cazul, destul de primitivă. Asta nu mă împiedică de fel să fiu hotărâtă, consecventă și mai curând optimistă, decât sceptică. Simt în mine o mare doză de feminitate. Doresc să am un copil asupra căruia să-mi revărs tot bunătatea, căruia să-i spun povești cu zâne și Feți-frumoși și să-i închin toată truda mea de-aci înainte. E ultimul meu ideal, pe care sper să-l văd realizat, căci foarte curând mă voi recăsători. Iți spun acest lucru, dar te rog să nu-l dai în vileag.. (D-na Crețoiu poate conta pe discreția mea!). In colo ce te-ar mai putea interesa? Nu mă duc la ceaiuri și nu joc bridge. Imi place în schimb cinematograful și nutresc o adevărată pasiune pentru discuțiile de ordin politic. Controversele, intrigile dintre culise, pronosticurile, îmi trezesc cu deosebire interesul. De aci și predilecția mea pentru literatura politică și biografiile marilor oameni de stat...

Trecuse mult peste timpul îngăduit de Direcțiune. Ne-am despărțit. Rezemat de balustrada ce da spre cabina speakerilor, am privit-o încă odată, admirând generozitatea naturii, care a înzestrat-o cu o ținută plină de grație majestoasă, cu o inteligență vie și cu un glas de crainic făurit din cel mai pur cleștar.

✱

Reporterul e prin definiție un om rău-crescut, insinuant, indiscret și folositor numai în anumite împrejurări. In realitate, el e un om inspirat de cele mai bune intențiuni, un om de ispravă, un informator al opiniei publice. Singurul lucru care i se poate reproșa e goana lui după inedit, o goană de posedat atunci când e vorba să-și satisfacă această nevinovată manie.

Am aflat adresa d-nei Puia Vasilescu după multă străduință din partea mea și tot atâta îndărătnicie din partea personalului, interesat — în definitiv — să scape de iscodirile mele. Imi scutiam multă bătaie de cap dacă știam dela 'nceput că d-na Puia Vasilescu e fiica d-lui Liviu Rebreanu.

Duminică la ora 3 m'am înființat la locuința nouii laureate a Societății de Radio. Sunt primit cu atâta voie bună și familiaritate, încât mă tem de o confuzie. Dar bănuiala avea să se dovedească neîntemeiată, suferind o promptă desmințire:

— Mă bucură nespus de mult vizita d-tale și te rog să crezi în simpatia deosebită pe care o nutresc față de profesioniștii scrisului.

Am înaintea mea o ființă mignonă, o ingenuă cu cap de păpușă, ochii expresivi, cu gene lungi răsfrânte peste pleoape, nas scurt și gură cărnoasă ca o piersică.

Luăm loc, vis-à-vis, pe două fotolii din fața biroului. Dar abia așezați, ospitaliera mea gazdă mă îmbie să iau o turcească și-mi întinde o cutie cu țigări.

— Te invit să te servești. Admirabile țigări! Le am dela Congresul Internațional al P. E. N. Clubului, care a avut loc anul trecut la Doubrovnik și la care am avut indescriptibila satisfacție să pot asista, lăsându-mi în amintire impresii pe care nu le voi uita niciodată...

...Cum? Dacă am terminat liceul?

Și d-na Puia Vasilescu râde cu o poftă demnă de invidiat, desvăluind două șiraguri de perle (domnișoara de pe reclamele pentru pasta de dinți ar putea să se ascundă).

— Cum văd vrei să afli situația mea școlară. Să ți-o clarific, deci. Am luat bacalaureatul în țară; am plecat apoi la Paris, unde am urmat științele naturale la Sorbonna. Silită de împrejurări am întrerupt aceste studii, înscriindu-mă la Facultatea de litere și filosofie din București. Am luat licența cu mențiunea „Magna cum laude". Astăzi sunt în anul al doilea de doctorat și număr 23 de ani.

Apoi, cu un debit verbal colorat și plin de vioiciune, interlocutoarea mea urmează:

— Ador voiajurile. Până acum am colindat prin Italia, Dalmația, Franța, Ungaria și Turcia. Aș călători toată viața, fără răgaz. Mă pasionează ineditul sub toate aspectele lui, — și socot că singur voiajul îți poate oferi mai concret și mai din belșug acest inedit. Dar, cum nu-mi pot satisface acest „lux", îmi place să-mi alung nostalgia pe țărmul Mării Negre, într'un *dolce far niente*, contemplând neputincioasa răsvrătire a valurilor sparte de grăunții bancurilor de nisip.

...Nu sunt de loc un model de energie. Mărturisesc că tot ce am izbutit să fac până azi, datorez de fapt stimulării părinților mei. La concursul de speakerițe însă, am concurat din proprie inițiativă, mânată de dorința unui câștig realizat de pe urma muncii mele. E un provizorat, până la ocuparea unei catedre în învățământ.

...D-ta colecționezi autografe? — mă întrebă surâzând d-na Vasilescu. Eu sunt o colecționară pasionată. Dacă te interesează, sunt dispusă să-ți arăt o seamă de asemenea autografe.

Trecem în odaia alăturată — un mic bazar cu chelimuri, velințe oltenești, icoane roase de vremuri, mătănii de chihlimbar, vase Lalique și Daume, scrinuri din bois-de-rose, tablouri în ulei, candelabre și câte altele.

Intr'un colț al odăii zăresc o bibliotecă, păzită de un elefant în miniatură, lucrat în lemn masiv de abanos.

— Un fetiș, — mă lămurește d-na Vasilescu, — l-am cumpărat la Istanbul. Am însă și lucruri mai de preț. Și cu un sentiment de venerație îmi deschide volumul de poeme *„Toi et moi"* al lui Paul Géraldy. Citesc:

„à Puia,

...A la maison chaque objet t'aime et te mérite. Tout devient gris et laid lorsque tu n'est plus là. Ton père, mon enfant, mourra si tu le quitte. Tu le sais, et pourtant un jour tu t'en iras...

Mais ça, c'est de la littérature!...

Heureusement... A côté de cette littérature, je mets ici, avèc bien plus de sincérité, des voeux, des compliments et beaucoup d'amitié.

PAUL GÉRALDY
Buc. 5 Dec. 1929

Imi înmânează un al doilea volum: *XX-e Siècle*, al lui Crémieux, unde găsesc simbolica dedicație:

„à Madame Pouya,

Qui est assez jeune (quel bonheur!) pour voir un jour l'Europe unie et qui est assez jolie, pour mériter de voir ce beau jour.

B. CRÉMIEUX

— Ultimul autograf l-am primit dela Jules Romains, odată cu seria de romane *„Les Hommes de bonne volonté"*. Iată dedicația: *„à Madame Pouya Vasilescu, dont je garderai le délicieux souvenir"*.

JULES ROMAINS
Doubrovnik-26 Mai 1933

— Spre ce autor se îndreaptă preferințele d-tale?

— Intre 15 și 19 ani îl divinizam pe Baudelaire. A fost o furie a adolescenței mele. Acum m'am potolit. Nu mai am nici un autor favorit. In schimb, simt o deosebită desfătare când văd un film bun, iar perechea Stan și Bran stă în fruntea preferințelor mele cinematografice. Am început să devin serioasă!

La plecare, cea mai recentă speakeriță îmi prezintă pe Deița, o delicioasă cățelușă, și pe cele patru păpuși: Mimi, Alma, Teddy și Rumiko — toate cuminți și cu vestminte frumos cusute.

Vizita mea profesională se prelungise peste limitele îngăduite de bunacuviință. De vină însă nu eram eu, ci mirajul, care mă transportase în lumea amăgitoare din o mie și una de nopți.

✱

Domnișoara Eliza Porușnic e studentă în al treilea an al Facultății de Drept. D-sa a mai candidat și acum doi ani la concursul de speakerițe și de speakeri, întrunind sufragiile unanime ale comisiei examinatoare. Cauze neprevăzute au împiedicat-o însă să ocupe postul, fiind înlocuită cu d. Andronescu, reușit al doilea pe acea vreme.

Anul acesta, prezentându-se din nou în fața microfonului, a avut dintru început convingerea fermă a reușitei — deși lotul de candidați o înspăimântase o clipă.

Din puținele cuvinte schimbate în preajma cabinei speakerilor, d-ra Porușnic mi-a lăsat impresia unui caracter deplin format și a unei minți agere. Activă, energică și optimistă, noua speakeriță cultivă cu predilecție sporturile, care dau trupului elasticitate și stimulează spiritul.

— Imi place viața! Iată taina optimismului meu, — îmi spune cu încredere d-ra Porușnic. Privesc lucrurile în adevărata lor lumină și știu să descopăr plăceri și bucurii în toate nimicurile.

Aș mai avea de adăogat că d-ra Eliza Porușnic încheie grupul celor trei grații al speakerițelor noastre; că e un tip de creolă, cu ochi de verveniță și bucle brune revărsate pe un grumaz de fildeș.

✱

Speakerii Soc. de Radio-difuziune sunt reprezentați prin d-nii Dan Andronescu și Iamandi.

D. Andronescu e absolvent al Facultății de Drept și, spre regretul poate al multor radiofoniste, e căsătorit. D-sa ne dă ca probabil să îmbrățișeze din nou cariera ziaristică, pe tărâmul căreia a mai activat. Indrăgostit de frumusețile naturii, îi plac cu deosebire excursiile pe jos. Pasionat avicultor, intenționează să înjghebeze o mică fermă la Grădiștea, pe malul Argeșului, unde are *„moșie"* de o jumătate pogon.

— Profesiunea de speaker — ne spune d. Andronescu — e foarte plăcută, dar surmenantă, din cauza răspunderii și a atenției vecinic încordate.

Printr'o coincidență curioasă, mie mi-a revenit sarcina de-a anunța cele mai importante evenimente survenite în ultimii ani. Formări de guverne, demisii de guverne, rezultatele alegerilor pentru Cameră și Senat, decesul oamenilor de seamă din țară și străinătate, etc... Ultimul eveniment de acest fel a fost anunțarea catastrofei stratonavei, în care și-au găsit moartea cei trei aeronauți ruși. Tot mie mi-a revenit dureroasa sarcină de-a anunța știrile în legătură cu asasinarea primului nostru ministru I. G. Duca.

Trecând la altă ordine de idei, d. Andronescu îmi dă câteva deslușiri în legătură cu Radio-reportajul.

— Radio-reportajul constă în plasarea microfonului la locul unde se petrece un fapt important, utilizând microfonul pentru redarea fidelă a sunetelor și sgomotelor dela locul radio-difuzat. Aceste sunete sunt întovărășite de o povestire sau o explicație sugestivă și trebue — în lipsa elementului vizual — să provoace în sufletul auditorilor o emoție cât mai vie și mai apropiată de realitatea scenelor reportate.

S'au făcut câteva încercări cu rezultate fericite. Unul din ultimile

reportagii radiofonice a fost transmisiunea serviciului religios dela biserica bulgară, la care primul ministru bulgar, d. Muşanoff — solicitat de radio-reporter — a rostit un cuvânt de urare, urmărit, desigur, cu o deosebită satisfacţie de vecinii noştri bulgari.

D. Andronescu relevă apoi că, în afară de unele observaţii juste, de care d-sa personal a luat act cu plăcere, dându-le curs, corespondenţii — anonimi în majoritatea cazurilor — sunt rău intenţionaţi. Dovada cea mai bună o constitue miile de scrisori elogioase primite din toate colţurile lumii.

Pe d. Iamandi l-am descoperit după lungi şi laborioase investigaţii. Un hâtru bun de glume mi-a relatat că d. Iamandi a suferit un grav accident. Acelaş informator mi-a comunicat, după vreo jumătate de oră, că îi pot vedea cadavrul la morgă.

Nu ştiu din ce sursă se inspira acel domn, cu înfăţişare de roman, şi ce plăcere diabolică îl determina să-mi servească aceste aperitive sinistre.

Ştiu numai atât: că nu m'am lăsat nici intimidat, nici indus în eroare. Şi cum spuneam mai sus, în cele din urmă am dat de urmele d-lui Iamandi — un om matur, cu rare însuşiri intelectuale, sceptic, modest, cu o înfăţişare blândă şi simpatică şi cu un uşor Accent moldovenesc în grai.

— După trei ani de neîntreruptă activitate la Soc. de Radiodifuziune, am ajuns la concluzia că trăiesc în cea mai agreabilă atmosferă, datorită mediului şi manifestărilor din toate domeniile ştiinţei şi artei.

...Sunt adeseori întrebat dacă nu mă plictisesc. Nu-mi dau seama niciodată când am ajuns la sfârşitul emisiunii.

...Ar trebui să se ştie că speakerul e — lăsăm de-oparte excesul de modestie — un om cu cultura generală. Dar ca om, el e supus greşelii. Radiofoniştii însă ne consideră, de bună seamă, nişte maşini automate... In genere, fiecare individ, în parte, e un mic tiran, care încearcă să-şi impună preferinţele. De aci, acuzări excesiv de aspre, observaţii subiective, unilaterale — nu generale.

..Conferenţiarii, fie oameni politici, fie oameni de litere, sunt deprinşi să se vadă controlaţi de public. Neavându-l în faţă, sunt adesea desorientaţi. Totuş, am observat destul de des conferenţiari, cari gesticulau, caşicând ar fi avut înaintea lor mulţimea ascultătorilor. Această imaginară prezenţă a publicului e de un real folos conefenţiarului. Fenomenul îl socot fericit şi îl recomand tuturor vorbitorilor.

— Lapsus? Imi amintesc de unul singur. Era o reclamă, care începea astfel: „Mireselor! Coroniţe, beteală, montează..." In loc de „coroniţe" am spus — lipsit de orice intenţie subversivă — *„cornițe!"*

...Nu, fotografie n'am decât pentru carnetul meu de identitate. Spune-le şi d-ta cetitorilor „Realităţii Ilustrate" că sunt cârn, ciupit de vărsat şi că am părul vâlvoi...

Eu mi-am procurat totuş o fotografie, pe care o reproduc în ciuda d-lui Iamandi. Iac' aşa!!

A. BUNEA

E INTERZIS DANSUL PÂNTECELUI!

ORIENTUL dispare!... Dacă doriţi să-l mai vedeţi în toate formele şi splendorile lui clasice — sau măcar în acele puţine ce i-au mai rămas — trebue să vă grăbiţi. De pildă, astăzi, iată că şi dansul pântecelui vine să sporească numărul atâtor obiceiuri cari au fost. Alungat de străşnicia legilor lui Kemal, din toate teritoriile aflate sub scutul semilunei, mai rezista însă, până deunăzi, în Africa. Acum, Bey-ul Tunisului l-a interzis de asemenea în regatul său... Constantinopolul, — sau Istambul mai bine zis — s'a deprins încet-încet cu noua stare de lucruri şi, prin toate localurile, balerinele de orice rasă se specializează, resemnate, să danseze cu picioarele, lăsând pântecele în pace. Totuşi, dacă voim mai putem găsi şi astăzi pe malurile Bosforului dansul arab, primitiv şi clasic. De asemenea, nu lipseşte nici din unele localuri luxoase cari oferă astfel de spectacole publicului ales, sau în café-concerte unde atât indigenii cât şi streinii sunt atraşi de reclama câtorva trupe de balet egiptene, cărora li e îngăduit ceia ce turcilor nu li se admite: dela fes la dansul buricului.

Dar şi faimoasele „turneuri ale dervişilor" au căpătat lovitura de graţie, pornită dela guvernul egiptean din Cairo. Un decret recent apărut le-a paralizat întreaga activitate, deoarece „după multe şi înţelepte cercetări, s'a constatat că exerciţiile lor n'au fost prescrise niciodată de religia lui Mohamed". De aceia au fost izgoniţi cu toată energia din „tekié" unde executau mişcările lor pervertitoare „întru gloria cea mare a lui Allah". Precauţiunea luată de stăpânirea egipteană, era o urmare la măsurile asemănătoare întronate pe tot cuprinsul republicei lui Kemal.

O altă latură a chestiunei musulmane a prilejuit o grabnică şi poate neaşteptata emancipare a femeii turce. Otomanele, scăpate de văluri şi de haremuri, au pătruns imediat, cu energii proaspete şi tinereşti, în viaţa publică. O asemenea răsturnare de lucruri şi tradiţii, a avut drept efect să stârnească invidia în rândurile surorilor lor în mahomedanism, de sub toate latitudinele. Şi iată că, acum câteva zile musulmanele din Palestina au trimis o delegaţie Inaltului Comisar, la Beyruth cerând în numele lor autorizaţia să lepede vălurile. De asemenea, şi femeile din Anatolia, brunetele cu ochi languroşi şi gesturi feline, socotite drept cele mai religioase şi păstrătoare ale tradiţiilor de odinioară, au declarat că de-acum încolo vor eşi pe străzi fără văl şi se vor răscula împotriva sclaviei haremurilor. Toate aceste „tcharchaif" (cearceafuri) aruncate cu gesturi de nesupunere dincolo de minarete au o mare însemnătate. Eri se chema sacrilegiu; astăzi, tinerii, îl numesc modernism. Chestiunea vălului e o problemă complicată. Otomanele moderniste spun că religia n'are nimic de-aface cu el. Mohamed, contempla cu plăcere obrazul femeilor care, pe vremea lui, umblau cu faţa descoperită. O veche leegndă spune că Mohamed, îndrăgostit de soţia unui discipol al lui, o convinse să fugă cu el. Devenind apoi gelos din pricina frumuseţii acesteea şi, nevoind ca alţi bărbaţi să-i poată admira chipul, el le sfătui pe toate femeile care urmau religia lui să adopte cearşaful. Şi astfel, vălul, născut din egoismul şi gelozia bărbaţilor, trăi câteva secole de-a rândul până când turcoaicele de astăzi l-au lepădat la gunoi, odată cu papucii şi şalvarii, simbolul sclaviei de până acum.

Or, astăzi, Bey-ul Tunisului a dat lovitura de graţie şi ultimelor vestigii ale mahometanismului ruginit. Cu câteva zile înainte de începerea posturilor clasice, a scos fără veste un decret, adormit de aproape o jumătate de veac în arhive, decret care a avut darul să semene groaza în rândurile balerinelor şi ale impresarilor. Intr'adevăr, acest decret interzice dansatorilor tunisieni — şi dansatoarelor, în mod special — să apară în localurile publice cu dansuri coreografice. Decretul, a căzut ca un trăznet din senin şi câţiva impresari s'au putut pune la adăpost angajând balerine de rasă israelită; alţii, au trebuit să renunţe la spectacolele anunţate.

Astfel, Tunisul, îşi pierde una din caracteristicele lui de seamă, deoarece dansul pântecului, executat de vestitele balerine locale era una din cele mai mari atracţiuni pentru indigeni şi streini. Primul rezultat al acestei măsuri, a fost o invazie de dansatoare europene, oţelite până acum în exerciţiile aspre cu... şomajul.

H. G. W.

Ofiţerii comandanţi din garnizoana Oradia în jurul I. P. S. S. Dr. Valeriu Traian Terenţiu episcop român unit cu prilejul banchetului dat cu ocazia sfinţirii icoanelor alături de confesorul militar generalul Popp şi a prefectului Gh. Băncilă.

Şcoala cavalerilor englezi de la Aldershot lângă Londra este renumită prin călăreţii ei,—cei mai de seamă din toată Anglia. In fotografia noastră (sus stânga) îi vedem în timpul unei sărituri dificile.

In Anglia s'a descoperit un nou Rembrandt datând din anul 1635. El reprezintă portretul unui bărbat tânăr. In fotografia noastră (mijloc dreapta), pictura lui Rembrandt.

In California tinerele sportive au posibilitatea să facă sport de iarnă după ce au luat baia de soare la plajă. In fotografia noastră vedem un grup de tinere skioase înainte de plecarea în cursă (mijloc stânga).

Din toată lumea

Spectacolele cu urşii sunt foarte mult gustate în India. In fotografia noastră vedem doi urşi dansatori cu ursarii lor la târgul din Lahore.

O demonstrație aviatică în Germania

BETON ARMAT între FRANȚA și GERMANIA

— Frontiera subterană —

de F. ADERCA

MOMENTUL CEL MAI SLAB

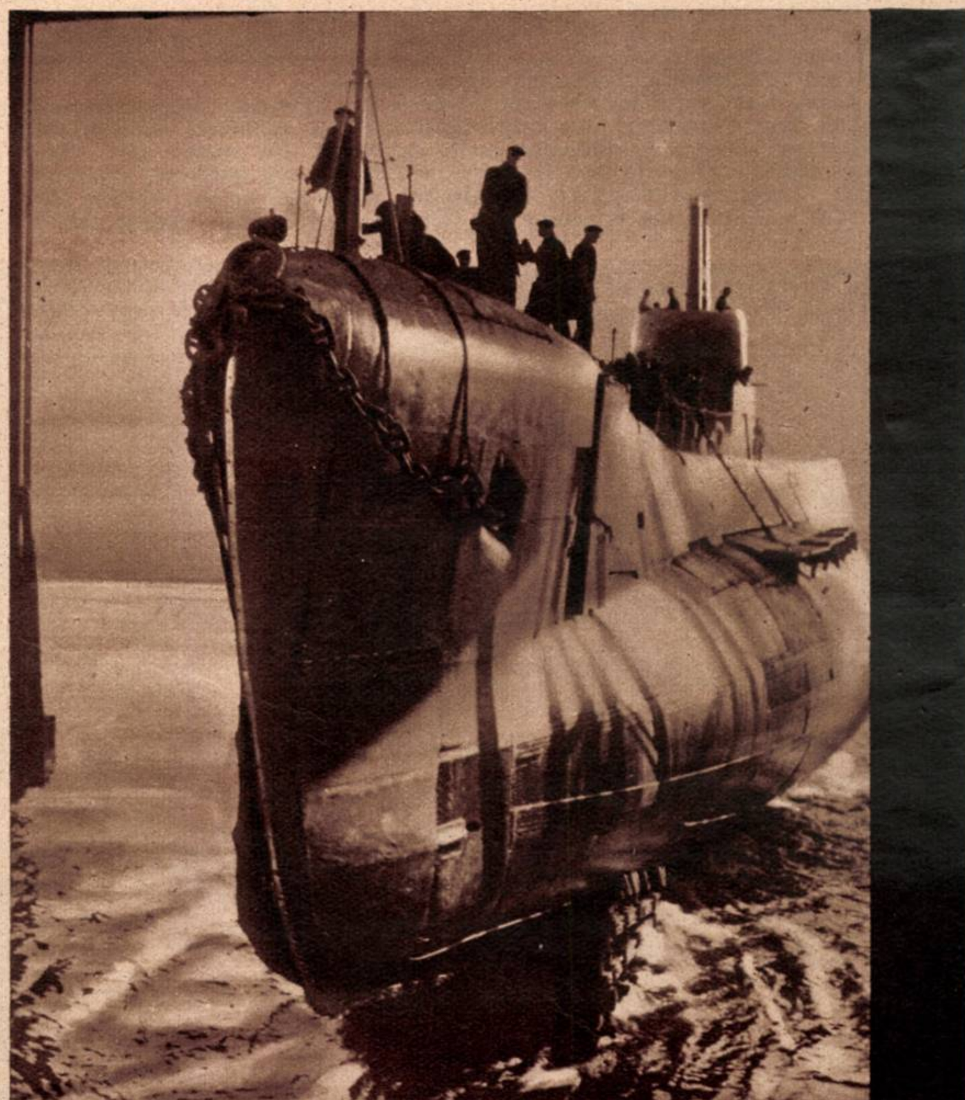
S'AU găsit câțiva strategi de cafenea cari să afirme că „Franța e apărătoarea cea mai zeloasă a păcii din Europa, numai pentrucă ea ar fi câștigat cel mai mult de pe urma războiului — și că nimeni nu vrea să piardă ce-a câștigat prin noroc". Această judecată e nedreaptă și pornește, dacă nu din rea credință, dintr'o proastă informație. Franța a câștigat prin Tratatul de la Versailles, Alsacia și Lorena, care nu e un câștig, ci o recunoaștere a unui drept istoric. Atât. Ar fi pierdut însă mult mai mult — și ca teritoriu și ca însemnătate în istoria lumii, dac'ar fi fost înfrântă. Fără a mai avea ceva de câștigat de pe urma unui nou războ, ea are *totul* de pierdut — și situația ei este astfel în zilele noastre aidoma cu a lui Napoleon, ale cărui victorii deveniseră banale și care a căzut după o singură înfrângere, pentrucă nu putea fi decât catastrofală.

Au câștigat poate mai mult — ca teritoriu, ca avuție, ca prestigiu politic — foști aliați ai Franței: italienii, englezii, americanii, cari prin atitudinea lor n'au încurajat acțiunea pacifică a Franței. Dacă Germania a putut eluda pe față sau în ascuns cele mai de seamă prevederi ale Tratatului de pace — și în primul rând clauzele de desarmare — faptul se datorește Italiei, care a ținut intenționat ochii închiși. Statele-Unite ale Americii, care a sabotat plata despăgubirilor de războ, Angliei care a lăsat totdeauna între o hotărîre și alta destul timp ca să se vadă că nu e totdeauna și neapărat de partea Franței.

Situația de-acum în Europa este mai gravă decât în 1914. Atunci războiul a isbucnit brusc, provocat de un atentat în Herzegovina. Azi războiul se pregătește aproape fără nici o mască și e așteptat de la o zi la alta.

Acțiunea diplomatică a Franței a creat totuș în jurul Germaniei un cordon destul de serios al păcii (cu toată dezertarea din ultimul moment a Poloniei). Pentru hotarul ei, Franța lucrează de patru ani la un sistem nou de apărare, pe care îl vom vedea îndată, mai jos.

Că n'a luat aceste măsuri mai din vreme, de a doua zi după semnarea tratatului, a fost o greșală. desigur, dar și o dovadă de bună credință: Franța nu-și mai închipuia că popoarele vor fi atât de slabe încât să îngădue să mai fie duse de diplomații și generalii lor, pe câmpul de măcelărie. Adevărul e că Franța înainte de 1938 nu va avea un sistem destul de solid de apărare a frontierei dinspre Germania. Se lucrează cu toată graba și cu toată seriozitatea la construcția frontierei de oțel și beton armat, de care urmează să se lovească regimentele de asalt și artilerie ale armatei dușmane. Sumele cheltuite până acum se ridică la miliarde — deși lucrările au început abia în 1929. Alte

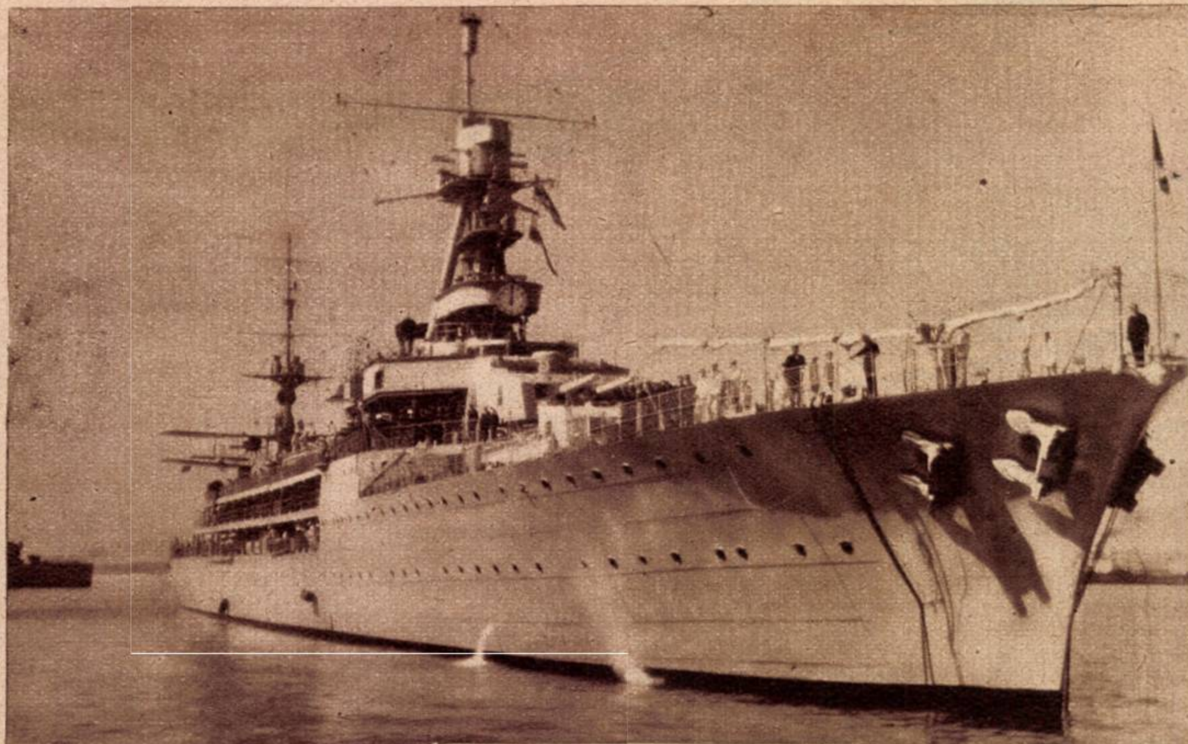

submarin perfecționat la maximum

miliarde sunt prevăzute pe cei patru ani care urmează. Şi pentru a putea investi atâta aur în fortificaţii, marele stat-major francez a trebuit să renunţe la trupe numeroase sub arme şi să institue serviciul militar de numai un an. D-l *Henry Clarisse*, căruia i-a fost îngăduit să viziteze nouile fortificaţii franceze de la est, are dreptate să spue cu acest prilej că „trupele trec, fortificaţiile rămân”.

Fapt e că'ntre 1934—1938 Franţa se află neocrotită — adică lipsită şi de trupele necesare permanent sub arme şi de un sistem încheiat de fortificaţii. Aceşti patru ani reprezintă răstimpul cel mai potrivit de a fi atacată de duşmanul de la răsărit, căruia nu i se putea opune maximul ei de rezistenţă.

Se va folosi Hitler de această împrejurare unică? Sau nici mijloacele lui de atac nu sunt în acest răstimp, mai puternice?... Timpul va da un răspuns.

Nava Jeanne D'Arc

ORAŞELE DE BETON

Planul francez prevede construirea unei fruntarii subterane de beton, de-alungul întregului hotar vizibil, de la răsărit. Nici o porţiune nu trebue să rămâe neocrotită, pe unde s'ar putea strecura o trupă oricât de subţire a inamicului, spre a reduce la [illegible] întregul sistem de apărare.

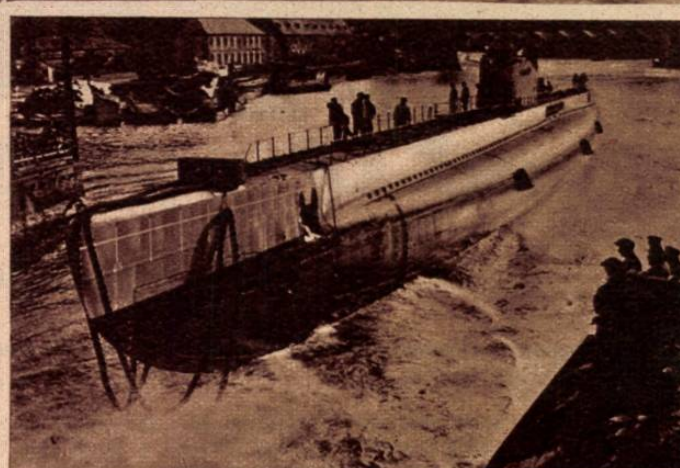
Această frontieră de beton armat nu trebue închipuită ca un zid subteran, asemenea zidului chinezesc ridicat pe vremuri împotriva năvălitorilor manciurieni. Frontiera nevăzută franceză e alcătuită din *nuclee de apărare*, înzestrate cu armament modern — tunuri, aruncătoare de mine, proectoare, mitraliere — astfel situate, ca prin încrucişarea focului lor să poată alcătui *o neîntreruptă barieră de foc de la frontiera Belgiei până la frontiera Elveţiei.*

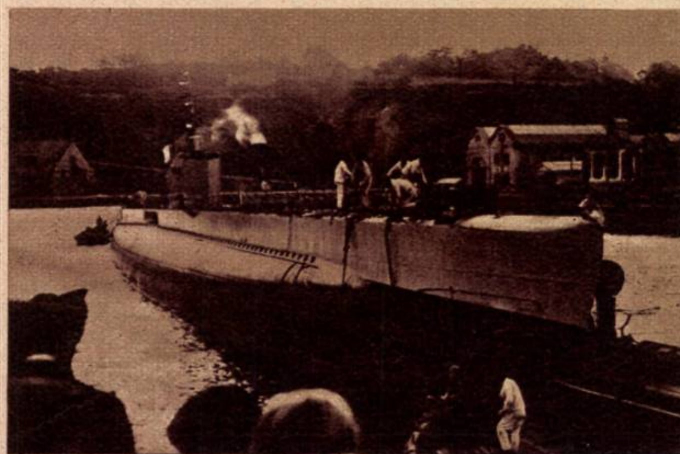
Experienţa din 1914—1918 a Verdunului n'a fost zadarnică. Trupele germane sacrificate fără milă, au cucerit câte un punct fortificat, dar n'au putut anula sistemul întreg de apărare. Pe la Verdun nu s'a trecut şi „nu se trece”.

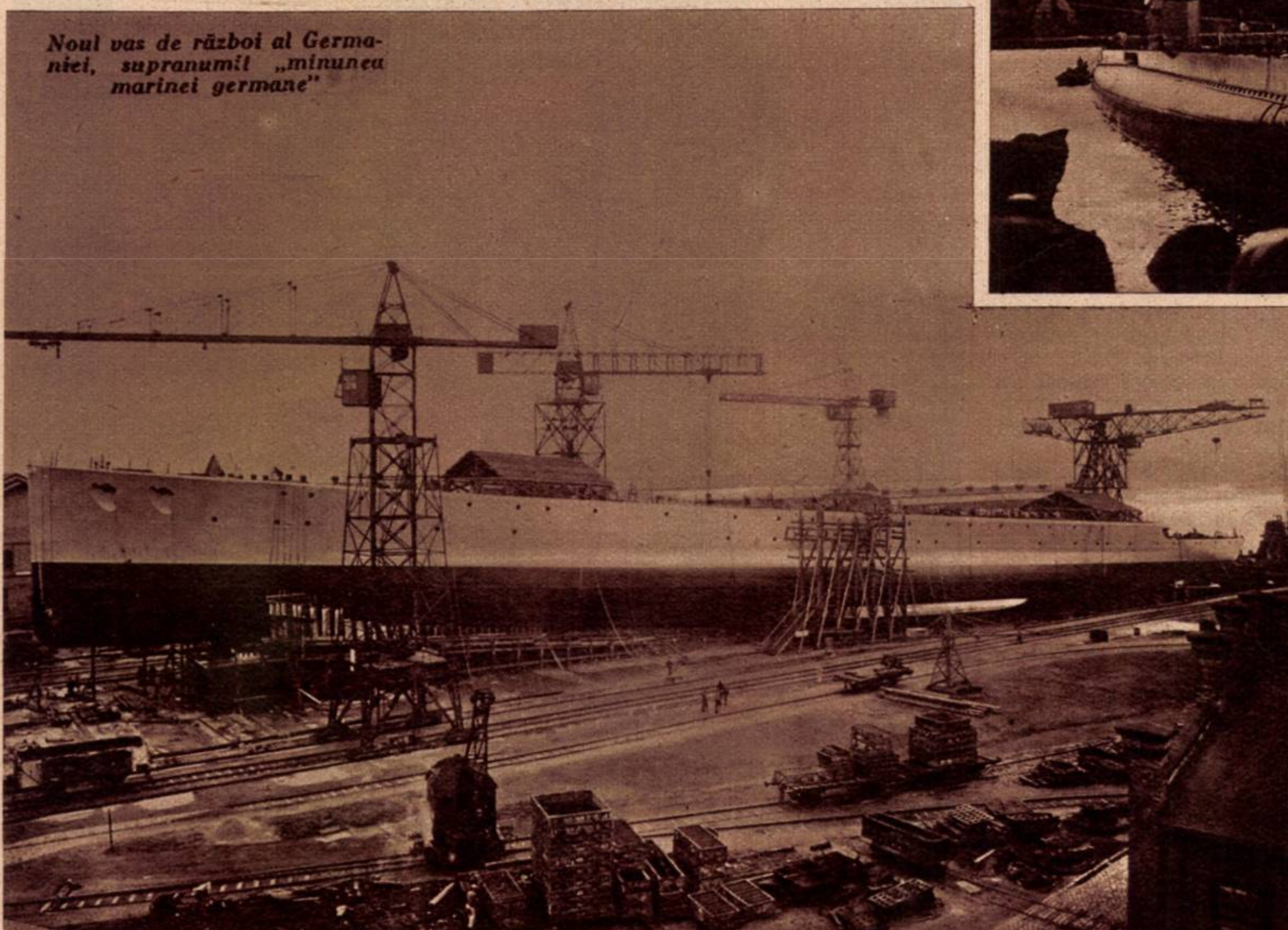
Intre nucleele mari — cari poartă drept nume litere de alfabet: nucleul D sau F, sau R, etc. — şi care sunt astfel construite încât să ia totdeauna forma terenului, spre a fi mai uşor camuflate, se află „blokhausuri” de legătură, de-asemenea bine ascunse.

Aceste fortificaţii, întrucât pot fi văzute din afară, au înfăţişarea unor cupole, sau triunghiuri sau dreptunghiuri uriaşe de beton cenuşiu, prevăzute cu alveole, de unde ies gurile de tunuri. Un nucleu pare, văzut din văzduh — înainte de-a fi ascuns sub frunze sau iarbă sau tineri arbuşti — asemenea unei fiare apocaliptice, pitită sub un mal abrupt, gata să facă o săritură sau să scuipe foc. Când vor fi mai bine ascunse, deasupra lor vor putea trece şi paşte oile...

Măsurile luate pentru ocrotirea şi funcţionarea acestor fortificaţii le fac într'adevăr inexpugnabile. S'au prevăzut cazurile *extreme*, cărora nucleele de beton trebue să le facă faţă. La obicinuitele reţele de sârmă ghimpată, la un kilometru înainte — care întârzie atât de mult un atac, în vreme ce mitralierele pot lucra fulgerător — se adaogă situaţia proeminentă a terenului care adăposteşte fortificaţia centrală. Inamicul are de luat cu asalt un mal destul

Cele două submarine franceze „Heros” şi „Centaure” în portul Brest

Noul vas de război al Germaniei, supranumit „minunea marinei germane”

de innalt şi dacă totuş a isbuţit să ajungă în preajma fortăreţii, „podurile rulante" care fac legătura cu terenul învecinat, sunt trase înăuntru. Trupele de asalt se găsesc în faţa unor şanţuri adânci, şi mai greu de trecut decât reţelele de sârmă ghimpată, căci din toate direcţiile inamicul e pândit de mitralierele ascunse în blokhausurile învecinate.

Se cunoaşte puterea de acţiune a obuzelor de 420. Forţa lor e zădărnicită — dacă inamicul ar ataca direct una din fortăreţe, presupunând că ar descoperi-o şi repera-o perfect — în primul rând de *blindajele de oţel (cuirasele)* alveolelor cu tunuri şi în al doilea rând de *adâncimea* la care a fost mutat centrul de acţiune al fortăreţei.

La nu mai puţin de *nouăzeci şi opt de metri adâncime* s'a construit un adevărat oraş de beton armat, prevăzut cu linie ferată, cabluri de lumină electrică, ventilatoare puternice, cazemate izolate cu muniţii, ţevi de apă, canale de scurgere, ascensoare şi... camere de odihnă.

Fortăreaţa e astfel construită ca să poată funcţiona la perfecţie *chiar în cazul când inamicul a izbutit s'o izoleze de centrul de aprovizionare* (a tăiat linia de cale ferată şi a inundat toată regiunea cu gaze. Sistemul de ventilatoare — ajutat de presiunea atmosferică existentă la 100 m. sub pământ — a fost distribuit în interior nu numai în vederea unei bune aerisiri, dar şi pentru înlăturarea rapidă a urmelor de gaze care-ar putea pătrunde în oraşul de beton. Sistemul electric e de-asemenea prevăzut cu uneltele *care-l fac să funcţioneze independent*, iar proviziile de cărbuni, păcură şi benzină în adăposturile subterane, ar fi îndestulătoare — ne informează d-l Henry Clarisse — „unei flote de transatlantice".

Vibraţiile betonului sub bombardament au provocat la Verdun numeroase cazuri de nebunie. In nouile fortăreţe, servanţii tunurilor şi mitralierelor nu rămân decât un număr limitat de ore în alveolele de serviciu. Restul timpului, ei locuesc în camerele subterane, perfect amenajate, unde găsesc alături de un confort neobicinuit în vreme de răsboi şi mijloace de distracţie în comun: radio, cinematograf, patefon şi chiar — de ce nu? — teatru...

Nici în cazurile — atât de improbabile! — ale unor năvăliri duşmane înlăuntrul oraşului subteran, *fortăreaţa nu se socoate pierdută*. Culoarele, tunelurile, bulevardele şi stradelele sunt prevăzute din loc în loc cu uşi de fier massiv care se închid automat şi silesc pe năvălitor la o luptă cumplită, pas cu pas — în vreme ce, sus, tunurile şi mitralierele fortăreţei nu încetează de a funcţiona.

In starea de azi a tehnicei militare, sistemul defensiv al Franţei, clădit sub frontiera de răsărit, nu-şi are pereche în lume şi — pe cât omeneşte se poate prevedea — e cu neputinţă de cucerit, chiar cu o armată de eroi, prevăzută cu armele cele mai moderne.

Pe măsura construirii fortăreţelor subterane, statul-major francez aduce trupe, care fac execiţiile necesare pentru a se putea folosi numaidecât de ele, în caz de nevoe.

FRONTIERELE „NEUTRE"...

Germanii au arătat din 1914, când au trecut frontiera Belgiei şi a ducatului independent de Luxemburg, că nu cred în frontierele „neutre". Franţa a învăţat şi din această lecţie. In proectul ei de apărare, e prevăzută o frontieră de beton pe toată porţiunea Luxemburgului. Mai jos, de-alungul Rinului, fortăreţele n'au putut fi construite pe măsura celorlalte, din pricină că Rinul fiind internaţional, nu rareori câte un remorcher german se opria şi acosta exact la punctul de unde se puteau vedea lucrările militare franceze. Dar pericolul aci, la Rin, e mai mic. Dacă germanii ar isbuti — în orice caz cu mari jertfe omeneşti — să treacă peste fortificaţiile mascate, s'ar lovi de zidul de netrecut al munţilor Vosgi, împotriva cărora un atac militar ar fi o faptă de nebun.

Tot atât de nesigură a devenit frontiera Elveţiei, peste trupul căreia germanii au şi spus că vor trece, a doua zi după declararea războiului. Dar Elveţia e locuită în bună parte de germani şi nu se ştie dacă soldaţii elveţieni vor lupta cu eroismul soldaţilor belgieni. Şi pe această porţiune, Franţa trebue să construiască oraşele subterane de oţel şi ciment armat, ca şi pe frontiera directă cu Germania.

Singura frontieră care mai poate aştepta, este linia despre Belgia. Aci germanii se vor lovi în primul rând de obstacolele puse de belgieni, apoi de linia franceză de la Mauheige, care, deşi distrusă în 1914, va trebui refăcută.

Activitatea pacifică a Franţei e de admirat. Dar nu trebue să uităm — şi Franţa nu-şi face nici ea iluzii — că niciun zid n'a împiedecat vreodată isbucnirea răsboiului, iar nebunia oamenilor e uneori mai tare ca betonul...

F. ADERCA

IMNUL NAŢIONAL ROMANESC IMPLINEŞTE O JUMATATE DE VEAC

TRĂIASCĂ REGELE

IMNUL nostru regal împlineşte, în acest an, jumătate de veac. Când şi în ce împrejurări a fost alcătuit?

Mulţi nu ştiu, că la 1881, în preajma serbărilor de încoronare a primului nostru rege, nu exista încă un imn naţional. In grabă, chestiunea trebuind să fie soluţionată numaidecât, s'a cântat atunci imnul naţional... *austriac!*

„Gott erhalte" a fost tradus: „Doamne sfinte, întăreşte pe al nostru rege", muzica de Haydn rămânând aceeaşi, astfel cum se cânta şi în Austria.

„ONOR"

Ed. Hübsch era încă prin 1861, sublocotenent şef al muzicii regim. 2 linie, când a compus „Marşul triumfal", care se executa în tempo de marş de muzicile militare, ca „*onor*" la domnitor şi steag.

Dar abia acum cincizeci de ani, în 1884, i s'au adaptat versurile lui Vasile Alecsandri, şi fiind executat mai rar, a luat numele de *Imn regal.*

Unii, din generaţia de azi, rămân totuşi cam nedumeriţi, când pronunţă cuvântul „*onor*":

Trăiasă regele
In pace şi onor...

De altfel cuvântul este întrebuinţat tot sub forma aceasta şi în comenzile militare.

De ce „onor" şi nu „onoare"?

Marele nostru Alecsandri a fost de părere că cuvintele „amor", „onor" sunt de gen masculin. Intr'o piesă a lui, pune un personagiu să dea explicaţia:

— Nu putem spune „onoare", după cum nu spunem nici „amoare"...

Totuşi punctul de vedere al bardului dela Mirceşti n'a fost primit de posteritate.

Azi nu mai spune nimeni: „pe cuvântul meu de onor" sau „pe onorul meu", ci „pe onoarea mea".

ASALTUL IMPOTRIVA TEXTULUI MUZICAL

Contimporanii lui Hübsch au dat şi un asalat împotriva textului muzical, pe care-l considerau „sărac, măsluit şi naiv, ca concepţie şi realizare, atât ca poezie, cât şi ca muzică". Procesul nu se termina încă nici în anul 1925, când d. M. Costin, profesor şi director al Conservatorului din Tg. Mureş cerea să fie înlocuit cu un „imn însufleţit", care să fie născut „dintr'un strigăt al neamului".

Unii au insinuat că în imnul lui Hübsch s'ar găsi accente din Chopin.

Intre cei, cari au încercat să facă alte imnuri, cităm pe: Francisc Caudella, violonist de valoare, primul director al Conservatorului din Iaşi; Al. Flechtenmacher primul director al Conservatorului din Bucureşti şi P. Peters, profesor la Conservator, cari au compus „Imnul naţional" şi „Imnul dinastic", cu texte de Maria Flechtenmacher şi D. Teleor. Deasemenea a mai compus un imn I. St. Paulian, din Turnu Severin.

După cum observă d. M. G. Posluşnicu, în „Istoria muzicii la români", dintre toate imnurile, cel mai reuşit este acel al lui Gavril Muzicescu, pe aceleaşi versuri ale lui Alecsandri *). La un moment dat, se părea că imnul lui Muzicescu va lua locul de onoare. La diferitele solemnităţi oficiale, muzicile instrumentale executau, imnul lui Hübsch, iar corurile cântau, alternativ, imnul lui Muzicescu.

Deşi imnul nou al lui Muzicescu sobru şi înălţător, plăcea foarte mult, totuşi însuş autorul Muzicescu, după moartea lui Hübsch, a armonizat compoziţia „rivalului" său şi pasionându-se pentru noua formă, începu să dirijeze cu plăcere imnul compus de Hübsch, renunţând la propria sa lucrare.

Imnul a fost armonizat mai târziu de alţii. Aproape fiecare şef de muzică militară îşi avea, la un moment dat, notele sale speciale.

Regele Carol I

Vizita împăratului Franz Iosef la castelul Peleş din Sinaia

*) Portretele lui Gavril Muzicescu şi Anton Pann sunt din colecţia editurii „Cartea Românească" care a editat şi lucrarea „Istoria Muzicii" de M. G. Posluşnicu.

In ultimul timp, la radio, am auzit un splendid aranjament pentru cor. Păcat că nu s'a anunţat autorul.

Dintre cei, cari au armonizat sau utilizat imnul lui Hübsch, trebue să punem la locul de cinste pe maestrul George Enescu. Imnul se aude în „Rapsodia română" a maestrului, precum şi într'o altă delicioasă compoziţie a lui, servind drept canava unui dans şăgalnic suprapus într'o fericită inspiraţie.

Au căutat şi alţii să utilizeze imnul în compoziţiile lor. Dacă nu ne înşelăm, Narice şi pianistul Fuchs au şi ei câte-o „rapsodie română", în care figurează acest imn.

Cu prilejul jubileului de 50 ani al imnului regal, poate ar fi nimerit să se cânte toate „imnurile naţionale" compuse în decursul timpului, precum şi cele mai frumoase utilizări pentru cor şi orchestră ale imnului lui Hübsch.

MUREŞEANU ŞI PAN

Ar fi iarăşi interesant dacă, la un prilej nimerit, s'ar cânta şi imnurile noastre mai vechi, dându-ni-se o idee cum buciumau plăeşii, — cum cânta „meterhaneaua", care a speriat pe senzibila lady Craven, mai târziu principesă de Auspach-Bayreuth, musafiră la curtea lui Mavroghene, etc.

G. Muzicescu

Scriitorul italian Galeazzo Galdo spune că la 1659, Septembrie, a auzit muzica lui Constantin Vodă Şerban, cântând, de-a călare, „cântecul fetei romance, când şi-a pierdut caprele şi plângând le caută prin munţi".

S'a mai păstrat oare pe undeva, prin vre-o parte a ţării o urmă a acestui cântec?

Cei ce cunosc pe Anton Pan ca literat şi poet, nu ştiu că el era şi un pasionat muzicant, *fiind autorul melodiei „Deşteaptă-te Române", cântecul care de la 1848 şi până la răsboiul cel mare ne-a mângâiat, ne-a înălţat şi ne-a insufleţit în lupta pentru dreptul nostru, ca naţiune dornică de a trăi o viaţă neasuprită.*

Imnul „Deşteaptă-te Române" al lui A. Mureşanu şi A. Pan, ar merita o nouă şi mai bogată armonizare, figurând cu cinste în programul unui eventual concert.

Astăzi „Deşteaptă-te Române" se mai aude, pe scenă, dar executat comic în parodie, la manifestaţia electorală din ultimul act al „Scrisorii pierdute" a lui Caragiale.

Maior Eduard Hübsch.
Primul inspector al muzicilor militare.

Mulţi ar dori să-l audă cel puţin odată, cântat frumos, executat dacă se poate de către orchestra filarmonică. Publicul ar aplauda, credem, frenetic.

Cu acest prilej n'ar trebui uitat nici „La arme" de St. O. Iosif şi Castadi.

„ŢARA LUI HÜBSCH"

S'ar chema că am făcut o omisiune, în tratarea subiectului nostru, dacă n'am spune câteva cuvinte despre „ţara lui Hübsch". Multă lume a auzit, sau mai întrebuinţează această expresie, fără a cunoaşte originea ei.

A. Pann

Iată ce am aflat în această privinţă de la nişte persoane, din anturajul palatului, de pe vremea regelui Carol I-iu.

Ed. Hübsch, ajunsese maior, şi inspector general al muzicilor militare. Dar deşi susţinut de suveran era mereu supărat din pricina unor intriganţi, cari îl săpau. Cum nu ştia bine limba noastră, prinsese unele înjurături româneşti, fără să le înţeleagă sensul.

Intr'o zi, la o recepţie oficială de la palat, bătrânul rege Carol I îl văzu întunecat.

— Ce-i cu d-ta? De ce eşti atât de supărat domnule maior?— îl întrebă afabil suveranul, în prezenţa reginei, doamnelor şi celorlalţi curteni, ce erau de faţă.

— Apoi asta e... ţara... mă-sii!!"—isbucni sgomotos Hübsch cu accentul său nemţesc.

Şi de atunci a rămas expresia „ţara lui Hübsch", întrebuinţată în urmă de multă lume bună, totuşi pronunţată cu oareşicare discreţiune şi nu la recepţiile oficiale.

ALEX. F. MIHAIL

MINUNEA „OCHIULUI ELECTRIC"

Celula fotoelectrică, o minusculă piesă, creează o industrie uriașă

Mașina care citește ziarul

UN călător, care a vizitat curând America, întrebat asupra celei mai puternice impresii din călătoria sa, a povestit următoarea întâmplare:

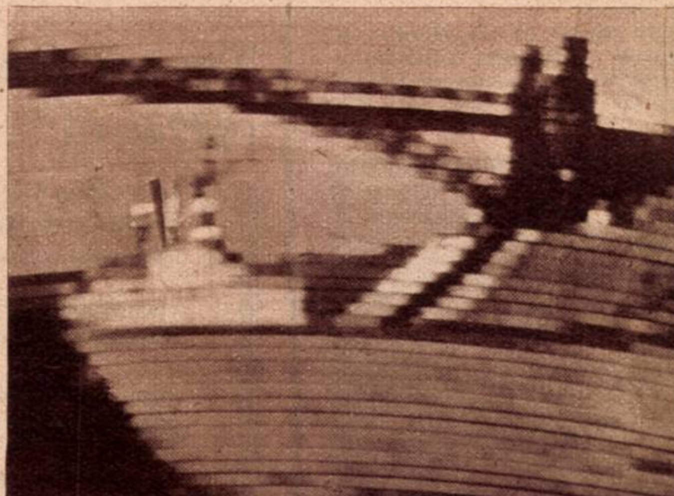
„Intr'o noapte, mă plimbam pe o stradă, în fața caselor cufundate în întuneric. Deodată, văd că o vitrină, în dreptul căreia mă aflam, se luminează cu o lumină orbitoare, descoperind bogățiile adăpostite într'însa: rochii de seară, costume de tot felul, cravate, bastoane, etc.

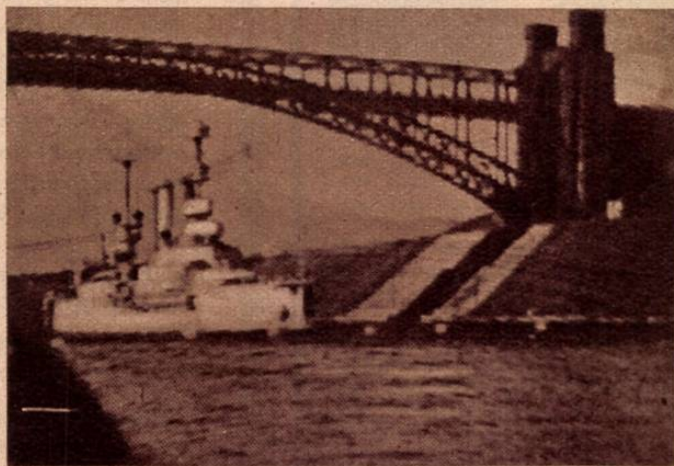
Solicitat par'că, direct, de această subită iluminare „a giorno", am contemplat surprins și încântat minunata expoziție nocturnă. N'apucai însă bine să fac câțiva pași, depărtându-mă de vitrină, că toată această splendoare s'a stins.

Pe semne, — gândiam eu — în dosul vitrinei stă un paznic econom, care aprinde lumina numai când vede trecând pe cineva, în dreptul ei. Și o stinge dupăce omul se depărtează. Imi dădui seama însă că mă înșelasem. Vitrina se lumina și se stingea complet *automat* și anume: se lumina oridecâteori se apropia un trecător de magazin și se cufunda în besnă, când acesta trecea mai departe. Și aceasta, oridecâteori avea poftă cineva să treacă prin fața ei.

Mai trecu câtva timp și observai că între felinarul cel mai apropiat din fața magazinului și un mic aparat instalat în dosul vitrinei exista o legătură imaterială, aproape vrăjită, care reacționa fără greș la apropierea și depărtarea pietonilor, iluminând și întunecând vitrina".

O fotografie retransmisă: cele două faze

ELECTRICITATE DIN LUMINĂ

Acest mic aparat, atât de vigilent, instalat în dosul vitrinei, îndeplinește un serviciu, care — oricât ar părea de minunat — nu este în fond decât realizarea unor vechi deziderate: el preface energia luminoasă direct în energie electrică.

Știm că diferitele forme de energie pot fi transformate cu ușurință unele în altele. Așa, de pildă, energia calorifică a cărbunilor, cari ard într'un cazan, se transformă în energia mecanică a aburului, care la rândul ei acționează motoare, dând naștere curentului electric. Acest curent poate fi transformat din nou în energie mecanică, lumină și căldură.

Caloriile conținute în cărbuni derivă din energiile chimice acumulate și nu reprezintă altceva decât o energie transformată a razelor solare.

Celulele plantelor au captat și transformat odinioară lumina solară. Aceste nenumărate laboratorii microscopice au înmagazinat, sub formă de energie chimică — moleculară, lumina venită pe pământ din soare.

Toate energiile, care acționează corpurile și spiritele noastre, care pun în mișcare mașinile, toate purced, în ultima analiză, din energia radiantă a soarelui.

Și atunci, pentru omul, care încă de acum un veac recunoscuse posibilitatea unor asemenea transformațiuni, ce putea să fie mai firesc decât să caute un drum pentru transformarea directă a razelor solare în electricitate, înlăturând astfel orice ocol?

O DESCOPERIRE EPOCALĂ

Ca în multe cazuri, dovada hotărâtoare a venit dintr'o tabără pe care nimeni n'a avut-o în vedere. In anul 1888, fizicianul german Wilhelm Hallwax a constatat că anumite plăci de metal emit electricitatea, dacă sunt expuse razelor de lumină. Această apariție surprinzătoare a fost tălmăcită în mod exact. Savanții au recunoscut că pe suprafața metalică luminată, se petrece o transformare a energiei luminoase, în energie electrică.

Și iată cum a fost explicat fenomenul: fiecare părticică de lumină, care se abate asupra metalului, furnizează părticelelor de electricitate (electronii), cari se găsesc în interiorul atomului de metal, energia necesară ca să se poată desprinde din legătura lor și să circule liberi cu o mare iuțeală.

Cu alte cuvinte, în materie există electricitatea, care nu poate fi însă liberată, decât prin intervenția luminei.

Dela această constatare teoretică nu e decât un pas, până la aparatul, care transformă în mod permanent lumina în electricitate. Celula foto-electrică. Pasul a fost făcut repede. Dar celula fotoelectrică, construită în cele mai variate forme, a rămas multă vreme o simplă jucărie pentru fizicieni și technicieni. Un obiect interesant, dar fără nici o utilitate practică.

Abia după mulți ani s'a născut adevăratul „ochiu electric" care vede mai mult și mai bine decât ochiul omenesc, care lucrează nesupraveghiat, care observă și veghează, fără să obosească vreodată.

Ochiul electric ne face servicii mai mari decât ochiul nostru, întrucât, din observațiile lui, trage concluzii, pe care le traduce instantaneu în hotărâri și acțiuni. Ochiul electric, un obiect minuscul de sticlă, o adevărată minune!

OCHIUL ELECTRIC, UN DISPOZITIV SIMPLU

In forma ei actuală, celula fotoelectrică se aseamănă în exterior cu o mică lampă de radio. In interiorul acestei piese, golită de aer și acoperită cu sticlă, se găsește un strat subțire de metal, sensibil la lumină (kaliu sau cesiu). Acest metal joacă rolul electrodului negativ (catodă). In fața lui se găsește electrodul pozitiv (anodă), o bucată de sârmă de nichel sau platină, în spațiu vid. Iată toată instalația interioară.

Dacă legăm catoda cu polul negativ și anoda cu polul pozitiv al unei baterii electrice, atunci nu trece nici un curent electric prin celula neluminată, întrucât spațiul gol dintre catodă și anodă se comportă ca un izolant.